Обука судија и јавних тужилаца у функцији квалитета правосудног система

Training of judges and public prosecutors in the function of quality of judicial system

Обука судија и јавних тужилаца у функцији квалитета правосудног система
Training of judges and public prosecutors in the function of quality of judicial system

ДРУШТВО СУДИЈА СРБИЈЕ | JUDGES' ASSOCIATION OF SERBIA

Обука судија и јавних тужилаца у функцији квалитета правосудног система

Training of judges and public prosecutors in the function of quality of judicial system

ИЗДАВАЧ:
Друштво судија Србије
Београд, Алексе Ненадовића 24/1
www.sudije.rs

ЗА ИЗДАВАЧА:
Драгана Бољевић, председница

ДИЗАЈН И ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ:
comma | communications design

ШТАМПА:
Фидуциа 011 Принт

ТИРАЖ:
600 примерака

ДРУШТВО СУДИЈА СРБИЈЕ | JUDGES' ASSOCIATION OF SERBIA

OEBS Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

Штампање овог информатора омогућила је Мисија ОЕБС-а у Србији.
Ставови изражени у овој публикацији припадају искључиво ауторима
и не одражавају нужно и ставове донатора.

САДРЖАЈ / CONTENTS

1. УВОДНА РЕЧ / INTRODUCTION 06/07

2. ДЕНИС САЛАС / DENIS SALAS
Независност судства: глобални приступ, нови изазови / L'indépendance de la justice: approche globale, nouveaux enjeux **10/11**

3. АНТОНИО КЛУНИ / ANTONIO CLUNY 16/17

4. СИМОН ГАБОРЈО / SIMONE GABORIAU
План излагања / Plan de l'intervention **24/25**

5. КАРЛО САБАТИНИ / CARLO SABATINI
Систем правосудне обуке у Италији / The Italian Judicial Training System **44/45**

6. ВИТО МОНЕТИ / VITO MONETTI 50/51

7. ТАМАРА ТРОТМАН / TAMARA TROTMAN
Почетна обука судија у Холандији / The initial training of judges in the Netherlands **56/57**

8. УВЕ БОЈСЕН / UWE BOYSEN
Правна обука немачких судија и јавних тужилаца / Legal training for German judges and prosecutors **68/69**

9. ГЕРХАРД РАЈЗНЕР / GERHARD REISSNER 74/75

10. СИМОН ГАБОРЈО / SIMONE GABORIAU
Синтеза предлога / Synthese Des Propositions **82/83**

Уводна реч

Струковна удружења Друштво судија Србије и Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, уз свесрдну помоћ Фондације за отворено друштво, амбасада Француске и Холандије и Организације за европску безбедност и сарадњу, били су организатори и домаћини међународне конференције „Обука судија и јавних тужилаца у функцији квалитета правосудног система" 4. јула 2014. године у Београду.

Друштво судија Србије, заједно са Владом Републике Србије, основало је Правосудни центар, установу чија је основна сврха била да служи као ценар за обуку судија и јавних тужилаца, организујући континуирану обуку носилаца ових функција. Као наследник Правосудног центра, Правосудна академија је основана почетком 2010, као део реформе српског правосуђа. Поред обезбеђивања континуиране обуке за судије и тужиоце, обим посла Академије, како је прописано Законом о Правосудној академији[1], обухватао је и почетну обуку за будуће судије и тужиоце.

Правосудна академија, онако како је данас концирана, пати од системских недостатака, међу којима су недостатак критеријума за избор ментора и предавача, за стандардизовану обуку и оцењивање. Један од највећих недостатака Правосудне академије јесте у томе што извршна власт на све активности Правосудне академије има јак непосредан утицај, институционалан, али и фактички, јер трећину чланова (три члана) Управног одбора именује Влада, с тим да је један од њих државни секретар у министарству надлежном за послове правосуђа. Такав Управни одбор именује Програмски савет Академије, који пак именује, на четири године, пет чланова комисије за пријемни испит. Састав комисије за пријемни испит, односно имена чланова комисије за пријемни испит, и разлози који руководе Програмски савет Правосудне академије да баш те чланове именују, остају непознати и после пажљивог трагања, а селекција и фактички избор судија врши се у фази која претходи формалном избору, приликом пријема полазника Правосудне академије.

Комбинацијом наведених законских решења (дужношћу Високог савета судства да приоритетно предложи свршене полазнике Правосудне академије за први избор, а Народне скупштине да их изабере за судије и Правосудном академијом која функционише на наведени начин) избор судија на први, трогодишњи, мандат „измештен" је временски – 30 месеци пре самог предлагања за избор од стране Високог савета судства и пре формалног избора у Народној скупштини, суштински – јер се одвија ванстандардно, по недефинисаним правилима и у нетранспарентном поступку и институционално – јер о њему не одлучују тела којима је то поверио Устав у надлежност – Високи савет судства и Народна скупштина. О избору фактички одлучује анонимна комисија за пријем полазника Правосудне академије, а над Правосудном академијом највећи утицај има Министарство правде.

Прва генерација полазника је уписала Правосудну академију октобра 2010. године и завршно са мајем месецом 2013. окончала своју почетну обуку, њих 18, а њихово именовање за судије и јавне тужиоце је окончано до јула 2013. Овим је око 2.000 судијских и тужилачких помоћника лишено прилике да буде изабрано за судије и тужиоце. Они су ушли у правосуђе кроз менторски модел обуке, који је српско правосуђе практично развијало и примењивало деценијама према којем се полагао и правосудни испит, да би увођењем Академије њихов статус постао нерегулисан.

Уставни суд је, одлуком од 6. фебруара 2014. године, прогласио неуставним одредбе закона о Правосудној академији и започео поступак провере уставности са

1 Закон о Правосудној академији, „Службени гласник РС", број 104/2009 и 32/2014 – одлука Уставног суда

Introduction

Professional associations Judges' Association of Serbia and Association of Public Prosecutors and Deputy Public Prosecutors were, with whole-hearted help of Open Society Foundation Serbia, Embassies of France and the Netherlands, Organization for Security and Co-operation in Europe and Confederation of Autonomous Trade Unions of Employees in Judiciary, the organisers and hosts of the international conference "Training of judges and public prosecutors in the function of quality of judicial system" on 4th July 2014 in Belgrade.

Judges' Association of Serbia, together with Government of Republic of Serbia co-founded the Judicial Centre, an institution whose main purpose was to serve as training centre for judges and prosecutors, providing in-training for those already performing their respective functions. As a successor of Judicial Centre, Judicial Academy was constituted to initiate its work as of beginning of 2010 aiming to add to newly announced reform of Serbian judiciary. Apart from providing in-training for judges and prosecutors, the scope of work the Academy, as provided by the Law on Judicial Academy[1], included initial training for future magistrates.

Judicial Academy, as it is conceived today, suffers from systemic shortcomings, amongst which is the lack of criteria for selection of mentors and lecturers for standardised training and assessment. One of the greatest shortcomings of Judicial Academy is the fact that the executive power has strong and direct influence on all the activities of the Academy, institutional and practical, since one third of members (three of them) of the Steering Committee are appointed by the Government, provided that one of them is State Secretary of Ministry in charge of Judiciary. Such Steering Committee appoints the Programme Council of the Academy, which then appoints, for the period of four years, five members of the Commission in charge of entrance exam. Composition of the Commission for entrance exam, i.e. the names of the members of the Commission and reasons by which the Programme Council of the Academy is being led to nominate those members, remain unclear after careful search, and selection and practical election of judges is being done in the phase preceding formal selection, during the entrance of trainees in the Academy.

By the combination of stated legal provisions (duty of High Judicial Council to, by priority, propose the graduates of Judicial Academy for the first selection, National Assembly to appoint them as judges and Judicial Academy that functions in the stated manner) the first appointment of judges which is three years long is being temporally "displaced" – 30 months prior to very proposal of election by the High Judicial Council and prior to formal election by the National Assembly, substantially – since it is being done in non-standard way, by undefined rules and in non-transparent procedure and institutionally – since the bodies the Constitution entrusted with such jurisdiction do not decide on this – High Judicial Council and National Assembly. Practically, the anonymous Commission decides on entrance of the trainees of the Judicial Academy, and on the Academy the Ministry of Justice has the greatest influence.

The first generation of trainees was enrolled to the Academy on October 2010 and by the end of May 2013 completed their initial training, 18 of them, following by their appointment as judges and deputy public prosecutors by July 2013. By this, around 2.000 of judges "and public prosecutors" assistants were deprived from the opportunity to be appointed as magistrates. They entered judiciary according to the mentorship tradition of training that Serbian judiciary developed and implemented throughout decades of practice according to which they passed bar exam and, by the introduction of Academy, their status became unresolved.

1 Law on Judicial Academy, "Official Gazette" of Republic of Serbia, number 104/2009

њима повезаних одредаба Закона о судијама. Вероватно је да ће сличан исход уследити.

Тренутно постоје три модела почетне обуке за судијске и тужилачке помоћнике:

1. Англо-саксонски – самостални правници који независно започињу каријеру у правосуђу;
2. Менторски – систем који је развијен у складу са аустријском правном традицијом коју је Србија усвојила пре једног и по века. Овај систем се и даље примењује у правосуђима Аустрије и Немачке;
3. Систем правосудних академија – развијен у Француској, у престижној Правосудној академији у Бордоу;

Поред горенаведених строго дефинисаних система, постоје и комбинована решења попут оних у Италији и Холандији. Заједничка карактеристика свих ових система и њихова суштинска и примарна улога је да служе као средство за обезбеђивање да најстручнији и најквалификованији кадар буде изабран за правосуђе.

У овом тренутку, када је српско правосуђе на прекретници у погледу изналажења најадекватнијег и најостварљивијег решења које би повратило поверење у судије и јавне тужиоце, питање почетне обуке као тачке уласка у правосуђе остаје један од највећих изазова. Национална стратегија реформе правосуђа за период 2013–2018. усвојена 1. јула 2013. године констатује, између осталог, да се на правним факултетима у Србији изучавају неадекватни програми и да је свршеним дипломираним правницима неопходно додатно оспособљавање на пољу примене права и практичних правних вештина, као и да недостаје континуирана обука судија и других носилаца правосудних функција.

Конференција је приказала обуку судија и тужилаца у Србији и представила различите системе почетне и континуиране обуке судија и јавних тужилаца у Европи, са предностима и могућим недостацима, и то: оне које имају правосудне академије у својим правосудним системима (Француска, Португалија), оне које их немају (Немачка, Аустрија), као и оне са комбинованим системима (Холандија, Италија). Увид у различита искуства обуке судија и тужилаца, представља корисну основу за анализу могућих решења за унапређење обуке у Србији.

Друштво судија Србије је, од свог настанка, поставило као циљеве изградњу правне државе и владавине права, афирмацију права као струке и науке, успостављање независног и самосталног положаја судија и судства, заштиту достојанства и подизање угледа судија и судијског позива, унапређење прописа о организацији и раду судства и стручно усавршавање.

Добро осмишљена и квалитетно организована почетна и континуирана обука за судије и тужиоце је condicio sine qua non подизања квалитета и ефикасности правосуђа, које сви заједно желимо да постигнемо. Обуком која обухвата оспособљавање судијског и тужилачког кадра за различите врсте вештина које морају поседовати ради доношења квалитетних одлука у разумном року, као и етичких норми које је нужно достићи у раду, правосуђе ће бити знатно ближе захтевима стручне јавности и грађана и утицаће на повољнију перцепцију његовог функционисања. Квалитет и обим обуке носилаца правосудних функција утиче на побољшање квлитета и ефикасности рада и тиме доводи до остварење идеала стручности, одговорности и независности судије, што представља право грађана, а не привилегију судија, како се то понекад доживљава у нашој јавности. Неуједначена судска пракса, често настала услед сталних промена закона, доводи до непредвидивости судских одлука што ствара правну несигурност, а континуирна обука је један од начина превазилажења и овог проблема.

Конференције је указала да треба извући консеквенце из одлуке Уставног суда од 6. фебруара 2014. године којом је утврђена неуставност одредбе Закона о правосудној академији по којој су Високи савет судства и Државно веће тужилаца дужни да Народној скупштини предложе за први избор носилаца правосудних функција кандидате који су завршили почетну обуку на Академији, а само у случају да се такви кандидати нису пријавили могу предложити лице које испуњава услове по Закону о судијама. На конференцији је предочено да треба да размислимо о новом путу регрутовања и обуке судија и тужилаца, као и о потреби да се реши на одговарајући начин судбина садашњих судијских помоћника и саветника који нису завршили Правосудну академију али у свему испуњавају услове за избор за судију.

Нажалост Србији још увек недостају јасно дефинисани критерјуми и мерила за избор и напредовање судија и тужилаца. Правилник о вредновању рада судија је усвојен и поред бројних примедби стране и домаће стучне јавности и тренутно се примењује (од септембра до краја 2014. године) у десетак судова као „пилот пројекат".

Надамо се да ће искуства наших колега из разних земаља изнета на конференцији и садржана у Билтену утицати да установимо систем обуке који ће омогућити да у Србији судије доносе квалитетне одлуке у разумном року, после свеобухватног разматрања свих околности случаја.

РЕНАТА ПАВЕШКОВИЋ
члан Управног одбора Друштва судија Србије

ДРАГАНА БОЉЕВИЋ
председница Друштва судија Србије

On 6th February 2014 the Constitutional Court declared unconstitutional the said provisions and initiated the procedure of determining the constitutionality of the related provisions of Law on Judges. It seems likely that the same situation will follow.

Currently, there are three existing systems of initial training of judges' and public prosecutors' assistants:

1. Anglo-Saxon – autonomous legal practitioners who enter judiciary independently;
2. Mentorship – a system developed according to Austrian legal tradition which Serbia adopted a century and a half ago. This system is still being practiced in Austrian and German judiciaries;
3. System of Judicial Academy – developed in France in a prestigious Bordeaux Judicial Academy.

Apart from the abovementioned strictly defined systems, there exist combined solutions in, for instance, Italy and the Netherlands. Common characteristic of all of those systems and its crucial and primary role is that they serve as a tool for ensuring that the most competent and most qualified magistrates are appointed in judiciary.

In this moment when Serbian judiciary is in a turning point in terms of pursuing the most adequate solution that will reinstate the confidence in magistrates, the question of the initial training as an entrance point to judiciary remains the most compelling one. National Judicial Reform Strategy for the period 2013-2018 which was adopted on 1st July 2013, amongst other issues, points out that Law Faculties in Serbia provide studying on inadequate programs and that the individuals with law degrees require additional training in the field of law application and practical skills, just as there lacks continuous training for judges and other legal professionals.

The conference represented the training of judges and public prosecutors in Serbia alongside different systems of initial and in-training of judges and public prosecutors in Europe, with all their advantages and potential shortcomings, namely: those countries that have Judicial Academies in their judicial systems (France, Portugal), those that do not (Germany, Austria) and those with combination of the systems (the Netherlands, Italy). The insight in different experiences in training of judges and public prosecutors represents a useful basis for analysis of potential solutions for improvement of training in Serbia.

Judges' Association of Serbia has, from its very foundation, set the goals for building Rule of Law, affirmation of law as a profession and science, establishing of independent and autonomous position of judges and judiciary, protection of dignity and enhancing the reputation of judges and judgeship as a profession, improvement of regulations on organisation and working of judiciary and professional specialisation.

Well designed and quality organised initial and in-training for judges and public prosecutors is condicio sine qua non for raising the quality and efficiency of judiciary, which we all together wish to attain. By training which encompasses the empowering of judicial and prosecutorial staff for different types of skills they need to possess in order to be able to reach quality decisions in reasonable timeframe, as well as for the work necessary, ethical norms that need to be attained in work, the judiciary will be a lot closer to demands of professional public and citizens and will influence more positive perception of its functioning. Quality and extent of the training of judicial professionals affects the increasing of the quality and efficiency of work and thus leads to fulfilling the ideal of professionalism, responsibility and independence of a judge, which represents the right of citizens and not the privilege of a judge, despite the way it is often perceived in our public. Unequal case law, often a result of frequent changes of the laws, leads to unpredictability of judicial decisions which then leads to legal uncertainty, and continuous training is one of the paths to overcoming this issue.

The Conference has shown the necessity of drawing the consequences of the decision of the Constitutional Court from 6th February 2014 which determined the unconstitutionality of the provisions of Law on Judicial Academy providing that High Judicial Council and State Prosecutorial Council are obliged to propose to the National Assembly candidates for the first appointment of bearers of judicial functions the individuals that have completed the initial training at Judicial Academy, and only in case such candidates did not apply for mentioned functions, can they propose individuals who comply to conditions prescribed by Law on Judges. It has been pointed out during the conference that we need to consider the new path of recruiting and training of judges and public prosecutors, as well as the necessity to resolve, in an adequate manner, destiny of existing judicial assistants and advisors that did not graduate from Judicial Academy but do fulfil conditions to be elected for judges.

Unfortunately, we still do not have clearly defined criteria and measurements for appointment and advancement of judges and public prosecutors. Rulebook on evaluation of judges' work has been adopted and, despite of numerous objections from international and national professional public, it is currently being applied in around ten courts as "pilot project".

We hope that the experiences of our colleagues from different countries that were articulated during the conference and that are contained in this Bulletin could influence the establishment of the system of training that would enable judges in Serbia to reach quality decisions in reasonable timeframe, after comprehensive consideration of all the circumstances of the case.

RENATA PAVEŠKOVIĆ
Member of Judges' Association
of Serbia Management Board

DRAGANA BOLJEVIĆ
President of Judges' Association of Serbia

Денис Салас

Независност судства: глобални приступ, нови изазови

Одабрани делови[2]

ДЕНИС САЛАС
судија и есејиста, професор на мастер студијама на Универзитетима Париз I и Париз II, генерални секретар Француског удружења за историју права, некадашњи предавач на Правосудној академији (École nationale de la magistrature) у Бордоу, Француска

(…)

Свака демократија подразумева поделу власти унутар Државног апарата. Оваква доктрина је рођена у XVIII веку из жеље да се избегне концентрација власти која је оличење монархије. Тако ће Монтескје, Лок, Боден мислити на умереност Државе у анти-деспотским режимима. Декларација о правима човека из 1789. поставља „поделу власти" и „гаранцију права" (члан 16) у таквом облику у центар демократије. Такав захтев се у појачаном интензитету поново појављује током протеклог века у тренутку поновне изградње европских демократија које су уништене тоталитаризмом, „власт је у демократији неприсвојива" (Клод Лефор - Claude Lefort), што значи да постоји у простору дискусије и неодредивости у којима ништа нема потпуну власт. Либерална демократија системом кочница и противтежа неутралише тенденцију концентрисања власти у смо једној грани. Она је подељена и усложњена како би се смањили ризици присвајања и монополизације од стране најјаче међу њима, извршне власти. Отуда је створена структура у којој су моћи иницијативе и контроле повезане и у којој је основа свода правосуђе.

У послератној Европи, земље које су биле познате по тоталитаризму подариле су себи правну Државу способну да овековечи овакав демократски оснивачки акт. Независне судије и уставни судови су у томе основне занатлије. По паду Берлинског зида, земље Истока су пратиле исти пут, али су друге, попут Француске, касниле. Са једне стране, наилазимо на земље са слабом демократском традицијом у којима су политички догађаји временом таложили долазак уставне Државе. Насупрот

2 Из чланка Дениса Саласа који је објављен у „Les Cahiers Français" број 377 (30. октобар 2013) „La justice: quelles politiques?" (француска архива); избор направила Симон Габорјо (Simone Gaboriau)

Denis Salas

L'indépendance de la justice: approche globale, nouveaux enjeux

Morceaux choisis[2]

DENIS SALAS
juge et essayiste, enseignant en Master dans les universités de Paris I et Paris II, secrétaire général de l'Association française pour l'histoire de la justice, ancien enseignant à l'École nationale de la magistrature, Bordeaux, France

(…)

Toute démocratie suppose une séparation des pouvoirs au sein de l'appareil d'Etat. Cette doctrine est née au XVIIIème siècle de la volonté d'éviter la concentration des pouvoirs qu'incarnait la monarchie. Montesquieu, Locke, Bodin penseront ainsi la modération de l'Etat dans des régimes anti-despotiques. La Déclaration des droits de l'homme de 1789 place la "séparation des pouvoirs" et la "garantie des droits" (article 16) dans cette perspective au centre de la démocratie. Cette exigence reparaît au siècle dernier avec une intensité accrue au moment de reconstruire les démocraties européennes ruinées par le totalitarisme. A l'inverse des pouvoirs monarchiques, despotiques ou totalitaires, "le pouvoir en démocratie est inappropriable" (Claude Lefort), c'est-à-dire qu'il habite un espace de discussion et d'indétermination où nul n'a le pouvoir ultime. La démocratie libérale neutralise par un système de freins et contrepoids la tendance à concentrer le pouvoir en une seule main. Celui-ci est divisé et pluralisé afin de réduire les risques d'appropriation et de monopolisation par le plus puissant d'entre eux, l'exécutif. Ainsi est fondée l'architecture à laquelle les pouvoirs d'initiative et de contrôle sont liés dont la clé de voûte est la justice.

En Europe, dans l'après guerre, les pays ayant connu le totalitarisme se sont dotés d'un Etat de droit capable de perpétuer cet acte fondateur de la démocratie. Des juges indépendants et des cours constitutionnelles en sont les principaux artisans. Après la chute du mur de Berlin, les pays de l'Est ont suivi le même chemin mais d'autres, comme la France, tardent. D'un côté, nous trouvons les pays de faible tradition démocratique où les évènements politiques ont

2 de l'article de Denis Salas paru dans "Les Cahiers Français" n°377 (30 octobre 2013) "La justice: quelles politiques?" (La documentation française); les choix ont été effectués par Simone Gaboriau

томе, има земаља са старом демократском традицијом у којима, кривицом жеље за признањем, независност остаје да лебди тако да је судија постао главни учесник политичког живота.

У сваком случају, намеће се чињеница: судска власт постаје једина контратежа од поверења пошто су преостале две (извршна и законодавна) уједињене преовладавајућом логиком.

(…)

Питање независности у правосудној култури

У поставци (…) у којој се нерадо гарантује независност судија, професионалне културе могу допринети формирању заједничког менталитета. Улога је удружења и синдиката да редефинишу идентитет који се исхитрено сматра одразом корпоративизма. У случају каријерних правосуђа у којима судије улазе веома рано у хијерархијски систем, оне отварају могућност приступа јавном простору, да у њега унесу своју стручност, да заједнички делују. Судија који је „политички" актер има потребу да се ослони на заједничку стручност која му помаже да превазиђе неизбежне сукобе произишле из његовог деловања. Недавно издата књига која прати искуство међународног судије Специјалног суда за Црвене Кмере показује тешку трансплатацију западне културе у друштво које је у значајно неповољном положају. У Камбоџи, оптужба за злочин против човечности нема велику тежину насупрот уважавању према политичарима. Овде се, више него било где друго, међународне судије, изазивајући моћнике, морају директно супротставити политичким налогодавцима, у чему њихове националне колеге тешко да могу да их прате[3].

Независност судства је дакле мање уставна гаранција него процес повезан са професионалном културом. Речено на други начин, намењена је да буде не право већ обавеза, „морални захтев"[4] који се примењује на све односне професије. Она одражава пад у односу зависности према политици и стварање односа поверења са јавношћу. О њој сведочи отвореност жалби странака (правосудним саветима) иако те жалбе могу деловати „изгубљено" у нашим земљама[5]. Искуства етичких комитета, у смислу инструмената подршке судијама у Квебеку посебно, на добар начин изражавају динамичан концепт

3 Марсел Лемонде (Marcel Lemonde), Un juge face aux Khmers Rouges… Le Seuil, 2012.

4 Жан Марк Варо (Jean Marc Varaut), чланак Независност (Indépendance), Dictionnaire de la justice, Loic Cadiet (dir), PUF, 2007.

5 По Роџеру Ерери (Roger Errera) (op. cit, p. 334) који у реформи правосудних савета из 2008. подвлачи сукобе надлежности између односа према жалбама, одлукама о именовањима и управљању дисциплинским предметима. Овај аутор предлаже „национални независан орган" са повећаним надлежностима и са појачаним средствима поступа по свим врстама жалби.

précipité l'avènement d'un Etat constitutionnel. A l'opposé, il y a des pays de vieille tradition démocratique où, faute d'une volonté de reconnaissance, l'indépendance reste flottante alors que le juge est devenu un acteur majeur de la vie politique.

Mais dans tous les cas, un fait s'impose: le pouvoir juridictionnel devient le seul contrepouvoir crédible dès lors que les deux autres (exécutif et législatif) sont soudés par la logique majoritaire.

(…)

L'indépendance issue de la culture judiciaire

Dans un cadre (…) peu enclin à garantir l'indépendance des juges, les cultures professionnelles peuvent y suppléer en formant une mentalité commune. C'est le rôle des associations et syndicats de redéfinir une identité trop hâtivement considérée comme un reflet du corporatisme. Dans les magistratures de carrière où les juges entrent très tôt dans un système hiérarchique, ils ouvrent une possibilité d'accéder à l'espace public, d'y apporter une expertise, d'agir collectivement. Un juge acteur "politique" a besoin de s'appuyer sur une expérience collective qui l'aide à surmonter les inévitables conflits engendrés par son action. Un livre récent qui retrace l'expérience d'un juge international au Tribunal spécial des Khmers rouges démontre la difficile greffe d'une culture judiciaire occidentale dans une société qui en est largement dépourvue. Au Cambodge, l'inculpation de crime contre l'humanité ne pèse pas lourd face à la déférence due aux personnalités politiques. Ici, plus qu'ailleurs, les juges internationaux, en mettant en cause les puissants, doivent assumer une confrontation directe avec les dirigeants politiques que leurs collègues nationaux sont loin de partager[3].

L'indépendance de la justice est donc moins une garantie constitutionnelle qu'un processus lié à une culture professionnelle. Autrement dit, elle est conçue non comme un droit mais comme un devoir, "une exigence morale"[4] que s'appliquent à elles mêmes les professions concernées. Elle traduit le déclin d'une relation de dépendance à l'égard du politique et la construction d'un pacte de confiance avec le public. En témoigne l'ouverture des plaintes des justiciables (aux conseils de justice) même si elle peut paraître "manquée" dans notre pays[5]. L'expérience des comités d'éthique, au sens d'instruments de soutien aux juges au Québec notamment, traduit bien cette conception dynamique

3 Marcel Lemonde, Un juge face aux Khmers Rouges… Le Seuil, 2012.

4 Jean Marc Varaut, art. Indépendance, Dictionnaire de la justice, Loic Cadiet (dir), PUF, 2007.

5 Selon Roger Errera (op. cit, p. 334) qui souligne dans cette réforme du CSM de 2008, les conflits de compétences entre le traitement des plaintes, les décisions sur les nominations et la gestion des affaires disciplinaires. Cet auteur propose qu'un "organe national indépendant" aux compétences élargies et aux moyens renforcés traite de l'ensemble des réclamations.

независности. На њу се не мисли само као на идеал поделе власти. Она рађа један рефлексиван процес који носе сви колективни актери, као што су синдикати, удружења или координациона тела. Простор за представљање који је другачији од хијерархијског понуђен је правосудним професијама које могу да учине да се чују.

(…)

Независност судства није створена ни због судије, ни због влада, већ због странака у поступку. Управо је од тог становишта и под његовом контролом, једино што је важно, јесте да независност мора гарантовати непристрасност свог деловања.

Храброст да се суди

Идеја која опстаје чини право гарантом успостављеног поретка и судије и јавне тужиоце једним корпусом који је у основи конзервативан. Целокупна струја мисли групише право у једну суперструктуру и у један вектор стварања друштвених неједнакости. Таква је „снага права" по Пјеру Бурдијеу (Pierre Bourdieu): проста формализација односа моћи. Можемо видети, насупрот томе, право и судове као полугу демократског друштва. Достизање правде која је достојна свог имена, на пример после арапског пролећа, прати политичку промену. Млада демократија, као што је то Тунис, рачуна на изборену свежину својих правосудних професија како би изградила вишегодишње демократске институције[6]. У Египту, један од разлога побуне земље против владе Мохамеда Морсија (Mohamed Morsi) у којој је доминирао покрет Муслиманска браћа, јесте чистка правосуђа. Пошто је предлог закона о смањењу старосне границе за пензију одстранио 3000 судија, протестанти окупљени испред Високог суда Каира скандирали су:„Судије! Судије! Ви сте наша нада пред Богом[7]!"

Идентична је ситуација у свим земљама у којима судије обликују „жељу за отпором" да би се одолело притисцима, промовишу права и слободе, хране политичко окружење које су напустиле институције. На тај начин је скорашње упутство о понашању позвало белгијске судије „да протестују у случају напада на принципе демократије" када етички захтеви намећу разоткривање таквих намера. Обавеза неделовања претвара се у обавезу интервенисања. Храброст деловања је, према томе, успостављена и заштићена. О томе сведоче и две скорашње одлуке Европског суда за људска права. Прво, Суд је осудио владу Молдавије која је опозвала јавног тужиоца који је разоткрио медијима умешаност владе у једну кривичну истрагу угрожавајући на тај начин полицију; даље, руска држава је разрешила судију који је пријавио притиске којима је био изложен. Ова разрешења, тврди Суд, диспропорциона су и такве су природе да стварају „инхибициони ефекат" код осталих судија које желе да учествују у расправи. Слобода изражавања (члан 10 Европске конвенције о људским правима) успостављена је и ради заштите интелектуалне независности судија. Ниједно ограничење које није неопходно у демократском друштву није, према томе, дозвољено[8].

На тај начин је препозната борбена активност инспирисана поверењем које једна институција може да произведе код грађана када је сама легитимна. Када се ради о удружењима или синдикатима, понекад појединачним иницијативама, њихови учесници не очекују од својих вођа рецепте за добру демократију. Сви се труде да допринесу њеном успостављању ослобађајући се искључиво политичког набоја њихових функција. У том смислу, појам cause lawyering – посвећеност неком поводу од стране узбуњивача – добро изграђује нови став својих учесника[9]. Ради се о активизму у јавности, негде за права имиграната, негде против смртне казне, негде у корист судства које је заиста независно. Професионални идентитет и политички идентитет чине јединство. Функција портпарола јавности постоји код адвоката од Треће републике, док је код судија она створена од 1968. Сви правни професионалци могу учествовати у стварању либералног друштва демократизацијом примене права. Таква активност доноси доследност вредностима попут непристрасности или независности које, без ње, остају пусте жеље. Независност судства је стручна онолико колико је и уставна. То је улаз самих професија у јавни простор који их данас оличава.

6 Видети датотеку „Независност судства у франкофоним земљама" ("L'indépendance judiciaire dans les pays francophones"), Les Cahiers de la Justice, 2012/2, Dalloz.

7 У Египту, судије започеле са отпором против Муслиманске браће ("En Egypte, les magistrats entrent en résistance contre les Frères musulmans"), Le Figaro, 28. април 2013.

8 Становиште ЕСЉП Guja против. Молдавије од 12. фебруара 2008. и Koudechkina против Русије од 26. фебруара 2009.

9 Liora Israël, L'arme du droit, Les presses de Sciences-po, 2009.

de l'indépendance. Celle-ci n'est pas seulement pensée comme un idéal de séparation des pouvoirs. Elle naît d'un processus réflexif porté par ces acteurs collectifs que sont les syndicats, associations ou instances de coordination. Un espace de représentation autre que hiérarchique est offert aux professions judiciaires qui peuvent se faire entendre.

(…)

L'indépendance de la justice n'est faite ni pour le juge, ni pour les gouvernants mais pour le justiciable. C'est de ce point de vue et sous son contrôle, le seul qui compte, qu'elle doit garantir l'impartialité de son action.

Le courage de juger

Une idée persistante fait du droit le garant de l'ordre établi et des magistrats un corps foncièrement conservateur. Tout un courant de pensée assimile le droit à une superstructure et à un vecteur de reproduction des inégalités sociales. Telle serait la "force du droit" selon Pierre Bourdieu: une simple formalisation des rapports de pouvoir. On peut voir, à l'inverse, le droit et les tribunaux comme un levier dans une société démocratique. La conquête d'une justice digne de ce nom, par exemple après le printemps arabe, accompagne le changement politique. Une jeune démocratie comme la Tunisie compte sur la fraîcheur militante de ses professions judiciaires pour construire des institutions démocratiques pérennes[6]. En Egypte, une des raisons de la révolte du pays contre le gouvernement de Mohamed Morsi dominé par les Frères musulmans est la purge de la magistrature. Alors qu'un projet de loi sur l'avancement de l'âge de la retraite écartait 3000 magistrats, les manifestants rassemblés devant la Haute cour du Caire ont scandés: "Juges! Juges! Vous êtes notre espoir après Dieu[7]!"

Il en est de même dans tous les pays où les magistrats forgent un "devoir de résistance" pour résister aux pressions, promouvoir les droits et libertés, nourrir un espace politique déserté par les institutions. C'est ainsi qu'un récent guide de déontologie invite les magistrats belges "à s'indigner en cas d'atteintes portées à des principes démocratiques" quand l'urgence éthique impose de révéler de telles atteintes. Le devoir de réserve se mue en devoir d 'intervention. Le courage d'agir est ainsi nommé et protégé. En témoignent deux récentes décisions de la Cour européenne des droits de l'homme. Elle a condamné d'abord le gouvernement moldave qui a révoqué un procureur ayant divulgué à la presse l'ingérence de son gouvernement dans une enquête pénale mettant en cause des policiers; puis, l'Etat russe qui avait révoqué un juge ayant dénoncé les pressions qu'il avait subies. Ces révocations, dit la Cour, sont disproportionnées et de nature à avoir un "effet inhibiteur" sur d'autres juges souhaitant participer à ce débat. La liberté d'expression (art 10 CEDH) est conçue aussi pour protéger l'indépendance intellectuelle des juges. Aucune restriction, dès lors qu'elle n'est pas nécessaire dans une société démocratique, n'est donc admise[8].

Ainsi est reconnue une action militante inspirée par la confiance qu'une institution peut inspirer aux citoyens dès lors qu'elle est légitime. Qu'il s'agisse d'associations ou de syndicats, parfois d'initiatives individuelles, les acteurs n'attendent pas de leurs dirigeants la recette du bon régime démocratique. Tous s'efforcent de contribuer à son édification en libérant la charge proprement politique de leur fonction. En ce sens la notion de cause lawyering – l'engagement dans une cause par des lanceurs d'alerte – traduit bien la nouvelle posture de ces acteurs[9]. Il s'agit de militer dans l'espace public ici au service des sans papiers, là contre la peine de mort, là encore en faveur d'une justice réellement indépendante. Identité professionnelle et identité politique ne font qu'un. Cette fonction de porte parole du public existe chez les avocats depuis la IIIème République alors que chez les magistrats elle est issue de l'après 1968. Tous les professionnels du droit peuvent participer à la construction d'une société libérale en démocratisant l'exercice du droit. Une telle action donne consistance aux vertus que sont l'impartialité ou l'indépendance qui, sans cela, resteraient des vœux pieux. L'indépendance de la justice est professionnelle autant que constitutionnelle. C'est l'entrée des professions elles mêmes dans l'espace public qui l'incarne aujourd'hui.

6 Voir le dossier "L'indépendance judiciaire dans les pays francophones", Les Cahiers de la Justice, 2012/2, Dalloz.

7 "En Egypte, les magistrats entrent en résistance contre les Frères musulmans", Le Figaro, 28 avril 2013

8 Arrêts CEDH Guja c. Moldova du 12 février 2008 et Koudechkina c. Russie du 26 février 2009.

9 Liora Israël, L'arme du droit, Les presses de Sciences-po, 2009.

Антонио Клуни

АНТОНИО КЛУНИ
виши јавни тужилац, Португал
председник Удружења европских судија за демократију и слободе (Magistrats européens pour la démocratie et les libertés - MEDEL), некадашњи председник удружења Sindicato dos Magistrados do Ministério Público (SMMP)

Када говоримо о обуци судија и јавних тужилаца, често не обухватимо у потпуности сва питања која су заиста релевантна у овој области.

Можемо, на пример, приступити питању обуке судија и јавних тужилаца кроз призму специјализације знања.

Можемо, такође, елаборирати о значају трајне обуке судија и јавних тужилаца и о улози коју она игра у напредовању њихових каријера.

Можемо дебатовати о трајној обуци: да ли би она требало да ствара право или обавезу? Обавеза такве врсте, да ли је обавеза која настаје на основу личне иницијативе сваког судије или јавног тужиоца понаособ, или се мора пре свега захтевати од државе?

Али, такође, можемо, отићи још мало даље и покушати да повежемо обуку са ситуацијом сваког судије, њиховим статусом, друштвеном улогом коју морају испунити у сваком тренутку живота заједнице у којој делују: друштва које делује према њима и која морају, понекад, служити не само као неутрално „клатно" него и као уравнотежени инструмент развоја и, као резултат тога, правде.

Размишљање о обуци судија нас мора натерати да промислимо о томе како замишљамо узор судије или јавног тужиоца.

Када посматрамо модел обуке за који се залажемо за судство, одмах можемо видети прилику судије или јавног тужиоца какве желимо.

Дакле, размишљање о моделу судије или јавног тужиоца истовремено намеће обавезу испитивања идеала друштва које желимо да створимо: заснованог на политичком, економском и социјалном уређењу и, наравно, на равнотежи власти.

2. Судија данас извршава улогу која је сложена и лоше дефинисана.

Од судије се захтева да делује на веома различите начине, а често и на контрадикторне.

António Cluny

ANTÓNIO CLUNY
procurateur Supérieur Général de Portugal
président de Magistrats européens pour la démocratie et les libertés (MEDEL), ancien Président de Sindicato dos Magistrados do Ministério Público (SMMP)

Quand on parle de la formation des magistrats, on fait, parfois, des discours que ne traitent pas, exactement, toutes les questions vraiment pertinentes.

On peut, en effet, appréhender la question de la formation des magistrats par le seul prisme de la spécialisation des savoirs.

On peut, aussi, disserter sur l'importance de la formation permanente des magistrats et sur le rôle qu'elle peut jouer dans l'évolution de leur carrière.

On peut débattre de la formation permanente: doit-elle constituer un droit, ou même un devoir? Une telle obligation doit-elle faire l'objet des seules initiatives professionnelles de chaque magistrat, ou doit-elle, surtout être exigée de l'Etat?

Mais on peut, encore, aller un peu plus loin et essayer de lier la formation à la condition de magistrat, à son statut, au rôle social qu'il doit accomplir à chaque moment de la vie de la société où il exerce: une société, qui agit sur lui et qu'il doit, à la fois, servir, non seulement comme un "balancier" neutre mais aussi comme un instrument équilibré de progrès et, par conséquent, de justice.

Penser la formation des magistrats doit donc nous faire réfléchir au modèle de magistrat que nous envisageons.

Quand on regarde le modèle de formation qu'on préconise pour une magistrature, on peut voir, tout de suite, l'image du magistrat qu'on souhaite.

Donc, penser le modèle de magistrat impose, en même temps, l'obligation d'examiner l'idéal de société qu'on a envie de construire: raisonner sur la constitution politique, économique et sociale et, naturellement, sur l´équilibre des pouvoirs.

2. Le juge remplit, aujourd'hui, un rôle complexe et mal défini.

On lui demande des interventions très différentes et parfois même contradictoires.

Од њих очекујемо да учествују у заштити равнотеже успостављеног поретка, али такође захтевамо да, истовремено, буду способни да га трансформишу на праведан начин, да изврше промене и да им успоставе ограничења.

Просто присвајање знања и савлађивање најновијих техника омогућавају, у ствари, судији или јавном тужиоцу развијање способности да разумеју најкомплексније унутрашње механизме проблема којима имају обавезу да допринесу у решавању.

Такво присвајање је, дакле, основа те она мора бити редовно ажурирана.

Али, овај суштински приступ обуци судија и јавних тужилаца не сме нам дозволити да заборавимо првобитно питање: на који начин и којим путем можемо решити проблеме sub judice, случајеве који су, пре него што су створили техничке, финансијске или чак правне проблеме, пре свега су људски?

Да, иза свих најкомпликованијих техничких питања која је неопходно решити, судија проналази, скоро све време, пулсирајуће људске проблеме и управо су то они проблеми које је неопходно заиста разумети и помоћи да би се они могли превазићи.

Али, како би могао то да учини, требало би да судија у данашње време посматра ове проблеме из ширег хуманог контекста и узимајући у обзир њихову сложеност.

Проширити угао посматрања озбиљности конкретног случаја који би требало да реши и проширити угао посматрања различитости, тежине и културних ограничења који га условљавају.

Европски судија и европски јавни тужилац овог времена не могу се сматрати само националним судијом или јавним тужиоцем.

Он то више није.

Он то није јер данас припада једној истинској правосудној мрежи и мора се користити бројним међународним законским и правосудним инструментима: то је посебно очигледно када говоримо о судијама који врше своје функције у окружењу земаља Европске уније.

Он то није, пре свега, јер су модерна друштва измешала животе људи, њихове тежње и њихове културе.

Глобализација, економска криза и једноставна жеља да се живи на други начин имају своје порекло у миграцијама које су у већој или мањој мери сталне, дуготрајне и разнолике.

Узмимо за пример Лисабон данас, град у којем радим!

Лисабон је, до почетка седамдесетих година прошлог века, био претежно португалски град.

Од почетка шездесетих година, група португалских Индуса, који су били католици, дошла је из некадашње поругалске колоније Гое, тада већ уједињене у индијску унију; али поред њих, град је остао углавном без странаца и људи припадника других култура.

После овога, са револуцијом 1974. и деколонизацијом некадашње португалске империје, Лисабон је постао град измешане културе, у основи португалско-афричке.

Лисабон је примио људе великих различитости: из некадашњих белачких колонија, Анголе, Мозамбика, са Зеленортских острва, Гвинеје, Сао Томе и чак из Тимора.

По паду Берлинског зида, Лисабон је током деведесетих година примио јако велики талас руске и, пре свега, украјинске имиграције.

Украјинци су остали, формирали своје нове породице, позвали своје родитеље и потомке, отворили своје школе, трговине, новине, радио станице, православне храмове.

Истовремено, са уласком Португала у Европску унију и изненадним економским развојем, дошли су и Бразилци.

Цео град је обогаћен различитом музиком, различитим кулинарским мирисима, другим верским и културним изражајима.

После овог таласа, на ред су стигли Кинези, заједница која расте сваким даном.

Да ли су сада наше португалске судије и јавни тужиоци у потпуности припремљени да добро разумеју и уреде све прилоге, све доприносе и културне поклоне које су нови грађани, нови становници Лисабона, донели са собом?

Узмимо као пример питање које се тиче свих земаља: корупцију!

Судија – или јавни тужилац – данашњице не може то питање разматрати као искључиво питање карактера појединца који су извршили кривично дело.

Свакако, такав приступ кривичном делу и карактеру криминалца јесте од изузетног значаја, али судија или јавни тужилац не може заиста разумети појединачни случај са којим се упознаје или који пресуђује без покушаја да такође објасни и услове функционисања друштва у којем су криминалци уметнути или из којег долазе.

Али, не само то: такође би требало разумети функционисање нове јавне управе – управе која је полу-приватизована и делимично раздвојена према подуговарачима, outsourcing – и, према томе, разумети доследност актуелне административне политике: the governance.

Судија или јавни тужилац, према томе, мора, имати способност разумевања културних, економских и социјалних тежњи друштва, где су почињена кривична дела за која морају покренути поступак или пресудити.

Оно што желим да кажем може деловати очигледно, ако говоримо само о једном случају који је откривен у једној земљи и на њу се ограничава, али постаје мање јасно и знатно сложеније, ако судија мора анализирати понашање особа које делују истовремено у различитим земљама како би извршиле своје криминалне радње.

Говорим о, на пример, подмићивању иностраних функционера од стране националних појединe земље; лица која дају мито могу бити из различитих земаља или се у њима настанити.

Учиниоци таквих кривичних дела, делимично извршених у различитим земљама – говорим о лицима коју дају и примају мито – често су настањени унутар специфичних организационих структура, имају користи од

On attend de lui qu'il participe à la préservation des équilibres de l'ordre institué, mais on désire aussi, simultanément, qu'il soit capable de le transformer de manière équitable, d'assumer les transformations existantes et d'en établir les limites.

La simple acquisition des savoirs et le contrôle des techniques les plus récentes permettent, en effet, au magistrat une capacité de comprendre les mécanismes internes les plus complexes des problèmes qu'il doit contribuer à régler.

Cette acquisition est, donc, fondamentale et doit être actualisée régulièrement.

Mais cette approche élémentaire de la formation des magistrats ne doit pas nous faire oublier la question primordiale: comment et par quelle démarche peut-on régler les problèmes sub judice, les cas qui avant de constituer des problèmes techniques, financiers ou même juridiques sont, plutôt, des problèmes humains?

Oui, derrière les questions techniques les plus difficiles qu'il doit résoudre, le juge trouve, presque toujours, des problèmes humains lancinants et ce sont ceux-ci qu'il doit, vraiment, comprendre et aider à surmonter.

Mais, pour qu'il puisse le faire, il faut que le juge, le magistrat actuel, dispose d'un angle de vision des problèmes de l'humanité vraiment élargi et embrassant la complexité de ceux-ci.

Elargi du point de vue de l'acuité du cas concret qu'il doit résoudre, et élargi du point de vue de la diversité, de la vastitude et des limites culturelles qui le conditionnent.

Le magistrat européen actuel ne peut pas se considérer comme un simple juge national.

Il ne l'est plus.

Il ne l'est pas, car il appartient, aujourd'hui, à un vrai réseau judiciaire et doit utiliser de nombreux instruments légaux et juridiques internationaux: c'est le cas évident des juges qui exercent dans l'espace des pays de l'union Européenne.

Il ne l'est pas surtout, parce que les sociétés actuelles ont mélangé la vie des peuples, leurs aspirations et leurs cultures.

La globalisation, la crise économique et la simple volonté de vivre autrement sont à l'origine des migrations plus aux moins permanentes, durables et variées.

Prenons l'exemple de Lisbonne actuelle, la ville où je travaille!

Lisbonne, jusqu'au début des années soixante-dix du dernier siècle, était plutôt une ville portugaise.

Il y avait depuis les années soixante, une colonie d'indous portugais, qui étaient catholiques, venus de l'ancienne colonie portugaise de Goa, cependant intégrée à l'Union Indienne; mais à part eux, la ville restait presque vide d'étrangers et de gens d'autres cultures.

Après ça, avec la révolution de soixante-quatorze et la décolonisation de l'ancien empire portugais, Lisbonne est devenue une ville de culture mixte, essentiellement portugaise-africaine.

Lisbonne a reçu des gens variés: des anciens colons blancs, des angolais, des mozambicains, des cap-verdiens, guinéens, des gens de S. Tomé et même du Timor.

A la suite de la chute du mur de Berlin, dans les années quatre-vingt-dix, Lisbonne a reçu ensuite une vague énorme d'immigration russe et surtout ukrainienne.

Les ukrainiens sont restés, ont fondé des familles nouvelles, ont invité leurs parents et leurs fils, ont créé des écoles, des commerces, des journaux, des radios, des chapelles orthodoxes.

En même temps, et avec l'entrée du Portugal dans l'UE et le développement subit de notre économie, sont venus les Brésiliens.

La ville toute entière s'est enrichie de différentes musiques, de différentes odeurs culinaires, d'autres expressions religieuses et culturelles.

Après cette vague, c'est le tour des chinois, une communauté qui grandit tous les jours.

Or, est-ce que nos magistrats portugais sont parfaitement préparés pour bien comprendre et régler toutes les contributions, tous les apports et cadeaux culturels que tous ces nouveaux citoyens, tous ces nouveaux habitants de Lisbonne ont apportés avec eux?

Prenons comme exemple une question qui touche tous les pays: la corruption!

Le juge – le magistrat – d'aujourd'hui ne peut pas penser cette question comme une pure question de caractère des individus qui ont commis un tel délit.

Assurément, cette approche du délit et de la personnalité du criminel est très importante, mais le magistrat ne peut pas comprendre vraiment le cas qu'il doit instruire ou juger sans essayer d'interpréter aussi les conditions du fonctionnement de la société où les criminels sont insérés ou d'où ils sont venus.

Mais pas seulement: il faut aussi comprendre le fonctionnement de la nouvelle administration publique – une administration demi-privatisée et partiellement démantelée à travers des opérations de sous-traitance, d'outsourcing – et donc comprendre aussi la cohérence de sa philosophie gestionnaire actuelle: the governance.

Le magistrat doit, en conséquence, avoir une capacité d'entendement des tendances culturelles, économiques et sociales de la société, où les délits qu'il doit poursuivre ou juger ont été commis.

Ce que je viens de dire et qui peut sembler évident, si on pense seulement à un cas découvert dans un seul pays, et dont l'étendue se limite à celui-ci, devient en tout cas moins clair et plus complexe, si le juge doit analyser le comportement des personnes qui agissent en même temps dans différents pays pour accomplir leur action criminelle.

Je parle par exemple de la corruption des fonctionnaires étrangers par des nationaux d'un autre pays; ces corrupteurs actifs peuvent, eux-mêmes venir de pays différents ou y demeurer.

Les agents d'un tel crime, commis partiellement dans différents pays – et je parle des corrupteurs actifs et passifs – sont habités fréquemment, par des cultures

степена социјалног, технолошког и економског развоја; осим тога, понекад су потчињени различитим историјским и политичким процесима који растачу вредности којима су се раније водили и које, иако несавршене, утичу на друштво у којем су некада живели, остављајући их без обележја и изложене свакој врсти злоупотреба.

Можемо исто да закључимо и у вези са породичним проблемима које би судија требало да реши.

Какав културолошки приступ би судија или јавни тужилац требало да задржи када породични проблем настаје између родитеља различитих генерација, људи са различитим традицијама и културама, парова културно измешаних од којих је једно, неретко и обоје, расељени?

Сигуран сам да ме овде, на Балкану, веома добро разумете, и вероватно, познајете ову врсту проблема много боље од мене.

То је разлог, оно што сам поменуо – иако је у пракси велика вероватноћа да ћемо заборавити – можда се већ и сматра тековином добрих обичаја који иначе усмеравају основе судијског образовања: а знамо добро да живимо окружени искључиво добрим намерама.

У сваком случају, требало би се сетити и – још важније од тога – покушати из тога извући резултате када дискутујемо о реформи обуке судија и јавних тужилаца у односној земљи, али такође и на европском нивоу.

3. Проблем обуке и улоге судија и јавних тужилаца ће, међутим, покренути друга питања која се директније односе на функционисање правосуђа и услова за то, пре него што делују на испуњење своје улоге.

Обука судија и јавних тужилаца, њихова способност да управљају знањима директно су повезане са њиховом независношћу и самосталношћу.

У ствари, техничка независност – и када кажем техничка, овога пута се позивам на посебна познавања правосуђа и неопходна научна знања за разумевање појединачног случаја – осигурава судији могућност да се обучи и суди сваки пут у сложенијим случајевима и случајевима који се тичу суштине власти: без обзира да ли је то економска или политичка.

Дакле, морамо сматрати обуку судија и јавних тужилаца као задатак који је потребно испунити пре њиховог уласка у правосуђе.

Ко може вредновати способности кандидата за правосуђе? Високи правосудни савети или школе које контролишу владе?

Које су последице по независност правосуђа ако изаберемо једну или другу опцију?

Иначе, морамо размишљати о континуираној обуци: и да ли би она требало да буде предвиђена као дужност сваког судије или јавног тужиоца или обавеза државе?

И више од тога, она мора бити грађански захтев: не можемо признати да се после избора судије у специјализовану област правосуђа он осећа обавезаним да од тог тренутка похађа почетну обуку у материји из области свог професионалног деловања.

Напротив, како би се посветио својој новој области, мора претходно имати специјализовану обуку: грађани не смеју служити као заморчићи за стицање искуства судија недавно изабраних у специјализоване области.

Управо је то – питање континуиране обуке – питање које има снажне последице по каријере судија и јавних тужилаца.

Ко има и ко мора имати право да добије специјализовану обуку? Ко ће изабрати – по којим критеријумима – кандидате за овакву обуку?

Која последица напредовања у каријери може резултирати у чињеници да судија добије такву врсту обуке, или бар у чињеници да буде изабран за специјализовану обуку?

Која би била улога Високог савета? Да једноставно одобри похађање специјализованог курса или би требало да буде привилеговани посредник и катализатор обуке?

Ко би требало да изабере приоритете обуке: да ли је то искључиво питање избора самих судија и јавних тужилаца, или би требало да Високи савети успоставе план приоритета?

И каква би овде била улога влада и усмерења правосудних школа?

Као што можете видети, око обуке судија и јавних тужилаца можемо се ослонити на филозофију независности правосуђа у потпуности: ова независност наспрам других власти и такође, на независност судија унутар постојећих моћи унутар правосуђа.

Неопходно је, дакле, дискутовати о обуци: и замолио бих вас да то питање схватите озбиљно; од њега зависи, на одређени начин, капацитет стварања правог и независног правосуђа.

4. Али, враћајући се мало уназад, морам се присетити да у Европи више не смемо мислити обуку судија и јавних тужилаца као о питању које се тиче унутрашњег, националног: о овоме морамо размишљати као о питању европске заједничке културе, дакле европске културе која је богата и разноврсна, културе која не обитава искључиво унутар Европске уније.

Да, говорим о огромној кулути целе Европе: Европе од Атлантског океана до Урала.

Ово ће захтевати од европских институција – од Савета Европе, од Европске уније – али такође и од влада, високих савета правосуђа, школа и центара обуке судија и јавних тужилаца, удружења судија и јавних тужилаца, од самих судија и јавних тужилаца, један потпуно нови приступ обуци носилаца правосудних функција у Европи.

Морамо – то је сигурно – захтевати обуку која је неопходно техничке природе, али истовремено морамо захтевати обуку која је хумана, погодна да допринесе стварању заједничке правосудне културе која се заснива на бескомпромисној одбрани људских права и свих културних и социјалних права заштићених европским повељама.

organisationnelles spécifiques, profitent de niveaux de développements social, technologique et économique différents; en outre, ils ont subi, quelques fois, des procès historiques et politiques divers qui ont dissout les valeurs antérieures qui même imparfaites régissaient les sociétés, où ils vivaient avant, laissant celles-ci sans repères et ouvertes à tous les excès.

On peut penser la même chose à propos des problèmes de famille que le juge actuel doit régler.

Quelle approche culturelle doit retenir le magistrat quand un problème de famille se produit entre des parents de générations différentes, des personnes avec des traditions et des cultures différentes, des couples culturellement mixtes dont l'un est déraciné et parfois les deux?

Je suis sûr qu'ici dans les Balkans vous me comprenez très bien, et peut-être que vous comprenez ce genre de problèmes bien mieux que moi-même.

C´est pourquoi, ce que je viens de dire – même si dans la pratique on risque de l'oublier tous les jours – est, peut-être, déjà considéré comme un acquis par les beaux esprits qui normalement dirigent les centres d'études judiciaires: et nous savons bien que nous vivons entourés seulement par des beaux esprits.

En tout cas, il faut le rappeler et – plus important que ça – essayer d'en tirer toutes les conséquences quand on discute de la réforme de la formation des magistrats dans un pays donné, mais aussi au niveau européen.

3. Le problème de la formation et du rôle du magistrat va, pourtant, toucher d'autres questions qui concernent plus directement l'exercice de la magistrature et les conditions devant régir l'accomplissement de cette fonction.

La formation des magistrats, leur capacité à maîtriser les savoirs sont directement liées à leur indépendance.

En effet, l'indépendance technique – et quand je dis technique je me réfère, à la fois, aux connaissances juridiques spécifiques et aux savoirs scientifiques essentiels à la compréhension d'un dossier – assure au magistrat la possibilité d'instruire et de juger des affaires chaque fois plus complexes et qui touchent le noyau des pouvoirs : que ce soit ceux de l'économie ou de la politique.

Donc, on doit penser la formation des magistrats comme une tâche à accomplir préalablement à leur entrée dans la magistrature.

Qui doit évaluer les capacités des candidats à la magistrature? Le Conseil Supérieur ou les Écoles contrôlées par les gouvernements?

Quelles conséquences, sur l'indépendance de la magistrature si l'on choisit l'une ou l'autre option?

Par ailleurs, on doit penser à la formation continue: et celle-là doit être envisagée comme un devoir de chaque magistrat et une obligation de l'Etat.

Plus que ça, elle doit être une exigence citoyenne: on ne peut pas admettre qu'après la nomination d'un magistrat dans une juridiction spécialisée il se sente, alors, dans l'obligation d'étudier les matières entrant désormais dans son champ d'action professionnelle.

Au contraire, pour se consacrer à ces nouveaux domaines il doit avoir préalablement une formation spécifique: les citoyens ne doivent pas servir de cobayes dans les expériences des magistrats récemment affectés dans les juridictions spécialisées.

Mais c'est exactement cette question – la question de la formation continue – qui va, avoir, aussi, de fortes répercussions sur la carrière des magistrats.

Qui a, qui doit avoir le droit à recevoir une formation spécialisée? Qui va choisir – avec quels critères – les candidats à une telle formation?

Quelle conséquence dans l'avancement de la carrière peut résulter pour un magistrat du fait d'avoir reçu une telle formation, ou bien du fait d'avoir été choisi pour recevoir une formation spécialisée?

Quel sera le rôle du Conseil Supérieur ? Simplement autoriser la fréquentation des cours de spécialisation, ou doit-il être un agent privilégié et catalyseur de la formation?

Qui doit choisir les priorités de la formation: est-ce seulement une question de choix des magistrats, ou est-ce les CS qui doivent établir un plan de priorités?

Et quel sera ici le rôle des gouvernements et des directions des écoles de la magistrature?

Comme vous pouvez le voir, autour de la formation des magistrats on peut se pencher sur toute la philosophie de l'indépendance de la magistrature: son indépendance vis-à-vis des autres pouvoirs et même l'indépendance des magistrats face aux pouvoirs existants au sein de la magistrature.

Discuter de la formation est donc essentiel: et je vous demande de prendre cette question au sérieux; d'elle dépend, d'une certaine manière, la capacité de construire une vraie et indépendante magistrature.

4. Mais, revenant un peu en arrière, je dois aussi rappeler qu' on ne doit plus penser en Europe à la formation des magistrats comme une affaire plutôt interne, nationale : on doit la penser comme une question de culture européenne commune, donc une culture européenne riche et variée, donc une culture que ne réside pas, uniquement, au sein de l'Union Européenne.

Oui, je parle de la vaste culture de toute l'Europe: l'Europe de l'Atlantique à l'Oural.

Cela devra exiger des institutions européennes – du Conseil d'Europe, de L'UE – mais aussi des gouvernements, des conseils supérieurs de la magistrature, des écoles et des centres de formation des magistrats, des associations de magistrats, des magistrats eux-mêmes toute une nouvelle approche de la formation des magistrats en Europe.

On doit – c'est sûr – exiger une formation nécessairement technique, mais, en même temps, on doit exiger une formation humaniste, une formation susceptible de contribuer à la création d'une culture judiciaire commune basée sur la défense intransigeante des droits de l'homme et de tous les droits sociaux et culturels protégés par les chartres européennes, des droits.

Судије и јавни тужиоци Европе имају потребу да створе једну истинску правосудну културу и заједничко правосуђе које може да служи као основ развоја међусобног поверења међу правним системима.

Без ње је идеја међусобног поверења неопходног за нужну сарадњу и интеграцију правосуђа Европе вероватно осуђена на пропаст.

Грађани Европе и сви они који у њој живе и раде имају потребу за могућношћу да имају поверења у правосуђе и у судије и јавне тужиоце Европе, без обзира на земље у којима они врше своје функције.

Медел истински верује да је будућност правне државе у Европи повезна са стварањем правне културе и заједничког правосуђа: културе која цени независност судија, културе засноване на поштовању људских права.

Стварање и продубљивање ове заједничке правне културе – европског правосудног простора – захтева познавање и препознавање постојећих правосудних система у Европи, размену искустава, заједничко проучавање истих области и на начин да се оне разумевају из угла различитих правосудних система, укратко, захтева чешћи и продубљенији контакт између европских судија и јавних тужилаца.

Конкретизација овог предлога – неизбежне фазе заједничке обуке судија и јавних тужилаца Европе – биће, вероватно, најзначајнији допринос који можемо приписати стварању заједничког европског правосудног простора.

Les juges et les procureurs de l'Europe ont besoin de construire une vraie culture juridique et judiciaire commune qui puisse servir de base au développement de la confiance mutuelle entre les systèmes de Justice.

Sans elle, l'idée de la confiance mutuelle, essentielle à l'indispensable coopération et à l'intégration des justices européennes, est vouée à un probable échec.

Les citoyens de l'Europe et tous ceux qu'y résident et y travaillent ont besoin de pouvoir faire confiance à la justice et aux magistrats de l'Europe, quel que soit le pays où ils exercent leur fonctions.

MEDEL, croit, vraiment, que l'avenir de l'état de droit en Europe est lié à la création d'une culture juridique et judiciaire commune: une culture qui valorise l'indépendance des magistrats, une culture basée sur le respect des droits humains.

La création et l'approfondissement de cette culture judiciaire commune – de cet espace judiciaire européen – exige une connaissance et une reconnaissance des systèmes judiciaires existants en Europe, un échange d'expériences, une étude commune des mêmes matières et de la façon de les appréhender par les différentes juridictions, en bref, elle exige un contact plus fréquent et élargi entre les magistrats européens.

La concrétisation de cette proposition – des phases inévitables de formation commune des magistrats en Europe – sera, peut-être, la plus importante contribution qu'on peut apporter à la création d'un espace judiciaire européen.

Симон Габорјо

План излагања

СИМОН ГАБОРЈО
почасни судија, некадашња председница већа Апелационог суда у Паризу, Француска, експерт Савета Европе 2010, некадашња председница Syndicat de la Magistrature

ПРЕТХОДНЕ НАПОМЕНЕ
УВОД
После драматичне кризе правосуђа
Нова криза српског правосуђа или једноставно правно прилагођавање?
ОБУКА СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА: НЕОПХОДНОСТ ЗА СТРУКУ БЕЗ ПРЕМЦА
Подсећање на наше ставове у актуализацији извештаја.
Обука судија и тужилаца доприноси заснованости њиховог легитимитета
Због чега је специфична обука неопходна?
С оне стране узора
Суђење је професија
Нови пут регрутовања и обуке судија и тужилаца у Србији
НОВ ПОДСТИЦАЈ ЗА ПРАВОСУДНУ АКАДЕМИЈУ
Диверсификовати модалитете регрутовања судија и тужилаца
Обучавати не значи форматизовати: који су циљеви обуке?
Подсећање на неке примедбе садржане у нашем извештају
II BIS – ФРАНЦУСКИ СИСТЕМ (и разлике са српским системом)
Оснивање Школе у Француској France
Садашња амбиција ENM (Националне школе за судије и тужиоце)
Регрутовање и почетна обука
Континуирана обука: обавезна обука
Јаке и слабе стране француског система
Разлике у односу на српску Правосудну академију
Три врсте поверења (поверење грађана, самопоуздање, и међународно поверење)
Професионализам
Научити како се рукује правним алаткама у служби правосудних поступака
Методологија одлучивања
БРИГА О КОХЕРЕНТНОСТИ СУДСКЕ ПРАКСЕ
КАКО НА ПРАВИ НАЧИН УПРАВЉАТИ СВОЈИМ КАБИНЕТОМ?
Одговорност: нема независности без одговорности
Неопходност размишљања о једном новом статусу за Правосудну академију
Неопходност суштинског промишљања о питањима правосуђа (оснивање једне регионалне фондације?)
ЗАКЉУЧАК: НЕ ГУБИТИ ИЗ ВИДА ДУБИНСКЕ СТРУКТУРНЕ РЕФОРМЕ

Simone Gaboriau

Plan de l'intervention

SIMONE GABORIAU
magistrat honoraire, ancienne présidente de Chambre à la Cour d'appel de Paris, France, expert auprès Conseil de l'Europe 2010, ancienne présidente de Syndicat de la Magistrature

AVERTISSEMENT
INTRODUCTION
Après la crise dramatique de la justice
Nouvelle crise de la justice Serbe ou simple ajustement juridique?
LA FORMATION DES MAGISTRATS: UNE EXIGENCE POUR UN MÉTIER SANS PAREIL
Rappel de nos préconisations dans l'actualisation de l'audit.
La formation des magistrats contribue à asseoir leur légitimité
Pourquoi une formation spécifique est-elle une nécessité ?
Par-delà les modèles
Juger est un métier
Une voie nouvelle pour le recrutement et la formation des magistrats en Serbie
UN SOUFFLE NOUVEAU POUR L'ACADÉMIE DE JUSTICE
Diversifier les modalités de recrutement des magistrats
Former n'est pas formater: quels sont les objectifs d'une formation?
Rappel de quelques observations contenues dans notre audit
II BIS – LE SYSTÈME FRANÇAIS (et les différences avec le système Serbe)
La création d'une Ecole en France
L'ambition actuelle de l'ENM
Le recrutement et la formation initiale
La formation continue: une formation obligatoire
Les points forts et points faibles du système français
Les différences avec l'Académie de Justice de Serbie
Les trois confiances (citoyenne, auto confiance, et internationale)
Professionnalisme
Apprendre à manier l'outil juridique au service de la démarche judiciaire
Méthodologie de la décision
LE SOUCI DE LA COHÉRENCE DE LA JURISPRUDENCE COMMENT FAIRE FACE À LA GESTION DE SON CABINET?
Responsabilité: pas d'indépendance sans responsabilité
La nécessité de réfléchir à un nouveau statut pour l'Académie de justice.
L'indispensable réflexion de fond sur les questions de justice (créer une fondation régionale?)
CONCLUSION: NE PAS PERDRE DE VUE LES RÉFORMES STRUCTURELLES EN PROFONDEUR

Излагање Симон Габорјо

Претходне напомене

Текст у наставку представља продубљену разраду мог усменог излагања које је било мој спонтани допринос проблематици регрутовања и обуке судија и тужилаца, посебно у Србији.

Он је део континуитета извештаја из 2012.

Будући да излагање Денија Саласа (Denis Salas) није могло да се појави у писаном облику, овај текст, чији је један део надахнут његовим излагањем, обухвата с једне стране представљање ситуације у Француској а с друге, неке од његових ставова којима се чланак у часопису "Les Cahiers Français" из 2013. не бави; осим тога, овде су разрађене неке теме које је он начео.

Увод

Након драматичне кризе правосуђа

Пре нешто више од две године, са Хансом Ернстом Бечером (Hans Ernst Böttcher) – коаутором извештаја о правосуђу у Србији[10], који ћемо у даљем тексту звати извештај – први пут сам била у Београду (од тада сам долазила још у три наврата, не рачунајући садашњи боравак) док је Србију тресла, од 2009, драматична криза правосуђа. Срећом, од тада су пређене неке одлучујуће етапе. Оне су омогућиле, не да се реше сви проблеми везани за ефективно успостављање једног правосудног система у складу са европским стандардима, већ да се промени једно жалосно стање неусаглашено са захтевима Европске конвенције о људским правима (посебно због кршења начела несмењивости судија и независности правосуђа).

Ханс Ернст Бечер и ја смо веома срећни што смо били у прилици да допринесемо позитивном развоју ситуације у правосуђу у Србији. Реинтеграција наших колега веома нас је обрадовала.

Питање које се данас поставља не говори о кризи таквих размера.

Нова криза српског правосуђа или једноставно правно прилагођавање?

Реч је о проблему који се појавио након једне одлуке Уставног суда, оне од 6. фебруара 2014, којом су обеснажене неке од законских одредаба које су за прво именовање судија и тужилаца ограничавале избор Правосудних савета (за судије и тужиоце) на оне кандидате који су завршили почетну обуку на Правосудној академији.

Таква ситуација је честа у државама које имају Уставни суд. Наиме, једна таква врховна инстанца нужно доноси одлуке које могу да уздрмају неке перспективе, неки политичкки избор, а понекад и неке жеље ове или оне професије. Ту је реч о здравом функционисање институција.

Потребно је, дакле, уз поштовање тих одлука, поново размотрити правну изреку.

Након те одлуке, питање регрутовања судија и тужилаца једнако је у игри као и питање њихове обуке.

Како се регрутују судије или тужиоци: да ли је потребно само да предоче диплому о правничком образовању и доказе о неком претходном искуству у правној области да их надлежни Правосудни савет изабрао? Или пак морају, осим тога, да претходно заврше обуку (у некој школи, образовном или неком другом институту) за ту професију којој нема премца? Ето питања на које бих ја дала два елемента одговора уз одговарајући разраду тих елемената:

10 Извештај о ситуацији правосуђа у Србији „Садашња ситуација правосуђа у Србији није евро-компатибилна" аутора Симоне Габорјо и Ханса-Ернста Бечера, почасних судија, представљен на конференцији-дебати у Београду 29. јуна 2012. http://www.syndicat-magistrature.org/situation-de-la-justice-en-serbie.html

Intervention de Simone Gaboriau

Avertissement

Le texte qui suit constitue l'approfondissement de mon intervention orale qui constituait une contribution spontanée à la problématique du recrutement et de la formation des magistrats, tout particulièrement en Serbie.

Il se situe dans la continuité de l'audit de 2012.

L'intervention de Denis Salas n'ayant pu être écrite, ce texte, dont une partie est inspirée par celle-ci, intègre d'une part la présentation de la situation française et d'autre part certains de ses propos que l'article paru dans "Les Cahiers Français" en 2013 ne traite pas; sont en outre, développés certains thèmes qu'il a abordés.

Introduction

Après la crise dramatique de la justice

Il y a un peu plus de deux ans, avec Hans Ernst Böttcher –co-auteur de l'audit sur la justice en Serbie[10], ici dénommé audit- je venais pour la première fois à Belgrade (depuis, j'y suis revenue à trois reprises, outre le présent séjour) alors que la Serbie était traversée, depuis 2009, par une crise dramatique de la justice. Heureusement, depuis, des étapes décisives ont pu être franchies. Elles ont permis, non pas de résoudre tous les problèmes liés à l'avènement effectif d'un système judiciaire conforme aux standards européens, mais de changer un état des choses déplorable et non conforme aux exigences de la Convention européenne des droits de l'homme (spécialement par les atteintes aux principes d'inamovibilité des juges et d'indépendance de la justice).

Hans Ernst Böttcher et moi-même sommes très heureux d'avoir pu contribuer à l'évolution positive de la situation de la justice en Serbie. La réintégration de nos collègues nous a grandement réjouis.

La question qui se pose aujourd'hui n'est pas révélatrice d'une crise d'une égale ampleur.

Nouvelle crise de la justice Serbe ou simple ajustement juridique?

Il s'agit d'un problème rencontré à la suite d'une décision de la Cour Constitutionnelle, celle du 6 Février 2014, ayant invalidé certaines dispositions législatives qui pour le recrutement initial des magistrats (siège et parquet) limitaient le choix des Conseils de justice (siège et parquet) aux candidats ayant terminé la formation initiale de l'Académie de justice.

Ce type de situation est fréquent dans les états qui se sont dotés d'une Cour constitutionnelle. En effet, une telle instance suprême rend, forcément, des décisions susceptibles de bouleverser certaines perspectives, certains choix politiques et parfois des souhaits de telles ou telles professions. C'est un fonctionnement sain des institutions.

Il faut donc, dans le respect de ces décisions, revoir le dispositif juridique.

A la suite de la décision, la question du recrutement des magistrats est tout autant en jeu que celle de la formation de ceux-ci.

Comment recrute-on des magistrats, juges ou procureurs: est-ce qu'ils doivent seulement justifier d'un diplôme juridique et d'une expérience antérieure dans le domaine juridique et être choisis par le Conseil de justice compétent? Où, doivent-ils, en outre, avoir été préalablement formés (par une école, un institut de formation, ou autres) pour ce métier sans pareil? Voilà la question à laquelle je donnerai deux éléments de réponse en les développant:

10 Audit sur la situation de la justice en serbie "La situation actuelle de la justice en serbie n'est pas euro-compatible" par simone gaboriau et hans-ernst boettcher magistrats honoraires présenté à la conference–debat de belgrade du 29 juin 2012 http://www.syndicat-magistrature.org/situation-de-la-justice-en-serbie.html

- Обука судија и тужилаца: неопходност за бављење једном струком без премца.
- Нови подстицај за правосудну академију.

Закључила бих подсећањем да не треба губити из вида укупност структурних реформи неопходних за унапређење, у Србији, независног и непристрасног правосуђа у служби грађана.

Обука судија и тужилаца: неопходност за бављење једном струком без премца

Подсећање на наше препоруке у актуализацији мониторинга од 31. октобра / 6. новембра 2012[11] које су сад актуелније него икад:

- Успостављање једног свеобухватног програма почетне и континуиране обуке судија и тужилаца, отворене ка европској перспективи
- Почетна и перманентна обука морају бити ефективне, разноврсне и отворене према неправничким дисциплинама као што су хуманистичке науке. Оне морају бити део једног свеобухватног програма фокусираног на правосудну културу, уз наставу европског права.
- Међу наставним предметима су и иностранi правосудни системи.
- Пожељно је умножавати размену унутар Европе тако да српске колеге имају прилику да се срећу (посебно приликом стажирања) с колегама из других европских земаља и обратно. У том смислу би било добро развијати наставу европских језика (а не само енглеског).
- Уз то би требало предвидети и стажирања у Савету Европе, на Европском суду за људска права и, не чекајући улазак Србије у Европску Унијуе, такође на Суду Европске Уније.

Обука судија и тужилаца доприноси заснованости њиховог легитимитета.

За ову професију кажемо да је без премца је ту реч о вршењу „треће власти" да употребимо израз Денија Саласа (Denis Salas)[12].

Као што истиче Европска повеља о статусу судија, „Статус судија има за циљ да обезбеди компетентност, независност и непристрасност које свако лице оправдано очекује од судова и од сваког судије којима је поверена заштита његових права".

Захтев за компетентношћу, као један од темеља легитимитета судија, подразумева императив обуке. А управо то затим потврђује и Повеља[13] „Специфичност судијских функција, кад треба интервенисати у сложеним ситуацијама и често осетљивим по достојанство лица, подразумева да није довољно проверити на неки апстрактан начин нечију подобност да буде судија. Неопходна је припрема изабраних кандидата за вршење судијских функција. Та припрема, путем ових обука, за изрицање независне и непристрасне правде, указује на неопходност одређених предострожности како би компетентност, непристрасност и неопходна отвореност биле гарантоване, како у погледу садржаја програма обуке, тако и у погледу функционисања структура које обезбеђују спровођење тих програма".

Повељом се, осим тога, потврђује значај независности органа који обезбеђује обуку тако што се правосудним саветима (или било којој другој независној инстанци извршне или законодавне власти која може имати ту улогу) поверава брига о „адекватности програма обуке и структура које их спроводе са захтевима отворености, компетентности и непристрасности везаним за вршење правосудних функција".

Тиме је све речено и ово излагање би се могло овде и завршити.

Ја ћу ипак наставити и то пре свега тако што ћу се укратко осврнути на своје сопствено искуство: ја сам се овом веома лепом професијом бавила готово 40 година; почетну обуку сам имала на ENM (Национална школа за судије у тужиоце) током 1969, 1970. и 1971; почетна обука је, нужно, све даља како одмичу дани и године каријере.

Али, то је било буђење, неопходан темељ да би се слободно и независно спроводила у живот та каријера у служби Правде и Права. Као и Дени Салас, и ја сам ту почетну обуку доживела као „тренутак иницијације".

Оно што ми је обезбеђивало погонско гориво за све време бављења том тешком и дивном професијом, јесте управо континуирана обука. Од самог почетка хтела сам да истрајем на тој двострукој компоненти обуке, где обе имају једнак значај.

11 KritV n°1 2013 француска верзија, с.12 до 27 и енглеска верзија, с..28 до 44

12 "Le tiers pouvoir. Vers une autre justice" Denis Salas, Paris 7 mars 2000 Hachette collection Pluriel

13 2.3. Специфичност судијских функција, кад је потребно интервенисати у сложеним ситуацијама и често осетљивим по достојанство лица, подразумева да није довољно проверавати на неки апстрактан начин подобност за судијску функцију. Неопходна је припрема изабраних кандидата за ефективно вршење судијских функција кроз одговарајуће обуке. Те обуке мора обезбеђивати држава. Припрема путем тих обука за изрицање независне и непристрасне правде упућује на неопходност одређених предострожности, како би компетентност, непристрасност и неопходна отвореност биле гарантоване како у погледу садржаја програма обуке, тако и у погледу функционисања структура које обезбеђују спровођење тих програма. Предвиђено је, дакле да инстанца наведена под тачком 1.3 (независна инстанца типа Правосудног савета) бди над адекватношћу програма обука и структура које их спроводе у односу на захтеве отворености, компетентности и непристрасности у вршењу правосудних функција. Потребно је да та инстанца за то располаже средствима. То значи да се правилима статуса морају прецизирати модалитети контроле од стране те инстанце наведених императива кад је реч о програмима и њиховом спровођењу од стране образовних структура.

- La formation des magistrats: une exigence pour un métier sans pareil.
- Un nouveau souffle pour l'Académie de justice.

Je conclurai en rappelant qu'il ne faut pas perdre de vue l'ensemble des réformes structurelles nécessaires pour promouvoir, en Serbie, une justice indépendante, impartiale et au service des citoyens.

La formation des magistrats: une exigence pour un métier sans pareil

Rappel de nos préconisations dans l'actualisation de l'audit du 31 octobre / 6 novembre 2012[11] qui sont plus que jamais d'actualité:

- Mise en place d'un vaste programme de formation initiale et continue des magistrats ouverte sur la perspective européenne
- La formation initiale et permanente doit être effective, riche, diversifiée et ouverte sur les disciplines non juridiques comme les sciences humaines. Elle doit s'inscrire dans un vaste programme centré sur la culture judiciaire, avec un enseignement du droit européen.
- Parmi les thèmes qui devraient être enseignés, figure celui des systèmes judiciaires étrangers.
- Il est souhaitable de procéder à la multiplication des échanges au sein de l'Europe de telle façon que les collègues serbes puissent rencontrer (notamment sous forme de stages) des collègues d'autres pays européens et réciproquement. A cet égard, il conviendrait de développer l'enseignement des langues européennes (et pas seulement de l'anglais).
- Devraient s'y ajouter des stages au Conseil de l'Europe, à la Cour Européenne des Droits de l'Homme et même sans attendre l'entrée de la Serbie dans l'Union Européenne, à la Cour de l'Union Européenne.

La formation des magistrats contribue à asseoir leur légitimité.

Ce métier est sans pareil car il s'agit d'exercer un "tiers pouvoir" pour reprendre l'expression de Denis Salas[12].

Comme le souligne la Charte européenne sur le statut des juges, "Le statut des juges tend à assurer la compétence, l'indépendance et l'impartialité que toute personne attend légitimement des juridictions et de chacun et chacune des juges auxquels est confiée la protection de ses droits"

L'exigence de compétence, un des fondements de la légitimité des juges, a pour corolaire l'impératif de formation.

Et c'est bien ce qu'affirme ensuite la Charte[13] "Le caractère spécifique des fonctions de juge, où il s'agit d'intervenir dans des situations complexes et souvent sensibles pour la dignité des personnes implique que l'on ne se contente pas de la vérification en quelque sorte abstraite de l'aptitude à être juge. Une préparation des candidats sélectionnés à l'exercice effectif des fonctions de juge au travers de formations adéquates est nécessaire. La préparation, par ces formations, à rendre une justice indépendante et impartiale renvoie à la nécessité de certaines précautions, afin que la compétence, l'impartialité et l'indispensable ouverture se trouvent garanties tant dans le contenu des programmes de formation que dans le fonctionnement des structures qui assurent la mise en œuvre de ces programmes."

La Charte affirme, en outre, l'importance de l'indépendance de l'organe assurant la formation en confiant aux conseils de justice (ou tout autre instance indépendante du pouvoir exécutif et du pouvoir législatif pouvant assurer ce rôle) le soin de "veiller à l'adéquation des programmes de formation et des structures qui les mettent en œuvre aux exigences d'ouverture, de compétence et d'impartialité liées à l'exercice des fonctions judiciaires".

Tout est dit et le présent exposé pourrait se clore ici.

Je vais, toutefois poursuivre tout d'abord en évoquant, brièvement, mon expérience personnelle : j'ai exercé ce très beau métier pendant 40 ans; j'ai bénéficié d'une formation initiale à l'ENM au cours des années 1969, 1970 et 1971; forcément la formation initiale s'éloigne au fil des jours de la carrière.

Mais ce fut un éveil, une base indispensable pour précisément faire vivre de façon libre et indépendante cette carrière au service de la Justice et du Droit. Comme Denis Salas, j'ai vécu cette formation initiale comme un "moment initiatique".

Ce qui m'a nourrie tout au long de ce métier difficile et exaltant c'est la formation continue. D'entrée de jeu, je voulais insister sur cette double composante de la formation, chacune étant aussi importante que l'autre.

11 KritV n°1 2013 version française p.12 à 27 et version anglaise p.28 à 44

12 "Le tiers pouvoir. Vers une autre justice" Denis Salas, Paris 7 mars 2000 Hachette collection Pluriel

13 2.3. Le caractère spécifique des fonctions de juge, où il s'agit d'intervenir dans des situations complexes et souvent sensibles pour la dignité des personnes implique que l'on ne se contente pas de la vérification en quelque sorte abstraite de l'aptitude à être juge. Une préparation des candidats sélectionnés à l'exercice effectif des fonctions de juge au travers de formations adéquates est nécessaire. Ces formations doivent être prises en charge par l'Etat. La préparation, par ces formations, à rendre une justice indépendante et impartiale renvoie à la nécessité de certaines précautions, afin que la compétence, l'impartialité et l'indispensable ouverture se trouvent garanties tant dans le contenu des programmes de formation que dans le fonctionnement des structures qui assurent la mise en œuvre de ces programmes. Il est donc prévu que l'instance visée au point 1.3 (instance indépendante du type Conseil de justice) veillera à l'adéquation des programmes de formation et des structures qui les mettent en œuvre aux exigences d'ouverture, de compétence et d'impartialité liées à l'exercice des fonctions judiciaires. Il faudra qu'elle dispose des moyens d'y veiller. Ceci veut dire que les règles du statut devront préciser les modalités d'un contrôle de cette instance par rapport aux impératifs en cause en ce qui concerne les programmes et leur mise en œuvre par les structures de formation.

Не би требало, из финансијских или неких других разлога, жртвовати континуирану обуку.

Зашто је специфична обука неопходност?

С оне стране узора

Изгледа да то питање супротставља земље континенталног права земљама common law.

Системе common law карактерише одсуство конкурса за приступ судијским и тужилачким функцијама: именовање судија и тужилаца представља, пре свега, круну једног социјалног напредовања, стицања знања и једног cursus honorum у оквиру адвокатске професије. То тело, у коме је просечна старост већа него у оном другом моделу, представља скуп индивидуалности које нису превише склоне ни колективној акцији ни колективном размишљању. Етика, позиционирање судије, остају индивидуална питања.

У европском континенталном „моделу", социјализација, професионални идентитет, изграђују се унутар судијско-тужилачког корпуса, регрутовањем путем испита заслуге и компетентности, без претходног валоризовања l'identité неког ранијег професионалног искуства. Моћан корпоративни дух кристалише се у оквиру образовне институције и учвршћује судијско-тужилачки корпус. Образујући младе судије и тужиоце, тај систем преузима динамизам и инвентивност младости. Асоцијативно и синдикално ангажовање рођено је унутар тог модела. И морамо истаћи, заједно с Денијем Саласом, колико ти покрети могу да имају значајну улогу у развоју демократије, као „носиоци" независности, слободе изражавања и темељних вредности.

Постепено, супротстављености бледе и појављују се конвергенције.

У системима commun law, улога стручног оспособљавања у оквиру адвокатског корпуса остаје доминантна, али се све више успостављају независне комисије за регрутовање судија по критеријумима заслуга и стручности. Ти критеријуми имају значајну улогу у избору кандидата, независно од ранијег искуства. Осим тога, појављују се и органи стручног оспособљавања: није довољно бити изврстан адвокат да би се било и судија достојан поштовања, треба проћи и одрешене обуке. Да би легитимитет судије био заснован, друштвено признање није довољно, уз то треба додати и компетентност и обуку, селекцију по заслузи.

У континенталном систему, као што ћемо видети у даљем тексту у вези с француским системом, модалитети регрутовања све више се отварају према лицима с неким ранијим професионалним искуством.

Осим тога, школе које обезбеђују обуку уживају више или мање јаку аутономију, а правосудни савети врше мање или више значајну контролу (понекад чак и непостојећу) институција које обезбеђују обуку. Континентални систем у том погледу још пати од многих несавршености.

Судовање је професија

Колико су само промена претрпеле мисије судија и тужилаца у нашим савременим друштвима, отвореним и сложеним. Која живе под најразноврснијим тензијама и у економској кризи!

То је једна од оних професија чија је друштвена функција постала суштинска за остварење демократског пројекта.

„На дистанци с владом, блиско неком уставном ауторитету као што је Високи савет судства, отворено према друштвеној дебати, правосуђе није више израз неког јединственог гласа који долази одозго: оно представља једну дифузну моћ, урођено у друштво изражавајући његове вишеструке и мањинске гласове", „трећа власт" како је написао Денис Салас[14], неколико дана после ове конференције.

Ни једна професија се не врши без претходне обуке, чак и ако кандидат на судијско-тужилачку функцију има неко претходно професионално искуство, његова обука је неопходна.

Судовање није иста професија као адвокатска, или као она судских помоћника, , правосудних чиновника или као нека друга правничка професија, то је сасвим друга професија.

Реч је о томе да се судије оспособљавају за вршење слободе независног и непристрасног суђења.

Циљ је да се развије способност за судовање. Раније стечено људско и професионално искуство представља несумњиво погодан терен за развијање те способности; али оно није довољно.

Наиме, да би се ушло у ту професију, треба научити како бити треће лице међу грађанима, како, независно од стручности и искуства, постићи професионалну дистанцу неопходну за судовање. Улога обуке састоји се посебно у тој „идентитетској трансформацији", како то истиче Дени Салас, која омогућава да се успостави тај процес постизања правилне дистанце.

Нови пут регрутовања и обуке судија и тужилаца у Србији

Специфична обука судија и тужилаца намеће се као нужност, а Уставни суд Србије не каже супротно. Члан 1. Закона о Правосудној академији остаје недирнут. Тако да обука, она иницијална и она континуирана, судија и тужилаца остаје део задатака поверених Правосудној академији.

Стога је питање које се поставља одлуком Уставног суда само питање хронологије.

У Србији, истина, неће убудуће бити могуће наметнути неком кандидату за судијску или тужилачку функцију претходну обуку у Правосудној академији; што не значи да је неопходност обуке нестала.

14 "Les attaques contre les juges sont des combats d'arrière-garde" in "Le Monde" culture et idées | 10.07.2014

Il ne faudrait pas sacrifier pour des raisons financières, ou autres, la formation continue.

Pourquoi une formation spécifique est-elle une nécessité?

Par-delà les modèles

Cette question parait opposer les pays de droit continental aux pays de common law.

Les systèmes de common law se caractérisent, par l'absence de concours d'accès à la magistrature: la nomination des magistrats constitue, avant tout, l'aboutissement d'un parcours social, d'un apprentissage et d'un cursus honorum au sein du barreau. Le corps, à la moyenne d'âge plus élevée que dans l'autre modèle, est, dans l'ensemble, constitué d'individualités peu enclines à l'action et à la réflexion collectives. L'éthique, le positionnement du juge, demeurent des questions individuelles.

Dans le "modèle" européen continental, la socialisation, l'identité professionnelle se forgent à l'intérieur de la magistrature, après un recrutement par voie d'examen fondé sur le mérite et la compétence sans valorisation préalable d'une expérience professionnelle antérieure. Un puissant esprit de corps se cristallise au sein de l'institution de formation et cimente la magistrature. Formant de jeunes magistrats, ce système recueille le dynamisme et l'inventivité de la jeunesse. L'engagement associatif et syndical est né au sein de ce modèle. Et l'on doit souligner, avec Denis Salas, combien ces mouvements peuvent jouer un rôle important dans l'avancée de la démocratie, comme "porteurs" de l'indépendance, de la liberté de parole et des valeurs fondamentales.

Progressivement, les oppositions s'émoussent et des convergences se dégagent.

Dans les systèmes de commun law, le rôle de l'apprentissage au barreau demeure déterminant mais, de plus en plus, se sont mises en place des commissions indépendantes qui président au recrutement des juges selon des critères de mérite et de compétence. Ces critères jouent un rôle important dans le choix des candidats, indépendamment de l'expérience antérieure. En outre, apparaissent des organes de formation: il ne suffit pas d'être un excellent avocat pour être un juge estimable, il faut aussi suivre des formations. Pour asseoir la légitimité du juge, la reconnaissance sociale ne suffit pas, il faut adjoindre la compétence et la formation, la sélection par le mérite.

Dans le système continental, comme il sera vu infra à propos du système français, les modalités de recrutement s'ouvrent de plus en plus à des personnes justifiant d'une expérience antérieure.

Par ailleurs, les écoles de formation jouissent d'une autonomie plus ou moins forte et les conseils de justice exercent un contrôle plus ou moins important (voire inexistant) sur les institutions de formation. Le système continental pâtit encore de bien des imperfections à cet égard.

Juger est un métier

Combien les missions des magistrats ont elles subi d'évolutions, dans nos sociétés contemporaines ouvertes et complexes, soumises à des tensions les plus variées et à la crise économique!

C'est un des métiers dont la fonction sociale est devenue essentielle pour la réalisation du projet démocratique.

"A distance du gouvernement, proche d'une autorité constitutionnelle comme le Conseil supérieur de la magistrature, ouverte sur les débats de société, la justice n'est plus l'expression d'une voix unique venue d'en haut: elle est un pouvoir diffus, immergé dans la société dont elle exprime les voix multiples et minoritaires", un "tiers pouvoir", écrivait Denis Salas[14], quelques jours après cette conférence.

Aucun métier ne s'exerce sans formation préalable et même si le postulant à la fonction de magistrat jouit d'une expérience professionnelle préalable, sa formation est indispensable.

Juger ce n'est pas le même métier qu'avocat, assistant de justice, fonctionnaire de justice ou autre profession juridique, c'est un autre métier.

Il s'agit de former les juges à l'exercice de la liberté de juger dans l'indépendance et l'impartialité.

L'objectif est de développer l'aptitude à juger. L'expérience humaine et professionnelle, acquise antérieurement, constitue assurément un terreau favorable au développement de cette aptitude ; mais elle ne suffit pas.

En effet, pour entrer dans ce métier, il faut apprendre à être un tiers parmi les citoyens, à, indépendamment de la compétence et de l'expérience, acquérir la distance professionnelle indispensable pour juger. Le rôle de la formation est spécialement cette "transformation identitaire", comme le souligne Denis Salas, qui permet d'enclencher ce processus d'acquisition de la juste distance.

Une voie nouvelle pour le recrutement et la formation des magistrats en Serbie

La formation spécifique des magistrats s'impose comme une nécessité et la Cour Constitutionnelle de Serbie n'a pas dit le contraire. L'article 1 de la loi sur l'Académie judiciaire demeure intact. Ainsi la formation, initiale et continue, des magistrats fait toujours partie des missions confiées à l'Académie de justice.

Dès lors, la question que la décision de la Cour Constitutionnelle pose est seulement une question de chronologie.

En Serbie, certes, il est désormais impossible d'imposer à un candidat magistrat une formation préalable à l'Académie de justice; pour autant, la nécessité d'une formation ne disparait pas.

Je m'explique: on peut très bien concevoir que l'accès à la magistrature soit accordé, en Serbie, par les Conseils

14 "Les attaques contre les juges sont des combats d'arrière-garde" in "Le Monde" culture et idées | 10.07.2014

Да појасним: може се лако прихватити да у Србији приступ судијским и тужилачким функцијама одобравају Правосудни савети уз услов – за оне који је нису претходно завршили – да заврше почетну обуку у оквиру Правосудне академије. Та обука би морала да варира по свом садржају, чак и трајању, у зависности од искуства и квалификација заинтересованих.

Уосталом, Уставни суд се побринуо да обезбеди једнак третман свим кандидатима за правосудне функције укинувши, својом одлуком, предност која је давана онима који су, након успешно положеног пријемног испита на Правосудну академију, успешно на њој и завршили обуку.

Кад би неко могао да буде регрутован као судија или тужилац а да накнадно не заврши специфичну обуку, и то би представљало једну нову неједнакост не само између кандидата за функције судија и тужилаца (с једне стране оних који су завршили обуку на Правосудној академији којима се намеће успех на пријемном испиту и на завршном испиту и, с друге стране, осталих) већ и – и нарочито лица која се обраћају правосуђу. Наиме предмете ових потоњих решавали би судије и тужиоци неједнако обучени.

Дакле, питање улоге Правосудне академије поставља се у новом светлу. Треба валоризовати ту институцију, али се не треба задовољити само њом.

Нов подстицај за Правосудну академију

Диверсификовати модалитете регрутовања судија и тужилаца

За почетак треба подсетити да се регрутовање судија и тужилаца обавља према модалитетима избора заснованих искључиво на критеријумима компетентности[15]; фаворизовање како мешања социјалног порекла ttако и плурализма културних и филозофских хоризоната будућих судија је, осим тога, један веома значајан циљ.

Модалитети регрутовања судија и тужилаца не морају нужно да буду монолитни. Такав је случај у Француској:

- С једне стране[16] лица која имају одређене квалификације и искуство могу бити директно именована као „одитори правосуђа" (статус који аутоматски добијају свршени студенти Националне школе за судијске и тужилачке функције, прим. прев.), односно они који су завршили Националну школу за судијске и тужилачке функције, уз сасвим исто школовање као и они који су примљени конкурсом.
- С друге стране[17], лица која имају значајније искуство од оних претходних директно се интегришу у судијско-тужилачки корпус тако што, углавном, заврше одређену обуку пре него што ступе на судијско-тужилачке функције, обуку која може, у начелу, да се модулише према потребама заинтересованих лица.

Број судија и тужилаца који се регрутују у оквиру ова два типа модалитета законом је ограничен у односу на регрутовање путем конкурса.

Постављање ових судија и тужилаца врши, након што их прихвати комисија састављена већим делом од судија и тужилаца које су изабрале њихове колеге једнаке по рангу.

Могла бих овде да изнесем различита искуства у вези с тим начином регрутовања: адвоката који се након десет година професионалног искуства упусте у „нормално" школовање на Националној школи за судије и тужиоце (ENM) а да се не осећају нимало „девалвиранима", напротив, неких других који су интегрисани после једног краћег школовања (често углавном у облику стажирања у судовима) итд… Може се рећи да се на тај начин фаворизује мешање искустава у оквиру правосудног корпуса, а без штете по појављивање једног заједничког „етоса".

У Србији се такође могу предвидети, како је то предложено претходно у тексту, два типа регрутовања:

- Приступ судијским и тужилачким функцијама које одобравају правосудни савети (за судије односно тужиоце) за оне који су завршили почетну обуку на Правосудној академији.
- Приступ судијским и тужилачким функцијама које одобравају правосудни савети (за судије односно тужиоце) уз обавезу завршавања почетне обуке у оквиру Правосудне академије, с тим да се та обука може модулисати по садржају и чак и по дужини трајања, у зависности од искуства и квалификација заинтересованих лица.

Обука не значи форматирање: који су циљеви обуке?

Тако убудуће Академија неће бити једини улаз у професију већ ће бити у ширем смислу подршка том улажењу (и, наравно, подршка за све време трајања правосудне каријере захваљујући континуираној обуци на чијем значају сам инсистирала у претходним редовима овог текста).

Она ће морати да буде стављена у службу почетне обуке за судије и тужиоце која ће бити више фокусирана и модулисана у зависности од начина регрутовања.

Свакако, Правосудна академија је повољно еволуирала последњих година, али она мора још да еволуира да би у потпуности испунила своју мисију са већ споме-

15 Изводи из Препоруке бр. (2010)12 Комитета министара Савета Европе, „44. Одлуке о избору и каријери судија морале би да почивају на објективним критеријумима, претходно утврђених законом или од стране надлежних органа. Те одлуке би морале да се темеље на заслугама у погледу квалификација, стручности и способности за решавање предмета применом закона и уз поштовање људског достојанства. 46. Надлежни орган за избор и каријеру судија морао би да буде независан од извршне и законодавне власти (…)."

16 Члан 18-1 уредбе бр. 58-1270 од 22. децембра 1958, која се односи на системски закон о статусу судија и тужилаца.

17 Члан 22 наредни поменуте уредбе.

de justice sous réserve -pour celles et ceux qui ne l'ont pas suivie préalablement- d'une formation initiale effectuée au sein de l'Académie de justice. Cette formation devrait varier dans son contenu, voire sa durée, selon l'expérience et les qualifications des intéressés.

Au reste la Cour Constitutionnelle a eu le souci d'un traitement égalitaire entre tous les candidats aux fonctions judiciaires en supprimant, par sa décision, la préférence accordée à ceux qui avaient, après leur réussite au concours d'accès à l'Académie de justice, suivi avec succès leur parcours au sein de celle-ci.

Si des personnes pouvaient être recrutées comme magistrats sans suivre ultérieurement une formation spécifique, cela constituerait une nouvelle inégalité non seulement entre les candidats aux fonctions de magistrats (d'une part, ceux ayant suivi le cursus de l'Académie de justice, imposant de réussir le concours d'entrée et l'examen final et d'autre part, les autres) mais encore -et surtout- les justiciables. En effet, ceux-ci verraient leur affaire traitée par des magistrats inégalement formés.

Donc la question du rôle de l'Académie de justice se pose sous un jour nouveau. Il faut valoriser cette institution mais ne pas s'en passer.

Un souffle nouveau pour l'Académie de justice

Diversifier les modalités de recrutement des magistrats

En liminaire il convient de rappeler qu'il importe que le recrutement des magistrats se fasse selon des modalités de choix exclusivement fondés sur des critères de compétence[15]; favoriser tant le brassage des origines sociales que le pluralisme des horizons culturels et philosophiques des futurs juges est, en outre, un objectif très important.

Les modalités du recrutement des magistrats peuvent fort bien ne pas être monolithiques. C'est le cas de la France :

- d'une part[16] des personnes ayant certaines qualifications et expériences peuvent être nommés directement "auditeurs de justice", c'est-à-dire élèves de l'Ecole Nationale de la Magistrature et futurs magistrats, en suivant exactement la même scolarité que ceux admis par voie de concours.
- D'autre part[17], des personnes bénéficiant d'une expérience plus importante que les précédentes sont directement intégrées dans la magistrature en suivant, généralement, une formation avant leur installation dans les fonctions de magistrat, formation qui peut, en principe, être modulée selon les besoins des intéressés.

Le nombre des magistrats recrutés selon ces deux types de modalités est légalement limité par rapport au recrutement issu des concours.

Le recrutement de ces magistrats se fait après admission par une commission composée en grande partie de magistrats élus par leurs pairs.

Je peux faire état d'expériences variées concernant cette voie de recrutement: avocats qui après 10 ans d'expérience professionnelle, ont suivi une scolarité "normale" à l'ENM sans se sentir, tout au contraire, "dévalués", d'autres intégrés après une scolarité plus courte (souvent essentiellement un stage en juridictions) etc… On peut dire que cette voie favorise un brassage des expériences au sein du corps judiciaire sans altérer l'émergence d'un "ethos" commun.

En Serbie, on peut pareillement, comme cela a été proposé supra, envisager deux types de recrutement:

- Accès à la magistrature (siège/parquet) accordé par les conseils de justice (siège/parquet) en faveur de ceux qui ont suivi la formation initiale à l'Académie de justice.
- Accès à la magistrature (siège/parquet) accordé par les conseils de justice (siège/parquet) sous réserve d'une formation initiale à effectuer au sein de l'Académie de justice, cette formation pouvant être modulée dans son contenu, voire sa durée, selon l'expérience et les qualifications des personnes concernées.

Former n'est pas formater: quels sont les objectifs d'une formation?

Ainsi, l'Académie ne sera plus un point d'entrée unique dans la profession mais sera plus largement, un accompagnement de cette entrée (et bien sûr tout au long de la carrière judiciaire grâce à la formation continue sur l'importance de laquelle, j'ai insisté plus haut).

Elle devra être mise au service d'une formation initiale des magistrats plus ciblée et modulée en fonctions des modes de recrutement.

Assurément, l'Académie de justice a évolué favorablement ces dernières années mais elle doit, encore, évoluer pour accomplir pleinement sa mission avec les exigences rappelées supra et pour remplir les objectifs articulés ci-après.

Soulignons quelques fondamentaux en matière de formation des magistrats, qui bien sûr ne sont pas exhaustifs.

15 Extraits de la Recommandation n° (2010)12 du Comité des Ministres du Conseil de l'Europe, "44. Les décisions concernant la sélection et la carrière des juges devraient reposer sur des critères objectifs préétablis par la loi ou par les autorités compétentes. Ces décisions devraient se fonder sur le mérite, eu égard aux qualifications, aux compétences et à la capacité à statuer sur les affaires en appliquant le droit dans le respect de la dignité humaine. 46. L'autorité compétente en matière de sélection et de carrière des juges devrait être indépendante des pouvoirs exécutif et législatif. (…)."

16 Article 18-1 de l'ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature.

17 Article 22 et suivants de ladite ordonnance.

нутим захтевима и да би постигла циљеве који су артикулисани у даљем тексту.

Истакнимо неколико основних тачака у области обуке судија и тужилаца, које, наравно, нису исцрпне. Нема типског система, али постоји известан блок вредности и на њима заснованих циљева.[18]

Подсећање на неколико примедби садржаних у нашем извештају (уз евентуално још неке додатне појединости)

Обука судија није било каква обука: треба развијати знања потребна за судовање.

Прворазредна питања:

У том смислу битно је инсистирати на четири тачке које се односе на „бити судија" а којима треба да тежи свака обука будућег судије:

- фаворизовати стицање способности пондерисања на коме се заснива поштовање начела контрадикторности и равнотеже страна у спору;
- фаворизовати стицање свести о окружењу чина суђења; наиме, жеља за инструментализовањем правосуђа је непрекидна, било од стране политичке власти или од стране неких других центара моћи (економског, на пример) или било које друге групе за притисак, биле оне „званичне" или невидљиве. То је она свест која омогућава фаворизовање стицање професионалне културе независности.
- фаворизовати стицање свести о правосудном хуманизму који је у самој бити чина суђења; наиме, иако је суђење рационалан и интелектуалан чин, ипак су у игри нека животна питања људи које треба саслушати, с којима треба разговарати и којима, у крајњој линији, треба судити. Наравно, не ради се овде о томе да се чин суђења искључи из права, већ да се он прикључи на општа начела која су носиоци људских вредности које посебно прокламује Европска конвенција о људским правима.
- подстицати етички рефлекс пружати све деонтолошке оријентире неопходне за вршење судијске функције. Стицање осетљивости на деонтолошка питања и на етичко промишљање треба да омогући будућем судији или тужиоцу да идентификују ризичне ситуације и да изнађу прилагођене одговоре и понашања.

18 Већ навођена Препорука: „56. Судије морају добијати почетну и континуирану, теоријску и практичну обуку коју у потпуности обезбеђује држава. Она мора укључивати економска, социјална и културна питања неопходна за вршење правосудних функција. Интензитет и трајање те обуке морали би да се утврде на основу претходног професионалног искуства. 57. Један независан орган би требало да обезбеди,уз пуно поштовање педагошке аутономије, да програми почетне и континуиране обуке одговарају захтевима отворености, компетентности и непристрасности који су инхерентни правосудним функцијама".

II bis – Француски систем (и разлике са српским системом)

Оснивање Школе у Француској

Врло је осетљиво питање регрутовања и обује судија и тужилаца, присутно у целокупној историји судовања и тужилаштва, а које и даље непрекидно подстиче јавну расправу кад је реч о правосуђу у Француској. Свака и најмања „афера" периодично поново распирује ту расправу.

Године 1958, кад је усвојен Устав V Републике, а на трагу (тада) тек основане Националне школе за државну управу (ENA), оснивање једног јединственог центра за обуку будућих судија и тужилаца наметнуло се у циљу помирења друштвеног захтева за једним отворенијим судијско-тужилачког корпуса и воље власти да изгради један нов и јединствен правосудни корпус.

То оснивање школе, која је коначно названа Државна школа за судијске и тужилачке функције (ENM) 1970, почивало је, с друге стране, на признавању посебне надлежности тог корпуса, која имплицира школовање на једној школи за специфичну професионалну обуку.

Треба подсетити да у Француској постоји јединствен корпус који обухвата судије и тужиоце, да током своје каријере неки судија или тужилац може не само да наизменично или чак кумулативно обавља све функције, и у кривичним и у грађанским стварима, већ и да може да прелази с неке тужилачке на неку судијску функцију и обратно, и то без ограничења.

По завршетку студија на ENM, бивши студент (одитор правосуђа) именује се на неку од основних функција које постоје у француском правосудном систему: у судовима, као судија вишег суда, судија основног суда, истражни судија, судија за децу, судија за извршење казни, а у тужилаштву као заменик јавног тужиоца.

Директор ENM, иако прописи то не налажу изричито, увек је био судија или тужилац. Његова функција је да обезбеди спровођење педагошке мисије Школе. Он председава педагошким саветом, док управним одбором председава први председник Касационог суда. Иако се и управни одбор пита, углавном је директор тај на коме почива избор главних смерница Школе.

Директор ENM именован је декретом који потписују председник републике, председник владе и министар правде.

Због таквог начина именовања (именовање наставника такође припада извршној власти) и, уопште, због карактеристика статуса ENM, ова школа не испуњава услове независности које захтевају европски стандарди за институцију која обезбеђује обуку судија и тужилаца.

Али зато регрутовање већине будућих судија и тужилаца путем „државног конкурса" обезбеђује темељ јаке независности при њиховом избору.

Садашња амбиција ENM

У јулском броју 2013. дописа „ENM Info", садашњи директор ENM представио је ову школу као Школу у којој

Il n'y a pas de système type mais un bloc de valeurs et d'objectifs fondés sur celles-ci[18].

Rappel de quelques observations contenues dans notre audit (avec éventuellement quelques précisions complémentaires):

Former des juges n'est pas une formation quelconque : développer des savoirs pour pouvoir juger.

Les acquisitions primordiales:

A ce titre, il est important d'insister sur quatre points touchant à "l'être juge" vers lesquels doit tendre la formation du futur juge:

- favoriser l'acquisition des qualités de pondération qui gouvernent le respect du contradictoire et de l'équilibre entre les parties;
- favoriser l'acquisition de la prise de conscience de l'environnement de l'acte de juger; en effet, la volonté d'instrumentalisation de la justice est constante que ce soit par le pouvoir politique ou par d'autres pouvoirs (économiques, par exemple) ou tous autres groupes de pression, qu'ils soient "officiels" ou occultes. C'est cette conscience qui permet de favoriser l'émergence d'une culture professionnelle de l'indépendance.
- favoriser l'acquisition de la sensibilisation à l'humanisme judiciaire qui est au cœur de l'acte de juger; en effet, même si juger relève du raisonnement et de l'activité intellectuelle, il reste que sont en cause des enjeux de vie d'hommes qu'il faut écouter, à qui il faut parler et en dernier lieu, qu'il faut juger. Il ne s'agit, bien sûr, pas de déconnecter l'acte de juger du droit mais de le connecter aux principes généraux porteurs de valeurs humaines que, notamment, la Convention Européenne des droits de l'homme proclame.
- stimuler le réflexe éthique et dispenser tous les repères déontologiques indispensables à l'exercice de la fonction de juger. La sensibilisation à la déontologie et à la réflexion éthique doivent permettre au futur magistrat d'identifier les situations à risques et de faire naître les réponses et comportements adaptés.

II bis – Le système français (et les différences avec le système Serbe)

La création d'une Ecole en France

Epineuses questions que celles du recrutement et de la formation des magistrats, qui ont traversé l'histoire de la magistrature et qui continuent de hanter le débat public lorsqu'il est question de la justice en France. La moindre "affaire" réanime périodiquement ce débat.

En 1958, lors de l'avènement de la Constitution de la Vème République et dans le sillage de la récente (alors) création de l'Ecole Nationale d'Administration (ENA), l'institution d'un centre de formation unique pour les futurs magistrats s'est imposée afin de concilier l'exigence sociale d'une magistrature plus ouverte et la volonté du pouvoir de forger un nouveau, et unique, corps judiciaire d'Etat.

Cette création d'une école, qui s'est appelée définitivement Ecole Nationale de la Magistrature (ENM) en 1970, reposait, en outre, sur la reconnaissance de la compétence particulière de ce corps, impliquant le passage au sein d'une école de formation professionnelle spécifique.

Il faut rappeler qu'en France, il existe un seul corps de magistrats, siège et parquet, qu'au cours de sa carrière un magistrat, non seulement peut occuper, alternativement voire cumulativement, toutes les fonctions, civiles et pénales, mais encore peut passer d'une fonction du parquet à une fonction du siège et réciproquement et ce sans limitations.

A la sortie de l'ENM, un auditeur de justice est nommé à l'une des fonctions de base existant dans le système judiciaire français : au siège, juge d'un tribunal de grande instance, juge d'un tribunal d'instance, juge d'instruction, juge des enfants, juge de l'application des peines et au parquet, substitut du procureur de la République.

Le directeur de l'ENM, bien que les textes ne l'imposent pas, a toujours été un magistrat. Sa fonction est de mettre en œuvre la mission pédagogique de l'école. Il préside le conseil pédagogique tandis que le conseil d'administration est présidé par le premier président de la cour de cassation. Même si le conseil d'administration a son mot à dire, c'est essentiellement sur le directeur que repose le choix des orientations de l'école.

Le directeur de l'ENM est nommé par décret signé par le Président de la République, le premier ministre et le ministre de la justice.

Cette modalité de nomination (celle des enseignants émane également du pouvoir exécutif) et d'une façon générale, les caractéristiques du statut de l'ENM, font que celle-ci ne remplit pas les conditions d'indépendance exigées par les standards européens pour l'autorité chargée de la formation des magistrats.

En revanche le recrutement de la majorité des futurs magistrats par "concours républicain" donne une base de forte indépendance à la sélection de ceux-ci.

L'ambition actuelle de l'ENM

Dans le numéro du mois de juillet 2013 de la lettre "ENM Info", le directeur actuel de l'ENM présentait celle-ci comme une Ecole où l'on forme à "l'excellence" tout "en nourrissant la curiosité, en favorisant l'ouverture d'esprit et en évitant toute forme de prêt-à-penser".

La pédagogie revendiquée par l'ENM tend à former des magistrats, techniciens du droit et, à la fois, hommes ou femmes de décision aux qualités humaines profondes.

18 Recommandation précitée: "56. Les juges devraient bénéficier d'une formation initiale et continue théorique et pratique, entièrement prise en charge par l'Etat. Celle-ci devrait inclure les questions économiques, sociales et culturelles nécessaires à l'exercice des fonctions judiciaires. L'intensité et la durée de cette formation devraient être fixées en fonction de l'expérience professionnelle antérieure. 57. Une autorité indépendante devrait veiller, en respectant pleinement l'autonomie pédagogique, à ce que les programmes de formations initiale et continue répondent aux exigences d'ouverture, de compétence et d'impartialité inhérentes aux fonctions judiciaires."

се полазници образују „до изврсности" истовремено „негујући знатижељу, подстичући отвореност духа и избегавајући било какав облик униформног мишљења".

Педагогија коју заговара ENM има за циљ да образује судије и тужиоце, правне стручњаке и, истовремено, мушкарце и жене доносиоце одлука с дубоким људским квалитетима.

Регрутовање и почетна обука

Полазници различитих профила.

Школа је та која регрутује своје полазнике, кад се регрутују путем конкурса, односно у већини случајева. Као што смо већ претходно видели, неки полазници могу бити регрутовани према другачијим модалитетима.

Пријемни конкурси на ENM имају за прокламовани циљ да регрутују кандидате на основу изврсности њихових правничких знања и личних компетенција неопходних данашњем судији или тужиоцу: способности доношења разумних одлука, способност слушања и решавања сукоба…

Постоје три конкурса: 1. конкурс: за студенте; 2. конкурс: за државне чиновнике с извесним стажом; 3. конкурс: за лица с извесним искуством у приватном сектору. Број понуђених места на тим конкурсима варира из године у годину, у зависности од потреба али и од воље власти да их задовољи. Место та три конкурса у регрутовању неједнаке је густине; као репрезентативан пример имамо конкурс из 2013: од 214 примљених полазника 186 је примљено на првом конкурсу, 24 на другом и 4 на трећем.

Ти различити полазници pour углавном су студенти права вишег нивоа (мастери) али и лица с одређеним претходним професионалним искуством, правничким или другим, који долазе с других непосредних структура а не само с универзитета.

Осим тога, од недавно постоје три припремна разреда за помоћ студентима из сиромашнијих слојева да се, изабрани према својим заслугама, припреме за конкурс.

31 месец обуке на ENM одвијају се у више етапа: један стаж у адвокатској канцеларији (6 месеци), један период наставе (8 до 10 месеци) у школи, један стаж од отприлике једне године у суду, стажирања изван судских институција.

Почетном обуком одитора правосуђа (полазника) жели се привилеговати пракса, симулирање рочишта и претреса, рад по радионицама, стажирања… уз фаворизовање стицања темељних компетенција заједничких свим судијско-тужилачким функцијама: етика, деонтологија, способност слушања, вођење разговора, одлучивање, судовање… Школа има амбицију да омогући полазницима сучељавају предавану теорију и методологију с професионалном праксом као и са друштвеним, економским и људским реалностима.

Континуирана обука: обавезна обука

За све време својих каријера, француске судије и тужиоци дужни су да се обучавају сваке године. Континуирана обука доприноси њиховом личном развоју, јачању њихових правничких и правосудних компетенција и продубљивању знања из социо-економског контекста у коме правосуђе интервенише. Та обука их прати посебно кад су постављени на функције које никада раније нису вршили (обука „промена функције"). Она им нуди веома широку лепезу обука у најразличитијим областима.

Јаке и слабе стране француског система

Континуирана обука свакако представља јаку страну ENM.

Као тренутак предаха у свакодневици преоптерећеној радом и под притиском хитности, отварање према другим дисциплинама и сучељавање с њима, као алатка за развијање способности мишљења, континуирана обука доприноси изграђивању „интелектуалне независности" судија и тужилаца, а која почиње још на почетној обуци.

Превазилазећи критике које јој се периодично упућују, имајући на уму неопходне педагошке еволуције, почетна обука је омогућила, током пола столећа постојања Школе, да се подигне ниво обуке судија и тужилаца и да се диверсификује њен садржај. Наравно, обука која се ефективно врши није у потпуности на висини прокламованих амбиција (описаних горе) и још мора да еволуира.

Функција објективизације регрутовања путем конкурса истакнута је у претходним деловима овог текста.

И поред понекад тешких тренутака покушаја власти да је преузме у своје руке, Школа је (а да то несумњиво није посебно хтела) омогућила, посебно захваљујући искуству колективног размишљања, успостављање професионалне културе, јаке и богате својим плурализмом.

Тако су у Школи покренуте асоцијативне и синдикалне иницијативе[19] у судијско-тужилачком корпусу чију је активну улогу у функционисању демократије истакао Дени Салас (Denis Salas).[20]

19 Године 1968, Удружење Одитора и бивших Одитора, које окупља полазнике и бивше полазнике Школе одлучило је да напусти асоцијативну форму да би се трансформисало у синдикат. Требало је, изван одбране професионалних интереса припадника правосудног корпуса, учинити нешто да би судска власт могла да извршава своју мисију потпуно независно и да брани слободу и демократска начела. Тако је створен Синдикат судија и тужилаца, чије ће деловање довести до признавање синдикалног деловања у судијско-тужилачком корпусу од стране Државног савета, 1972, а потом и других правосудних синдиката.

20 „Независност проистекла из правосудне културе: у једном оквиру који је тако мало склон гарантовању независности судија, професионалне културе то могу да надоместе формирањем једног заједничког менталитета. То је улога удружења и синдиката, да редефинишу један идентитет који је олако окарактерисан као рефлекс корпоративизма. У каријерним правпосудним функцијама где судије врло рано улазе у један хијерархијски систем, они отварају могућност приступања јавном простору, да се у њега унесе одрешена стручност, да се делује колективно. Судија као „политички" актер има потребу да се ослони на неко колективно искуство које ће му помоћи да превазиђе неизбежне сукобе које изазива његово деловање", Денис Салас, објављени чланак

Le recrutement et la formation initiale

Des élèves aux profils diversifiés.

L'école est chargée du recrutement de ses élèves, quand, ils sont recrutés par voie de concours, soit dans la majorité des cas. Comme il a été vu supra, certains élèves peuvent être recrutés selon d'autres modalités.

Les concours d'accès à l'ENM ont pour objectif proclamé de recruter les candidats sur la base de l'excellence de leurs connaissances juridiques et de compétences personnelles nécessaires au magistrat d'aujourd'hui: capacité à prendre des décisions empreintes de bon sens, capacité à l'écoute et à la résolution des conflits…

Trois concours existent: 1er concours: pour les étudiants; 2ème concours: pour les fonctionnaires ayant une certaine ancienneté; 3ème concours: pour les personnes ayant une certaine expérience dans le secteur privé. Le nombre de places offertes à ces concours varie chaque année en fonction des besoins et aussi de la volonté du pouvoir de combler ceux-ci. La place de ces trois concours dans le recrutement est d'inégale densité; un exemple représentatif est celui du concours 2013: sur 214 élèves admis, 186 provenaient du premier concours, 24 du deuxième et 4 du troisième.

Ce creuset d'élèves divers est ainsi composé, pour l'essentiel, d'étudiants en droit de haut niveau (master) mais aussi de personnes justifiant d'expérience professionnelle antérieure, juristes ou non, venant d'autres horizons immédiats que celui de l'université.

En outre, depuis peu, ont été créées trois classes préparatoires pour aider des étudiants issus de milieu défavorisé, sélectionnés pour leur mérite, à préparer le concours.

Les 31 mois de formation à l'ENM se déclinent en plusieurs temps: un stage dans un cabinet d'avocat (6 mois), une période d'enseignement (8 à 10 mois) à l'école, un stage d'un an environ en juridiction, des stages extérieurs à l'institution judiciaire.

La formation initiale des auditeurs de justice veut privilégier la pratique, simulations d'audience, travaux en atelier, stages… tout en favorisant l'acquisition des compétences fondamentales communes à toutes les fonctions de magistrat: éthique, déontologie, faculté d'écoute, conduite d'entretien, décision, acte de juger… Elle a pour ambition de permettre aux auditeurs de confronter la théorie et les méthodologies enseignées à la pratique professionnelle ainsi qu'aux réalités sociales, économiques et humaines.

La formation continue: une formation obligatoire

Tout au long de leur carrière, les magistrats français sont tenus de se former chaque année. La formation continue contribue à leur développement personnel, au renforcement de leurs compétences juridiques et judiciaires et à l'approfondissement des connaissances du contexte socio-économique dans lequel intervient la justice. Elle les accompagne tout particulièrement lorsqu'ils sont affectés à des fonctions qu'ils n'ont jamais exercées auparavant (formation "changement de fonctions"). Elle leur offre un éventail très large de formation dans les domaines les plus variés.

Les points forts et points faibles du système français

La formation continue constitue incontestablement un point fort de l'ENM.

Temps de respiration dans un quotidien surchargé de travail et soumis à l'emprise de l'urgence, ouverture vers d'autres disciplines et confrontation à celles-ci, outil de développement de la faculté de penser, la formation continue contribue à forger "l'indépendance intellectuelle" des magistrats qui prend sa source dans la formation initiale.

Surmontant les critiques essuyées périodiquement tout en prenant en considération les évolutions pédagogiques nécessaires, la formation initiale a, tout au long de l'histoire de plus d'un demi-siècle de cette école, permis d'élever le niveau de formation des magistrats et d'en diversifier le contenu. Bien sûr, la formation effectivement dispensée n'est pas pleinement à la hauteur des ambitions affichées (décrites supra) et elle doit encore évoluer.

La fonction d'objectivation du recrutement par le concours a été soulignée supra.

Malgré des temps parfois difficiles de tentative de reprise en main par le pouvoir, elle est (sans l'avoir voulu, sans doute) à l'origine, notamment grâce à l'expérience de réflexion collective, de la constitution d'une culture professionnelle forte et riche de son pluralisme.

Ainsi, sont nées à l'Ecole les démarches associatives et syndicales[19] dans la magistrature dont Denis Salas[20] a souligné le rôle actif dans le fonctionnement démocratique.

Du côté des points faibles, il reste à s'attaquer à une réforme permettant de donner à l'Ecole, en coupant ses liens avec le pouvoir exécutif, un statut d'authentique indépendance garantie par le Conseil supérieur de la magistrature (CSM).

19 En 1968, l'Association des Auditeurs et Anciens Auditeurs de Justice, regroupant les élèves et anciens élèves de l'Ecole décidait d'abandonner la forme associative pour se transformer en syndicat. Il s'agissait, au-delà de la défense des intérêts professionnels des membres du corps judiciaire, d'agir pour que l'autorité judiciaire puisse exercer sa mission en toute indépendance et de défendre la liberté et les principes démocratiques. Ainsi était né le Syndicat de la magistrature, dont l'action aboutira à la reconnaissance du fait syndical dans la magistrature par le Conseil d'Etat en 1972, puis à la création d'autres syndicats de magistrats.

20 "L'indépendance issue de la culture judiciaire : Dans un cadre aussi peu enclin à garantir l'indépendance des juges, les cultures professionnelles peuvent y suppléer en formant une mentalité commune. C'est le rôle des associations et syndicats de redéfinir une identité trop hâtivement considérée comme un reflet du corporatisme. Dans les magistratures de carrière où les juges entrent très tôt dans un système hiérarchique, ils ouvrent une possibilité d'accéder à l'espace public, d'y apporter une expertise, d'agir collectivement. Un juge acteur "politique" a besoin de s'appuyer sur une expérience collective qui l'aide à surmonter les inévitables conflits engendrés par son action." Denis Salas, article publié

Што се тиче слабих страна, ваљало би отпочети једну реформу којом би се Школи дао, кидајући везе с извршном влашћу, статус аутентичне независности коју гарантује Високи савет судства и тужилаца (CSM).

Разлике у односу на српску Правосудну академију

На нивоу текстова који регулишу рад Правосудне академије, можемо истаћи неколико разлика, уз констатацију да ти текстови не гарантују њену независност:

- Правосудна академија образује све професије које припадају државној служби Правосуђа: судије и тужиоце, али и оне које ми у Француској називамо правосудним чиновницима, међу којима и правосудне помоћнике (који су у Француској обични правници, обични уговорни агенти који је пролазе никакву специфичну обуку).
- Лица која су образована у Академији, чак и по успешном окончању школовања немају извесност да ће постати судије или тужиоци.
- Њен директор није ни судија ни тужилац.

Овај списак који није исцрпан заслужује да се допуни једним виђењем стварности њеног функционисања. Могли бисмо, уосталом, пожелети да се реализује један одит Академије у погледу обуке судија и тужилаца. Такав претходни поступак свакако би подстакао ту обнову Правосудне академије коју намећу последице одлуке Уставног суда.

Три поверења

Допринос успостављању поверења неоспорно је један од циљева обуке. Мора се истаћи трострука димензија тог поверења: поверење грађана, самопоуздање судија и тужилаца и међународно поверење.

Поверење грађана: оно се најчешће спомиње; ако нема тог поверења, грађанин и лице које се нађе пред судом могу да припишу неком невидљивом утицају, или чак корупцији, изреку неке пресуде (поготово кад му се она не допада). На поверење према судији је управо посебно фокусирана обука; она претпоставља поступак који је суштински фокусиран на личност будућег судије или тужиоца и мора мобилисати све адуте обуке.

Поверење према институцији је, пак, питање које се поставља на много широј основи која, с једне стране, обитава у вртлогу укупних институције неке земље, а с друге стране, почива на једној колективнијој одговорности, будући да су узроци дисфункционалности институције углавном системског карактера и често блиске улози политичке моћи с обзиром на њене недостатке у организацији правосуђа и обезбеђивању средстава или на њено бурно интервенисање. Међутим, обука такође мора имати у виду позиционирање судије или тужиоца у институцији тако што ће се позабавити, од самог почетка обуке, неопходним дијалогом међу судијама или тужиоцима (види ниже) као и међусобним односима различитих актера правосуђа (помоћници, чиновници…) уз размишљање о специфичној улози судије односно тужиоца.

Самопоуздање: „самопоуздање судија и поверење у своју мисију, понос због бављења својом професијом, професионална част, све што може мотивисати њихово ангажовање у служби њихове професије. Да би се изрицала правда, судија мора веровати у оно што ради, бити уверен у сврсисходност институције којој служи, да је она на свом месту, да располаже одговарајућим средствима, да функционише на најбољи могући начин, да колико год је могуће тежи истини и правичности, најзад и да се личним делањем у оквиру институције валоризује неки друштвено признат циљ[21]".

Академија мора фаворизовати то самопоуздање информисањем, семинарима, дебатама које ће понудити будућим судијама или тужиоцима.

Међународно поверење: у отвореном свету требало би да изречену правду у свакој земљи признају и друге земље. То је извесно дуг пут, али то освешћивање мора да отпочне од саме почетне обуке.

Професионализам

Чак и ако будући судија или тужилац има одређено професионално искуство у сфери правосуђа, педагогија школе мора бити усмерена на то савлађивање посебности процеса одлучивања судије у коме средишње место заузима начело контрадикторности.

То се постиже на следећи начин:

Савладати руковање правосудним алаткама у служби правосудног поступка

Правна техника има своје место у циљу овладавања методом која омогућава будућим судијама или тужиоцима да се суоче са свим могућим тумачењима неког текста. Током целе своје каријере, наиме, судија или тужилац ће се суочавати с варијететима текстова, који и сами еволуирају, чија је тешкоћа тумачења наглашена сложеношћу данашњег света и, то треба јасно истаћи, честом несавршеношћу закона (ситуација на коју ни једна земља није имуна). А да не спомињем туђе утицаје који доводе до текстова неутемељених на правној култури земље и до деликатне асимилације.

Методологија одлучивања

Чин суђења је далеко од обичне механичке правне операције; он је део једног чињеничког контекста у једном одређеном тренутку и често је резултат пипања у мраку, узастопних оклевања, пре него што се дође до правог одговора.

Образложење одлука је суштински поступак којим се чињенично и правно утемељује одлука да би се њихов смисао објаснио странама у спору, али и јавности („универзална судница"), грађанима. Иако судија у извршава-

21 Ги Каниве (Guy Canivet) члан Уставног савета и бивши Први председник Касационог суда.

Les différences avec l'Académie de Justice de Serbie

En se situant au niveau des textes régissant l'Académie de Justice, on peut souligner quelques différences, étant, par ailleurs, constaté que ces textes ne garantissent pas son indépendance:

- l'Académie de Justice forme l'ensemble des professions appartenant au service étatique de la Justice : magistrats mais aussi, ceux que nous appelons en France les fonctionnaires de justice dont les assistants de justice (qui en France sont des juristes, simples agents temporaires contractuels et ne suivent aucune formation spécifique).
- Les personnes formées au sein de l'Académie même après avoir réussi toute leur scolarité n'ont pas une certitude de devenir magistrat.
- Son directeur n'est pas un magistrat.

Cette liste non exhaustive mériterait d'être complétée par une appréhension de la réalité de son fonctionnement. On peut, au reste, souhaiter la réalisation, par toutes les parties concernées, d'un audit de l'Académie relativement à la formation des magistrats. Cette démarche préalable favoriserait sûrement ce renouveau de l'Académie de justice qu'imposent les conséquences de la décision de la Cour Constitutionnelle.

Les trois confiances

Contribuer à l'installation de la confiance est incontestablement un objectif de la formation. La triple dimension de cette confiance: citoyenne, magistrats en eux-mêmes et internationale doit être soulignée.

Citoyenne: celle-ci est la plus couramment évoquée ; à défaut d'une telle confiance, le citoyen et le justiciable peuvent attribuer à une influence obscure, voire la corruption, le prononcé d'une décision de justice (surtout quand elle déplait). C'est la confiance envers le juge qui est tout particulièrement au cœur de la formation ; elle suppose une démarche essentiellement tournée vers la personne du futur magistrat et doit mobiliser tous les atouts de la formation.

La confiance envers l'institution est, elle, une question à l'assise plus large qui d'une part, se situe dans le maelstrom de l'ensemble des institutions d'un pays et d'autre part, repose sur une responsabilité plus collective, les causes des dysfonctionnements de l'institution étant généralement systémiques et souvent non étrangères au rôle du pouvoir politique notamment du fait de sa carence dans l'organisation de la justice et la fourniture de ses moyens ou encore de son intervention intempestive. Cependant, la formation doit aussi prendre en considération le positionnement du magistrat dans l'institution en se préoccupant, dès la formation initiale, du nécessaire dialogue entre magistrats (voir infra) ainsi que des interrelations des différents acteurs de la justice (assistants, fonctionnaires…) avec une réflexion sur le rôle spécifique du magistrat.

L'auto confiance: "la confiance des juges en eux-mêmes et dans la mission qu'ils ont à remplir, la fierté d'exercer leur profession, l'honneur professionnel, tout ce qui motive leur engagement au service de leur métier. Pour rendre la justice, il faut croire à ce que l'on fait, être convaincu de la finalité de l'institution que l'on sert, qu'elle est à sa place, qu'elle dispose des moyens appropriés, qu'elle fonctionne le mieux possible, qu'elle tend autant que faire se peut à la vérité et à l'équité, finalement que l'action personnelle que l'on a en son sein valorise un objectif socialement reconnu.[21]"

L'académie doit favoriser cette confiance en soi par les informations, séminaires, débats qu'elle offre au futur magistrat.

La confiance internationale: dans un monde ouvert il faut que la justice rendue dans chaque pays ait une reconnaissance par les autres pays. C'est forcément un long chemin mais cette prise de conscience là doit jaillir dès la formation initiale.

Professionnalisme

Même si le futur magistrat bénéficie d'une expérience professionnelle dans la sphère du monde judiciaire, la pédagogie de l'école doit être orientée vers cet apprentissage de la particularité du processus décisionnel d'un juge dans lequel le principe du contradictoire est central.

Cela se décline notamment ainsi:

Apprendre à manier l'outil juridique au service de la démarche judiciaire

La technique juridique a sa place dans la finalité d'acquérir une méthode permettant aux futurs magistrats de faire face à toute appréhension d'un texte. Tout au long de sa carrière, en effet, le magistrat va être confronté à des variétés de textes, eux-mêmes sujets à évolution, d'une difficulté d'interprétation accentuée par la complexité du monde actuel et, il faut bien le souligner, l'imperfection fréquente de la loi (situation dont aucun pays n'est prémuni). Sans compter les inspirations étrangères qui conduisent à des textes sans ancrage avec la culture juridique du pays et partant d'une assimilation délicate.

Méthodologie de la décision

L'acte de juger est loin d'être une simple opération juridique mécanique; il se situe dans un contexte factuel et à un moment donné, il est, bien souvent, le fruit de tâtonnements, d'hésitations successives avant que ne se dégage la réponse.

La motivation des décisions est une démarche essentielle pour asseoir leur fondement en fait et en droit et faire comprendre leur sens aux parties mais aussi au public ("le prétoire universel"), aux citoyens. Même si le juge est assisté dans cette tâche (comme c'est, je crois, le cas le plus fréquent en Serbie) il demeure responsable de celle-ci.

Par ailleurs, l'étude d'un dossier étant très fréquemment difficultueuse, il s'agit, aussi, d'armer le futur juge de telle façon que, familiarisé avec la complexité des réalités qu'il

21 Guy Canivet membre du Conseil constitutionnel et ancien premier président de la Cour de cassation.

њу тог задатка има помагаче (као што је то, верујем, најчешћи случај у Србији), он је ипак одговоран за одлуке.

Осим тога, будући да је обрада неког предмета најчешће праћено тешкоћама, потребно је такође оспособити будућег судију тако да, упознат са сложеношћу реалности на које ће наилазити, буде у стању да се суочи с њима. Суочавање а предметом је чворишни елемент судијске праксе.

Брига за кохерентност судске праксе

Та легитимна брига заснована је на неопходности за лице које се појави пред судом да може да предвиди исход процеса који је иницирало или који се против њега води. Али то није начин да се лицима пред судом онемогући да окушају срећу, с обзиром да утврђена судска пракса није и окамењена.

У Француској постоји механизам, у случају касације неке пресуде и враћања предмета пред апелациони суд ради поновног суђења, који том суду омогућава да се не држи става касационог суда. Та могућност (која се назива „побуном" суда), користи се релативно често, углавном у предметима којима се постављају начелна питања. А није редак случај да Касациони суд прихвати ставове „побуњеног" суда, па су тако многе значајне судске праксе утврђене на тај начин.

Такође се догађа да првостепени судови „одупру" некој судској пракси Касационог суда; понекад ће таква судска пракса еволуирати или јој неки европски суд (Европски суд за људска права или Суд правде Европске Уније) неће дати за право.

У овим примерима се види значај, за само стварање права, једног простора за контрадикцију судова.

То питање кохерентности, везано за поштовање начела правне сигурности које је прокламовао Европски суд за људска права, деликатно је јер се суочава с начелом независности судија.

Европски суд за људска права није од тог начела направила апсолутно начело[22].

Ако је оправдано уграђивање тог питања у процес обуке, важно је да се оно ослања на размишљање о укупности проблематике, у перспективи дијалога међу судијама. На основу сопственог искуства (била сам апелациони судија током 13 у три различита суда) схватила сам колико су корисни били састанци судија и тужилаца неког првостепеног суда посвећени, наравно не неком посебном предмету, већ (правним или неким другим) питањима општег карактера.

22 Cour EDH, 2e Sect. 27 mai 2010,Nejdet Şahin et Perihan Şahin c. Turquie, Req. n° 13279/05

Како управљати својим кабинетом?

Који судија током своје каријере није био затрпан предметима, каснио у обради поступака, нашавши се усамљен у таквој ситуацији, не знајући како да реагује? Генерално, преоптерећеност неког судијског кабинета резултат је различитих узрока који се не могу приписати некој грешци судије који се ипак осећа кривим. А дисциплинско средство се често употреби а да се претходно не истраже дубоки разлози за такву ситуацију. Нема чудесних решења, али би, a minima, требало подсећати, током обуке, на питање управљања судијским кабинетом, не упадајући, наравно, у стриктну менаџерску логику која предност даје „експедитивности" предмета над квалитетом датог одговора. То је деликатно питање које је боље разматрати превентивно, на најједноставнији начин који не намеће осећање кривице. Колико ја знам, мали или нимало образовних институција начиње на тај начин то питање. Зашто не почети сада?

Одговорност: нема независности без одговорности

Већ смо спомињали значај етичког рефлекса.

Осим неопходности поштовања деонтолошких обавеза, важно је будуће судије и тужиоце учинити осетљивим на „одговорност деловања" као што су : воља да се делује на начин да услуга пружена лицима пред судом напредује, стање будности судије или тужиоца над импликацијама, последицама функционисања службе за коју је судија одговоран…

Нужност размишљања о новом статусу Правосудне академије

Опстанак Правосудне академије ради обезбеђивања обуке судија и тужилаца претпоставља да јој се обезбеди статус јаке независности. То питање је већ било постављано у оквиру поређења ситуација у Француској и у Србији.

Није ли то прилика за размишљање о једној „школи" искључиво посвећеној обуци судија и тужилаца? Чији би директор или председник те образовне установе био судија или тужилац? Итд…

Неопходно суштинско размишљање о питањима правосуђа

Управо је универзитет тај који треба да покреће студије и размишљања о тој тематици. То је важно ради обезбеђивања материјала за шире отварање организације за образовање судија и тужилаца. Али зашто се не би установило једно независно место посвећено таквом размишљању?

У Француској, IHEJ, Институт високих студија правосуђа, (у чијем раду, конкретно, учествује и Дени Салас) је независна студијска и консултантска организација. Она нуди плуридисциплинарно размишљање о еволуцији права и правосуђа данас.

Слушајући излагања 4. јула, чула сам предлоге да се обука, или бар један њен део, финансира из регионал-

rencontrera, il puisse y faire face. La confrontation avec le dossier est un élément nodal de la pratique judiciaire.

Le souci de la cohérence de la jurisprudence

Ce souci légitime est fondé sur la nécessité pour le justiciable d'avoir une perspective sur l'issue d'un procès qu'il engage ou qu'il subit. Mais ce n'est pas une façon d'interdire à tout justiciable de tenter sa chance, une jurisprudence fixée n'est pas, pour autant, figée.

En France, il existe un mécanisme en cas de cassation d'une décision et de renvoi de l'affaire devant une cour d'appel pour être jugée à nouveau, qui permet à cette cour de ne pas suivre la position de la cour de cassation. Cette faculté (que l'on appelle la "rébellion" d'une cour), est utilisée relativement souvent, en général dans des dossiers posant des questions de principe. Et il n'est pas rare que la Cour de cassation suive la position de la Cour "rebelle" et de nombreuses et importantes jurisprudences ont été forgées ainsi.

De même, il arrive, que des cours, des juridictions de premier degré "résistent" à une jurisprudence de la Cour de Cassation; parfois celle-ci va évoluer ou bien encore, une juridiction européenne (CEDH ou CJUE) va lui donner tort.

L'on voit à travers ces exemples, l'importance pour la création même du droit, d'un espace de contradiction entre les juridictions.

Cette question de la cohérence, liée au respect du principe de la sécurité juridique proclamée par la Cour Européenne des Droits de l'Homme, est délicate car elle se heurte avec le principe d'indépendance des juges.

La Cour Européenne des Droits de l'Homme, n'a pas érigé ce principe en absolu[22].

S'il est justifié de placer cette question dans la démarche de formation, il est important qu'elle s'appuie sur une réflexion d'ensemble en s'inscrivant dans une perspective de dialogue des juges. Ma propre expérience (j'ai été juge d'appel pendant 13 ans dans trois cours différentes) m'a appris combien étaient fructueuses des réunions entre les magistrats d'une juridiction de premier degré et d'une cour non pas bien sûr sur des dossiers particuliers mais sur des questions (juridiques ou autres) d'ordre général.

Comment faire face à la gestion de son cabinet?

Quel juge ne s'est pas trouvé au cours de sa carrière surchargé de dossiers, prenant du retard dans le traitement des procédures, se trouvant isolé pour faire face à cette situation, sans savoir comment réagir? En général, la situation d'encombrement d'un cabinet résulte de causes diverses qui ne sont pas imputables à faute au magistrat qui pourtant se culpabilise. Et l'arme disciplinaire est souvent mise en avant sans rechercher les causes profondes d'une telle situation. Il n'y a pas de solution miracle mais a minima il faudrait évoquer, en formation, la question de la gestion du cabinet sans sombrer, bien sûr, dans la stricte logique managériale qui fait primer "l'expédition" des dossiers sur la qualité de la réponse donnée. C'est une question délicate qu'il vaut mieux regarder préventivement en toute simplicité et de façon non culpabilisante. A ma connaissance, peu, ou pas, d'institution de formation n'aborde ainsi cette question. Pourquoi ne pas commencer?

Responsabilité: pas d'indépendance sans responsabilité

L'importance du réflexe éthique a déjà été évoquée supra.

Par-delà la nécessité de respecter les obligations déontologiques, il importe de sensibiliser les magistrats à la "responsabilité action" telle que: une volonté d'agir pour que le service rendu aux justiciables progresse, un état de vigilance du magistrat sur les implications, les conséquences du fonctionnement du service dont il a la responsabilité…

La nécessité de réfléchir à un nouveau statut pour l'Académie de justice

Le maintien de l'Académie de justice pour assurer la formation des magistrats suppose de lui donner un statut d'indépendance forte. Cette question a été évoquée supra dans le cadre du parallèle entre la situation Française et la situation Serbe.

N'est-ce pas l'occasion de réfléchir à une "école" exclusivement consacrée à la formation des magistrats? Avec un magistrat directeur ou président de cet institut de formation? Etc…

L'indispensable réflexion de fond sur les questions de justice

C'est notamment à l'université qu'il appartient de lancer des études et réflexions sur cette thématique. Cela est important pour donner des matériaux d'ouverture à l'organisme de formation des magistrats. Mais pourquoi ne pas créer un lieu indépendant dédié à cette réflexion-là?

En France, l'IHEJ, l'Institut de Hautes Etudes sur la Justice, (au sein duquel, notamment, Denis Salas intervient) est un organisme d'étude et de conseil indépendant. Il propose une réflexion pluridisciplinaire sur les évolutions du droit et de la justice aujourd'hui.

A l'écoute des interventions le 4 juillet dernier, j'ai entendu proposer de financer la formation, ou du moins une partie de celle-ci, par des fonds régionaux. Alors l'idée m'est venue de la création d'une "fondation" qui pourrait réunir les pays proches en capacité de le faire afin d'engager une réflexion partagée sur ces questions de justice. Est-ce une bonne idée? Est-elle réalisable?

22 Cour EDH, 2e Sect. 27 mai 2010, Nejdet Şahin et Perihan Şahin c. Turquie, Req. n° 13279/05

них фондова. Тако ми је на ум пала идеја оснивања једне „фондације" која би окупила земље блиске по могућностима за тако нешто, како би се кренуло с једним заједничким размишљањем о питањима правосуђа. Је ли то добра идеја? Је ли остварива?

Закључак: не губити из вида дубинске структурне реформе

Као што је у више наврата указивано приликом одита и његове актуелизације, као и у препорукама[23] датим након међународног семинара о квалитету правосуђа у Србији који је амбасада Француске организовала 28. и 29. новембра 2012, треба се окренути перспективи структурне обнове институција као што су Правосудни савети, како би се, суштински, ефективно раскинуле везе између тих органа и политичке власти. Као што је указано у актуелизацији одита (предлози дати, на основу утврђеног тадашњег стања, немогућности да се одмах приступи уставној ревизији) требало би приступити, поново, избору представника судија и тужилаца у Правосудне савете[24].

То се намеће утолико више што након одлуке Уставног суда правосудни савети имају још већа овлашћења; наиме, више неће бити приликом првих именовања, систематски, претходне селекције кандидата од стране Правосудне академије.

Многе друге одредбе морају бити кориговане, посебно, регрутовање судија и тужилаца на период од три године.

Извесно је да би једино једна ревизија Устава могла да реши многе некомпатибилности статуса српских судија и тужилаца с неопходним поштовањем раздвајања власти. Венецијанска комисија је на то у више наврата подсећала, а сасвим недавно у свом мишљењу CDL-AD(2013)005.

23 Симон Габорјо (Simone Gaboriau), Ханс-Ернст Бечер (Hans-Ernst Böttcher), Герхард Рајснер (Gerhard Reissner), стране 78 до 80 KritV n°1 2013 (већ навођено дело).

24 Овде је реч о томе да се констатује, што се намеће, ништавости претходних избора. Та констатација проистиче из одлука Уставног суда из којих се нужно мора закључити да функције судија и тужилаца који су били непрописно опозвани никад нису престале. Тако су ништавни избори на којима су те бројне судије и тужиоци, практично трећина бирачког тела, односно његов знатан део, били лишени, незаконито, учешћа у гласању; осим тога, те судије и тужиоци били су такође лишени свог легитимног права да се кандидују на тим изборима. На ова два разлога заснива се неспорна ништавост тих избора из 2011. Тај процес ништења довео би до предвиђања могућности да оне судије и тужиоци који су сада изабрани чланови Правосудних савета могу поново да се кандидују.

Conclusion: ne pas perdre de vue les réformes structurelles en profondeur

Comme cela fut préconisé à plusieurs reprises dans l'audit et son actualisation, ainsi que dans les recommandations[23] ayant suivi le séminaire international sur la qualité de la justice en Serbie organisé par l'ambassade de France les 28 et 29 novembre 2012, il faut entrer dans une perspective de rénovation structurelle des institutions telles que les Conseils de justice afin de, essentiellement, permettre la rupture effective des liens entre ces organes et le pouvoir politique. Comme préconisé dans l'actualisation de l'audit (propositions faites, à partir du constat, alors, de l'impossibilité de réaliser, l'immédiatement, une révision constitutionnelle) il conviendrait de procéder, à nouveau, aux élections des représentants des magistrats aux Conseils de justice[24].

Cela s'impose d'autant que les conseils de justice voient, à la suite de la décision de la Cour Constitutionnelle, l'étendue de leurs pouvoirs augmenter; en effet, lors des premières nominations, il n'y aura plus, systématiquement, de sélection préalable des candidats par l'Académie de justice.

Bien d'autres dispositions doivent être corrigées, notamment, le recrutement des magistrats pour une période de trois ans.

Il est certain qu'une révision Constitutionnelle serait seule de nature à résoudre bien des incompatibilités du statut de la magistrature serbe avec le nécessaire respect de la séparation des pouvoirs. La commission de Venise l'a maintes fois rappelé et tout dernièrement dans son avis CDL-AD(2013)005.

23 Simone Gaboriau, Hans-Ernst Böttcher, Gerhard Reissner, pages 78 à 80 KritV n°1 2013 (ouvrage précité).

24 Il s'agit de partir du constat, qui s'impose, de la nullité des élections antérieures. Ce constat découle des décisions de la Cour Constitutionnelle dont on doit nécessairement déduire que les fonctions des magistrats indûment révoqués, n'avaient jamais cessé. Ainsi, sont nulles des élections où ces nombreux magistrats, pratiquement un tiers du corps électoral, soit une part significative de celui-ci, ont été privés, illégalement, de participation au suffrage; en outre, ces magistrats ont été, également, privés de leur droit légitime de se porter candidats à ces élections. Ces deux raisons fondent une incontestable nullité de ces élections de 2011.Ce processus d'annulation conduirait à prévoir que les magistrats actuellement membres élus des Conseils de justice pourraient se représenter.

Карло Сабатини

Систем правосудне обуке у Италији[25]

КАРЛО САБАТИНИ
Покрет за правду
судија Суда у Риму – Италија

1. Кратка историја

Укратко, могли бисмо рећи да пре 1973. године није постојао званични систем обуке; од 1973. до 1992. смо имали систем обуке без континуитета; од 1992. – током периода великих промена у нашем законодавству, у погледу унапређења и побољшања истражних техника које су коришћене као средство за борбу против озбиљних дела организованог криминала и корупције – Високи савет правосуђа је започео организацију комплетног система обуке, за обуку судија и тужилаца на почетку (почетна обука) и током каријере (континуирана обука). Овај систем – режиран од стране Високог савета правосуђа и, од 1999, довршен оспособљавањем децентрализованих канцеларија за тренинг – постигао је велике резулате и већ много година представља драгоцени метод обуке, израз италијанског самоуправног модела правосуђа.

2. Данашње време: висока правосудна школа

Парламент је 2006. године одобрио нови Судски пословник, са акцентом на неким новим тачкама: неопходност периодичног вредновања рада судија и тужилаца (на сваке четири године), што није било својствено нашем систему; неопходност да обука буде део вредновања, поготово код судија (и тужилаца) почетника; неопходност раздвајања тела задужених за обуку и вредновање, у системима обуке и вредновања који би могли бити описани као повезани, али раздвојени. Ово је водило формирању Високе правосудне

25 Овај чланак је базиран на говору одржаном у Београду 4. јула 2014. године, на конференцији „Обука судија и тужилаца у функцији квалитета правосудног система", коју су организовали Друштво судија Србије, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Фондација за отворено друштво, Француска амбасада, Холандска амбасада и ОЕБС.

Carlo Sabatini

The Italian Judicial Training System [25]

CARLO SABATINI
Movimento per la Giustizia
Judge of Court of Rome – Italy

1. Short history

In short terms, we could say that before 1973 we had no official training system; from 1973 until 1992 we had a discontinuous training system; from 1992 – during a period of great changes in our legislation, considering that improving and updating investigative techniques could be a tool for facing great mafia and corruption crimes – the High Council of the Judiciary (CSM) started to organize a complete training system, for training judges and prosecutors (an "initial training") and for senior judges and prosecutors ("in-service" or "permanent training"). This system – directed by the High Council of Justice and, from 1999, completed with a net of Decentralized Training Offices – has reached great results: and has been for many years a precious model of training, expression of the Italian self-government model of the judiciary.

2. Nowadays: The High judiciary school

In 2006 the Parliament approved the new Judiciary statute, focalizing some new points: the necessity that judges and prosecutors be evaluated periodically (every four years), a step never experienced in our system; the necessity that the training be part of this evaluation, especially for beginner judges and prosecutors; the necessity to distinguish the bodies for training and evaluation, in a system of training and evaluation that we could describe as connected, but separated. This has led to the creation of the Scuola

25 This article is based on the speech held in Belgrade, in the Conference "Training of judges and public prosecutors in the function of quality of judicial system"the 4th July 2014, organised by Judges Association of Serbia; Association of Public Prosecutors and Deputy Prosecutors of Serbia, Open Society Foundation, Serbia; French Embassy in Serbia; Kingdom of Netherlands, OSCE.

школе (Scuola Superiore della Magistratura) која већ у потпуности покрива почетну обуку, континуирану обуку, европску и међународну обуку. Тренутно је обука за судије и тужиоце на високим позицијама, обука за судије поротнике и судије са посебно дугим искуством и тужиоце делимично активирана или планирана за убудуће.

Школа је почела са радом 2012. године. Седиште Школе је у близини Фиренце, у граду Скандичи, у древној „Villa Castelpulci", док јој је административно у Риму, у згради која је заплењена криминалној организацији. Одржале су се и канцеларије за децентрализовану обуку, наслеђене од Високог савета правосуђа, у сваком од апелационих судова.

…

Тако да је сада Школа – са мрежом децентрализоване обуке – једино тело које се бави обуком у правосуђу, са циљем да створи стабилну институцију намењену овој активности, као и да је раздвоји од других.

Ево неких основни података о њеној структури: Управни одбор састављен је од 12 чланова, 7 судија и 5 који то нису, изабраних од стране Високог савета правосуђа и Министарства правде; одбор спољних сарадника, увек изабраних из специјалног и јавног регистра (предавачи, ментори, тренери на локалу), који су такође подвргнути вредновању (полазници обуке попуњавају анонимну анкету).

Различите врсте обуке: почетна обука

Можда и највећа промена је учињена на плану почетне обуке, коју су полазници раније похађали у судовима градова у којима живе, уз кратке фазе организоване од стране Високог савета правосуђа.

Увек у жељи да изнесем само суштину новог система – и прецизирајући да Школа у овом тренутку није укључена у процес избора судија и тужилаца (у складу са нашим Уставом, који дозвољава једино избор кроз јавни испит)[26] – можемо рећи да полазници сада похађају укупно 18 месеци обуке, подељене на обуку у судовима (укупно годину дана) и Школи (шест месеци).

Обука у судовима и Школи је наизменична, где је први део у виду „опште" обуке (период од годину дана у коме полазници покушавају да прикупе знања о што више различитих функција и грана правосуђа), док се у другом делу, који траје шест месеци, фокусира на посебну област којом ће се полазници касније бавити.

У судовима, приправиници су поверени судијама и тужиоцима, где припремају и прате рочишта (под надзором ментора, они могу и водити рочишта), пишу пресуде.

У Школи, период од шест месеци је подељен на мање интервале – под надзором ментора, часови теорије, рад у мањим групама, фазе ван суда (у канцеларији управе, у затвору, у полицијској станици).

На крају првог периода, обично након годину дана, приправници пролазе кроз два облика вредновања – од стране суда (посредством појединачних предавача и сарадника) и од стране Школе (посредством ментора). Коначна евалуација је поверена Високом савету правосуђа, којом се проверава ниво способности, марљивост, продуктивност, преданост, правичност, независност и непристрасност, као и став према непрестаном унапређењу њихових професионалних капацитета – исти параметри користе се и при периодичном вредновању судија и тужилаца.

У случају негативног исхода вредновања, могу поновити једногодишњу обуку, међутим ако би им се то поновило неколико пута бивају отпуштени.

У случају позитивног исхода, приправници довршавају период обуке за конкретну правосудну функцију, током кога им се додељује ментор за прву годину рада у суду у ком су распоређени.

Континуирана обука

Неколико речи о континуираној обуци, односно обуци судија и тужилаца на функцији. Водичи за ове обуке се издају сваке године од стране Министарства правде и Високог савета правосуђа – објављују се теме обуке, које се наравно деле по материјама (грађанска, радна, кривична, малолетничка, итд.), и типови обуке, који се у последње време базирају на „мање традиционалним" форматима, попут учења путем интернета, истраживачког рада у малим групама и симулација суђења.

Локална обука има важну улогу – као што је већ напоменуто, локална обука је наслеђена од Високог савета правосуђа и воде је локални предавачи, који поступају по директиви Школе која координира њиховим активностима али, услед високог нивоа аутономије у сфери доношења одлука и финансија, локални предавачи могу одлучити и да организују своје наставне програме. Веома често, кроз локални систем обуке, могуће је пратити развој законодавства кроз правовремену „размену идеја" по питању нових закона. Понекад локална обука и Школа организују „циркуларну" или обуку са два нивоа, где се прикупљају сва питања и предлози са локала и прослеђују Школи на састанцима на националном нивоу.

Веома је важно нагласити да је доступност ради унапређења знања (минимум учешћа на обуци, децентрализованој или у Школи), неопходан сегмент када се, сваке четврте године, све судије и тужиоци вреднују.

Европска и међународна обука

Још за време обуке од стране Високог савета правосуђа, велика пажња пружа се европској и међународној обуци: повећан је број курсева на тему европског права, уведени су вишејезични курсеви, Високи савет правосуђа се придружио се европском Гаиус пројекту – низ активности које обухватају обуку по питању међународне правне материје

26 Ипак, Школа је организовала по први пут, од 7-9. јула 2014. године, састанак посвећен обуци пре јавног испита, коју тренутно нуде само приватне школе, под насловом „Како се судије и тужиоци обучавају: улоге обуке пре и после јавног испита". Циљ овог састанка је била промоција размишљања о италијанском систему обуке, у поређењу са другим европским системима, узимајући у обзир последице које обука пре јавног испита може имати на почетну обуку, као и анализа искустава везаних за фазе обуке у судовима.

Superiore della Magistratura (High Judiciary School): which already fully ensures initial training (for trainees); in-service or permanent training; European and international training. At the moment, training for judges and prosecutors in high positions; training for non professional judges; training for stagers have been partially activated or scheduled for the future.

The School just started operating in 2012. It has its seat near Florence, in Scandicci, in the ancient Villa Castelpulci, and has an administrative seat in Rome, in a building confiscated from a criminal organization: it has maintained the offices of Decentralized Training, inherited from the High Council of the Judiciary, in every Court of Appeal.

…

So, now the School – with the net of Decentralized Training – is the only training body for the Judiciary: its targets are those of creating a stable house for this activity and of separating it from others.

Here is some essential data on its structure: a Board composed of 12 members, seven judges and five non-judges, chosen by the High Council of the Judiciary and the Ministry of Justice; a body of external collaborators, always chosen from a special and public register (teachers; tutors; local trainers), who are also submitted to evaluation (the participants to the courses fill an anonymous form).

Different kinds of training: Initial training

Maybe the biggest change has concerned the initial training which the trainees in the past mainly followed in the Courts of the cities they lived in, with some short stages organized by the HCJ.

Always trying to give you just the essential of the new system – and specifying that the School at the moment is not involved in the recruitment of judges and prosecutors (according to our Constitution, which only allows recruitment through a public examination)[26] – we can say that the trainees now follow a total of 18 months' training, divided between training in the Courts (a total of one year) and in the School (six months)

Alternating Courts and School training, there is a first period of 'generic' training (a year in which the trainees try to absorb all the different functions and branches of the judiciary); then six months focused on the specific area the trainees are going to work in.

In the Courts, the trainees are entrusted to judges and prosecutors and prepare and follow the hearings (under the supervision of the trainer, they can also lead a hearing), write sentences.

In the School, the six months' period is divided into smaller periods, under the supervision of tutors, with theoretical lessons, work in small classes, stages also outside the courts (in the administrative offices; in the prisons, in the police offices).

At the end of the first period, usually after one year, the trainees have two evaluation forms, prepared by the Courts (through the individual trainers and collaborators) and by the School (through the tutors). The final evaluation is assigned to the High Council of the Judiciary, to verify the level of ability, diligence, productivity, commitment, fairness, balance, independence and impartiality, and the attitude to permanent updating of their professional capacity: which are the same parameters for the periodic evaluation of all judges and prosecutors.

In case of negative response, they can repeat a one year training period, but in case of a new negative result they are dismissed.

In case of positive evaluation, as I mentioned, the trainees complete the period specializing in their own function: and, in the Court to which they are assigned, they will have a tutor also for the first year of work.

Permanent training

A few words about permanent training or in-training, which means training for in-service judges and prosecutors. The guidelines for this kind of training are indicated every year by the Ministry of Justice and by the High Council of the Judiciary: they indicate the topics of training, that of course are divided into different fields (civil, labour, criminal, minors, etc), and the type of courses, recently preferring the "less traditional" formats such as e-learning, research work in small groups, case simulation.

Local training plays an important role: as I mentioned, it was inherited from the High Council of the Judiciary, managed by local trainers who now follow the directives of the School, which coordinates all their activities but – having good decisional and financial autonomy – they can also decide to follow their own programmes. Very often, through the local training system, it is possible to follow the evolution of legislation, through quick and timely "brain-storming" on the new laws. Sometimes local training and the School organize "circular", or double level, training, gathering local proposals and questions which are reported to the School in national meetings.

It is very important to underline that the availability for updating of knowledge, i.e. a minimum course participation in Decentralized Training or in the School, is required every four years, when all judges and prosecutors are evaluated.

European and international training

Already during the High Council of the Judiciary-training system great attention was given to European and international training: the High Council of the Judiciary had increased the courses in European law, had started

26 However, the School has organized for the first time, from July 7th to 9th 2014, a meeting dedicated to the pre-public examination training, at the moment offered only by private schools, entitled "How is a magistrate trained: training lines before and after the public examination": with the target of promoting a reflexion on the Italian recruitment system, in comparison with other European systems: considering the consequences that pre-public examination training can have on the initial training and analyzing also the experiences of stages in the Courts.

и размене судија и тужилаца. Сада је Школа, након што је и сама постала партнер Гаиус пројекта и Европске мреже за обуку у правосуђу (EJTN), развила следеће области: повећање броја курсева са међународном тематиком (на пример, курсеви о кривичним делима почињеним од стране малолетника без надзора; проблем са киднаповањем малолетника – курс одржан априла 2013. године, у који су биле укључене српске, словеначке и италијанске судије и тужиоци), повећање размене између приправника и предавача и повећање броја курсева језика.

Обука за високе позиције у суду

У систему обуке недавно је узета у обзир чињеница да су за правосудну професију од значаја такође и организационе способности, поготово оних који су на високим позицијама – председници судова и јавни тужиоци. Сходно, организовани су посебни курсеви правосудног управљања, са циљем развијања капацитета за организовање људи и материјалних средстава; а уједно и могућности за оснаживање средстава за организацију судског рада коришћењем постојећих ресурса (то јест „најбоље праксе").

Желео бих да нагласим, да је са недавном одлуком (12. јун 2014), Високи савет правосуђа успоставио обавезу за све судије и тужиоце, који ће од 2015. године аплицирати за више позиције, да морају похађати посебан курсу у Школи – на крају курса, Школа ће, кроз форму вредновања, проверити индивидуалне организационе капацитете и објавити резултате који ће, у случају позитивног исхода, бити валидни наредних пет година.

Обука судија поротника и судског особља

Италијански систем гаји дугу традицију обезбеђивања обуке разним категоријама запослених у суду – раније Високи савет, данас Школа, обезбеђивали су обуку за различите категорије судија поротника и јавних тужилаца (који су укључени у велики број предмета), у покушају да обезбеде (заједно са посебном граном система за децентрализовану обуку, од 2004.) адекватан ниво знања и деонтологије.

Поврх тога, 2013. године уведена је могућност дуготрајних фаза обуке (до 18 месеци) за постдипломце, који могу наставити своје учење за јавне испите, обучавајући се за адвокате и уз судије, стичући искуство и сарађујући у главним правосудним активностима. Закон број 90, од 24. јуна 2014. године, којим су уведене „канцеларије за суђење" састављене од судија, судија поротника, приправника, судија са посебно дугим искуством (укључени у будући програм обуке први пут 2014. године), развио је идеју судског рада као заједничког труда.

Закључак

Као што се може видети, систем је сложен и развио из посебности италијанског правосудног модела, базираног на самоуправном систему који води рачуна о очувању независности судија, али у исто време остаје отворен за проверу адекватности техничког и деонтолошког знања.

Наравно, овај систем је подложан и критикама.

Пре свега, што се почетне обуке тиче, тешко је идентификовати области обуке (разликују се у судовима и у Школи). Да би се избегло преклапање – посебно у Школи – вишак теоријских предавања (за приправнике који су већ прошли кроз дужи период учења), две врсте обуке би требало боље осмислити као континуиране и паралелне у размени теоретских основа, искуства у свакодневном раду и поређења са искуствима других судова (и других земаља). Исто тако требало би боље организовати различите предаваче (ментори у Школи, координатори и предавачи у суду) и поспешити њихову размену информација.

Поводом континуиране обуке, а у погледу чињенице да је у току једне године обавезно похађање одређеног броја курсева, како би вредновање (сваке четврте године) било позитивно, могао би се увести другачији приступ две институције за обуку. Краткотрајне и прилагодљиве обуке, поводом нових закона и главних одлука Врховног суда, могле би бити спровођене од стране децентрализованих канцеларија; дуготрајне и резиденцијалне обуке, које се тичу актуелнијих тема (али и правосудне управе и организације), могла би организовати Школа, понекад разликујући основну од напредне обуке. Повећање обука са два нивоа, сачињавање периодичних извештаја о школским курсевима за децентрализоване канцеларије и обрнуто, би могло бити од помоћи.

Упркос овим налазима, узимајући у обзир и општи проблем нејасне поделе надлежности између Високог савета и Школе, моје лично мишљење је да судије и тужиоци морају бити свесни да правосудни рад не може остати на старомодном моделу судије као усамљеног појединца затвореног у оквирима суда и националних закона. Судија мора бити способан да се креће кроз институције и законодавство Европске уније и, како искуство програма ЕУ и ОЕБС такође сугерише, мора бити способан да управља сложеним организацијама, састављеним од различитих чланова који морају делити заједничке циљеве и имати подједнако основно знање, или тежити томе.

У овом смислу, систем обуке је основа правосуђа и, исто тако, веома битан за размену и сарадњу студената са правосуђем, у систему са смањеним ресурсима. Али пре свега, обука је део независности – у исто време право и дужност – због тога што нам омогућава да наставимо са пружањем одговора на захтеве правде, неопходан инструмент за очување поверења које грађани морају имати у правосуђе, свесни да је овај систем незаменљив[27] јер је суштинско средство које балансира јавна и приватна овлашћења, обезбеђује поштовање права и представља основу демократије.

27 Корисно је присетити се Бангалорских принципа судијског понашања (2002): поготово принципа 6 „способност и ревност су предуслови за правилно обављање судијске функције" и његове примене 6.3. „судија ће предузети разумне кораке ради одржавања и развијања својих знања, вештина и личних квалитета неопходних за правилно обављање судијске функције, користећи, са тим циљем, погодности центара за обуку и других установа, које судијама треба да, под контролом правосуђа, буду стављене на располагање".

courses in many languages, had joined the European Gaius Project: a complex of activities involving courses on transnational juridical matters and exchanges of judges and prosecutors. Now the School, after becoming itself partner of the Gaius Project and partner of the European Judicial Trainer Network, has developed these areas: increasing the courses on international themes (for example the courses on crimes committed by unaccompanied minors; or problems connected with the kidnapping of minors, a course given in April 2013 which involved Serbian, Slovenian and Italian judges and prosecutors); increasing exchanges between trainees and trainers; increasing language courses.

Training for high positions in the courts

The training system has recently considered that judicial work is made up also of specific attitudes for organization, especially for those who are in high positions, i.e. the heads of the Courts and Prosecutor Offices. Consequently, specific courses in judiciary management have been organised to develop the capacity for organising human and material resources; and also the capacity for increasing all the tools for organising judiciary work using existing resources (i.e. all the "best practices").

I want to underline that with a very recent decision (12th June 2014), the High Council of the Judiciary has established that all judges and prosecutors who will apply for high offices from 2015 will have to have participated in a specific course in the School: at the end, the School will verify individual capacities for organization, and will give an evaluation form which, if positive, will be valid for five years.

Training for non-professional judges and 'staff'

The Italian system has a great tradition for ensuring training for different figures: in the past the High Council, now the School, have experienced training for the very complex category of non-professional judges and prosecutors (who are involved in a great number of cases in Italy), trying to ensure (also with a special branch of Decentralized Training, from 2004) an adequate level of juridical knowledge and deontology.

Moreover, in 2013 the possibility was introduced for "long term" stages (up to 18 months) for postgraduates, who can continue their studies for public examinations, training as lawyers and by the side of a judge, experiencing and collaborating with the main judiciary activities. Law n. 90 of 24/06/2014, introducing the "Office for trials" composed of professional and non professional judges, judicial trainees, stagers (included in the future training programmes for the first time in 2014), has developed the idea of judicial work as a collective effort.

Conclusions

As you can see, it is a complex system, which grows out of the peculiarity of the Italian judiciary model: based on a self-government system, careful to maintain the independence of judges though at the same time available for verification of the adequacy of technical and deontological knowledge.

Of course, this system can be criticised.

First of all, for the initial training: it is difficult to identify areas of training (different in the Courts and in the School). To avoid overlap, but also – especially in the School – an excess of theoretical lessons (for trainees who have already experienced a long period of study), the two kinds of training should be better constructed as a continuous and 'two-way' line, in an exchange of theoretical basis, experience in the daily work, comparison with the experiences of other Courts (and other Countries). Also the different kinds of trainers (tutors in School; coordinators and trainers in the Court) could be organised better, with a closer and wider exchange of information.

Concerning in-training, in view of the fact that a certain number of courses per year is mandatory in order to be positively evaluated every four years, the different approach between the two bodies could be implemented. Flexible and short-term courses, concerning new legislation and the main decisions of the Supreme Courts could be mainly given by the Decentralized Offices; long-term and residential courses, concerning the more current themes (but also judiciary management and organisation), could be organised by the School, sometimes distinguishing "basic" and "advanced" courses. Increasing the "double-level" courses, providing periodical reports of the School courses for the Decentralized Offices and vice versa, could be useful.

Despite these findings, considering also the more general problem to mark the edges of competences between High Council and High School, it is my personal opinion that judges and prosecutors must be aware that judicial work cannot remain the old-fashioned model of the judge as a solitary worker closed inside the limits of his Court and of national laws. He/she must be able to move through the EU bodies and legislations; and – as the experience of the EU and OSCE programmes also indicates – must be able to direct complex organisations, composed of different members who must share the same targets and have, or try to have, a common basis of knowledge.

In this perspective the training system is basic for the judiciary and can also be of value for exchange and collaboration between students and the judiciary system, in a system with reduced resources. But mainly, it is part of our independence – at the same time a right and a duty – because it allows us to continue to give adequate answers to the demand for justice, an essential instrument to save the trust that citizens must have in the judiciary system, aware that this system cannot be substituted[27]: it is an essential tool, which balances public and private powers, ensures the respect of rights, a basic instrument of democracy.

27 It's useful remember the "Bangalore principles of judicial conduct 2002": especially principle 6 "competence and diligence are prerequisites to the due performance of judicial office" and its application 6.3. "a judge shall take reasonable steps to maintain and enhance the judge's knowledge, skills and personal qualities necessary for the proper performance of judicial duties, taking advantage for that purpose of the training and other facilities that should be made available, under judicial control, to judges".

Вито Монети

ВИТО МОНЕТИ
апелациони јавни тужилац у Ђенови, Италија,
некадашњи председник МЕДЕЛ-а

Желим започнем тако што ћу се захватити колегама из Србије на позиву на ову битану дебату.

Захвалан сам им због тога што су ми пружили прилику да чујем важне доприносе овој теми која директно утиче на легитимитет судија и тужилаца.

Обука се мора тицати не само проучавању права, судске праксе и националног права, већ и европског права. У свим нашим унутрашњним системима се, у ствари, не не постоје више само корпуси закона које усваја парламент; поред ових мотамо примењивати и законе „европског порекла", попут Европске конвенције о људским правима, као и оне акте прописане од стране Европске уније.

Веома је компликована ситуација која нам налаже да проучавамо сваки од ових сетова закона и да њихове међусобне везе потврдимо, а уверен сам да ће и наше српске колеге, у веома кратком року, такође морати да воде рачуна (брину) о додатном проблему односа националних закона са Европском конвенцијом о људским правима и законима Европске уније.

2.

Присуство на овој конференцији мојих пријатеља и колега Антонија Клунија (Antonio Cluny) и Герхарда Раизнера (Gerhard Reissner) пружа ми прилику да се присетим битног документа Савета Европе, који је усвојен 2009. године, захваљујући важном културном доприносу два најважнија удружења судија и тужилаца (ЕАЈ и МЕДЕЛ).

Тај документ је Декларација из Бордоа, која гласи:

„10. Дељење заједничких правних принципа и етичких вредности свих стручњака укључених у правни процес од суштинске је важности за правилно спровођење правде. Обука, укључујући и управљачку обуку, је како право тако и дужност судија и јавних тужилаца. Такву обуку би требало организовати на непристрасним основама и редовно и објективно оцењивати његову дело-

Vito Monetti

VITO MONETTI
Prosecutor general at Court of Appeal in Genoa, Italy
Former President of Magistrats européens pour la démocratie et les libertés (MEDEL)

I want to begin by thanking my colleagues from Serbia for inviting me to this important debate.

I am grateful to them because they are giving me the opportunity to hear important interventions on a topic that directly affects the legitimacy of Judges and Public Prosecutors.

The training must concern not only the study of law, of jurisprudence, not only the nationals but also the European law. In all our internal systems, in fact, no longer exists only the body of laws adopted by parliament; next to these laws we must apply those of European origin, first of all, the European Convention on Human Rights; we must apply also those issued by the European Union.

It's a very complicated situation, which forces you to study each of these sets of rules; to verify the relationships between the one and the other set of rules; and I am sure that our Serbian colleagues – within a very short term – will also have to deal (and worry) with this further issue, the question of the relationships between national law, ECHR, EU regulations.

2.

The presence – in this Conference – of my friends and colleagues Antonio Cluny and Gerhard Reissner (I greet the both of them) offers me the opportunity to recall that important document of the Council of Europe; which was adopted in 2009, thanks to an important cultural contribution of the two main associations of magistrates (EAJ and MEDEL).

I am referring to the Declaration of Bordeaux that reads:

"10. The sharing of common legal principles and ethical values by all the professionals involved-in the legal process is essential for the proper administration of justice. Trainings, including management training, is a right as well as a duty for judges and public prosecutors. Such training Should Be Organized basis and on an Impartial and

творност. Када је примерено, заједничка обука за судије, јавне тужиоце и адвокате, на теме од узајамног интереса, може допринети достизању правде већег квалитета."

3.

Управљање се посматра на исти начин као и функција тумачења и примене права.

Све ове активности су непосредни израз начела самосталности правосуђа, оне су израз начела владавине права.

Самосталност значи право на самоуправљање.

Самосталност и независност додељене су правосуђу, као средства за заштиту независности, која мора постојати у моменту када припадници правосуђа доносе одлуку у конкретном спору, било грађанском, било кривичном.

Самосталност је дата правосуђу као средство за судије и јавни тужиоци могу примене закон у разумном року и у складу са принципима утканим у ЕКЉП, а посебно у члану 6.

Вратићу се на Декларацију из Бордоа, како бих нагласио потребу да обука буде схваћена у заједничкој форми, заједничкој за судије и тужиоце, као и за адвокате (онде где је то могуће).

4.

Право на управљање правосуђем припада свим судијама и јавним тужиоцима али, наравно, на посебан начин је поверено онима који имају задатак да председавају и руководе појединачним канцеларијама.

Ови „шефови надлежности" имаће посебну обуку која ће им омогућити да користе своја овлашћења правилно, правично и ефикасно.

У складу са правилима нашег професионалног искуства, која су током дужег времена идентификована и елаборирана, примарна су она која се тичу транспарентоности и одговорности.

5.

Са мојим пријатељем и колегом Карлом Сабатинијем (Carlo Sabatini), одлучио сам да поделимо теме у погледу италијанског модела обуке.

Везано за институционалну функцију коју обављам од почетка 2012. године, даћу кратак опис проблема обуке у оквиру апелационих судова. Покушаћу да направим анализу којом ћу узети у обзир општа разматрања која сам споменуо у првом делу овог кратког осврта. Надам се да ће ми то поћи за руком.

6.

Пре свега, изнећу једну општу примедбу.

Што је мања канцеларија, то ће судијама и тужиоцима бити теже да озбиљно и темељно проуче сва правосудна (или,у општијем смислу, техничка) питања која се могу јавити.

Први одраз професионалне обуке је специјализација за посао.

То је формирање „радних група" (секција, већа) којима се предмети додељују према критеријуму њихове правне (и техничке) специјализације.

Ако разматрамо само кривичну материју, сматрам да у судовима (и канцеларијама јавних тужилаца) свих италијанских регија постоје групе судија и тужилаца специјализовних за области организованог и међународног криминала, као и привредног криминала.

По овом питању смо, у мојој земљи, недавно имали веома позитивно искуство. Након, и упркос, веома јаког отпора, 31 мали суд (заједно са канцеларијама јавних тужилаца) је потиснут и централизован у одговарајућа тела са седиштима у већим градовима.

7.

Питање специјализације и, са њом повезане, професионалне обуке која произлази из оваквог облика професионалног искуства, може бити посматрано и из другог угла.

Односи се на „најбоље праксе".

Мислим на иницијативе које су покренуте од стране појединих правосудних органа, у односима између различитих органа међу собом (суд и јавно тужилаштво); или чак судије појединца и јавног тужиоца, а усмерених на постизање напретка у вршењу функција.

Као пример могу цитирати праксу успостављену у вези са истраживањем које је припремило неколико јавних тужилаштава и који су усмерени на информисање о њиховој доступности за давање сагласности на споразум о признању кривице „под одређеним условима". Али, списак је знатно дужи.

Међутим, оно што се догађа је да Високи савет правосуђа прима обавештење о оваквим иницијативама (изразима самосталности); али се ограничава на своју интервенцију само при „складиштењу" оваквих информација, без њихове посебне „процене" и – што знатно више забрињава – без обавештавања било кога о овим – највероватније позитивним – иницијативама.

8.

Поред ових облика „индиректног тренинга", у сваком од наших апелационих судова имамо локалну организацију обуке, у мојем Апелационом суду, то је двоје колега у грађанској материји, двоје у кривичној и један који се бави међународним и европским правом.

Они су изабрани од стране наше Високе школе правосуђа (Scuola superiore della magistratura) и уживају потпуну самосталност у односу на ову Школу.

Она је релативно нова институција; до пре пар година, ове задатке је испуњавао Високи савет правосуђа.

objectively Regularly Evaluated for ITS effectiveness. Where appropriate, joint training for judges, public prosecutors and lawyers on themes of common interest can contribute to the achievement of a justice of the highest quality."

3.

Management is considered the same way as the function of the interpretation and application of the law.

All of these activities are the direct expression of the principle of autonomy of the Judiciary; are an expression of the principle of Rule of Law.

Autonomy means: the power of self-administration.

Autonomy and independence are attributed to the Judiciary, as a means of protecting the independence, independence that must exist at the time when the members of the Judiciary decide the individual case, whether civil or criminal.

The autonomy is given to the Judiciary as a tool for Judges and Public Prosecutors may apply the law in a reasonable delay and in accordance with the principles enshrined in the ECHR, and in particular Article 6.

I'll be back to the Declaration of Bordeaux, to emphasize the need for training is realized in the common forms, common to Judges and Prosecutors, as well as (where possible) to lawyers.

4.

The power of administration of justice belongs to all the Judges and the Public Prosecutors, but of course, it is entrusted in a special way to those who have the task to preside over and manage the individual offices.

These "chefs de juridiction" will receive a professional training that will enable them to exercise their powers properly, fairly and efficiently.

According to the rules of our professional experiences have, for some time, identified and elaborated: the first being that these rules of transparency and accountability.

5.

With my friend and colleague, Carlo Sabatini we decided to divide the topics, as regards the Italian situation.

Even in relation to the institutional position that I play from the beginning of 2012, I will now provide a brief description of the problems of training in the area of the courts of appeal. I'll try to do an analysis that takes into account the general considerations that I mentioned in the first part of this brief intervention.

I hope be able to do that.

6.

A first, general remark.

The more a Judicial office is small, the more will be difficult for Judges and Prosecutors study in a serious and thorough way all the judicial (or, in a more general way: technical) issues that will be proposed.

The first expression of the professional training is the specialization of the jobs.

It is the creation of "working groups" (Sections, chambers) to which the cases, the files are assigned according to criteria of juridical (and technical) specialization.

If we consider only the criminal matters, I think that in the Courts (and Public Prosecutors offices) of all our Countries there are groups of Judges or Public Prosecutors specialized in the field of organized or transnational crimes, as well as crime against economy.

In this field, in my Country we have recently had a quite positive experience. After and notwithstanding a hard resistance, 31 small tribunals (along with their Public Prosecutor offices) have been suppressed; and "concentrated" into the correspondent Offices having their seat in the main cities.

7.

The issue of specialization and that – linked to it – of the professional training stemming from this form of professional experience, may be examined also by a different point of view.

I am referring to the "best practices".

I mean: initiatives undertaken by a certain Judicial Office, in the relationships between different Offices (a Court and its Public Prosecutor Office); or even by individual Judges or Public Prosecutor, and aimed to achieve an improvement of the service.

As an example I can quote the practice introduced as regards the grids prepared by the several PP Offices, and aimed to inform on their availability to give a consent to a plea bargaining "at certain conditions". But the list is far longer.

Well what happens is that the High Council of Judiciary receives a notice about these initiatives (expression of the autonomy); but it limits its intervention just in "storing" this information, without any particular "evaluation" of them and – what is more worrying – without informing anyone about the existence of these – probably positive – initiatives.

8.

Beside these forms of "indirect training", in each one of our Courts of appeal we have a local structure for the training, in my Court of appeal there are two colleagues for the civil matters, two for criminal matters, and one for international and European Laws.

They have been selected by our "Scuola superiore della magistratura" and enjoy a quite complete autonomy vis-à-vis of the School.

The Scuola is a quite recent institution; until a few years ago these tasks were carried out by the High Council of Judiciary.

По мојем личном искуству, „предавачи" из Ђенове извршавају своје задатке на позитиван и озбиљан начин. Највећи део састанака или предавања организују се у сарадњи са Barreau и Универзитетом; чак се позивају експерти из других градова.

Постоји један проблем.

Лично искуство ме води закључку да – у овом тренутку – активности оваквих „предавача" су у суштини заснована на осећају одговорности који сваки од њих поседује. У суштини, не постоји никаква врста контроле над Школом.

У апелационим судовима постоји нешто попут високог савета правосуђа, consigli giudiziari; али не постоји никаква надлежност у погледу активности предавача; ни формални односи са Школом, а очиглено ни школа не делује да врши довољну контролу на могуће случајеве инертности, од стране колега које могу да аплицирају само са циљем да „задовоље формалну меру", у погледу својих каријера.

9.

Последњи аргумент се тиче надалеко познатих, не толико позитивних, аспеката ситуације у правосуђу у којој земљи. Цитираћу га.

У складу са статистиком CEPEJ-a, Италија се налази при самом врху по броју предмета и дужине трајања судског поступка.

Што се тиче кривичних надлежности, морамо се подсетити да је кривично гоњење обавезно; да прописи предвиђају изузетно кратке рокове за поступање (са даљим „озбиљним" скраћењима уведеним пре пар година).

Последица је да „без изричитог прописа", у оваквим случајевима се могу јавити (међу судијама и јавним тужиоцима) „ружна искушења"; неко се може повести идејом да је „згодније" бавити се искључиво или углавном „великим цифрама", случајевима мале вредности, случајевима који не укључују озбиљну истрагу; а као последица тога јавља се остављање по страни компликованијих и већих случајева; нека врста Грешамовог закона – лош новац избацује добар.

Оно што се дешава, при таквим ситуацијама (све више и више) јесте да неки судови (или јавна тужилаштва) усвајају организациона правила која обавезују њихове чланове да решавају случајевиме у складу са „критеријумом популарности".

Овај феномен је тек почео да се јавља. Према томе, могу само дати неку врсту сведочења о томе.

Моје је мишљење да ће Високи савет правосуђа, који ће бити изабран за неколико дана, предузети све могуће потезе како би рационализовао и довео до „јединства" свих оваквих иницијатива.

According to my personal experience, the Genoese "trainers" are carrying out their activity in a very positive and serious way. The most part of the meetings or lectures are organized in cooperation with the Barreau and the University; quite ever, they invite experts from different cities.

There is an only one issue

My personal experience leads me to the conclusion that – at present – the activities of these "trainers" are fundamentally based on the sense of responsibility each one of them owns. In fact, no controls appear to be done by the Scuola.

In the courts of appeal there is a sort of High Council of Judiciary, the consigli giudiziari; but we do not have any competence as regards the activities of the trainers; neither formal contacts with the Scuola; and apparently the Scuola do not seem to exercise a sufficient control on the possible cases of inertias, by colleagues that could have submitted an application only aiming to "conquer a formal merit", in view of their careers.

9.

A last argument is related to a well-known no-positive aspect of the situation of the Judiciary in my Country. A can just quote it.

According to statistics of CEPEJ, Italy finds itself in the quite top position as regards the work-load and the length of the judicial cases.

As far as the criminal competences are concerned, we must recall that the Prosecution is mandatory; that the time limitation statute provides for a very short delay (with a further "heavy" reduction introduced some years ago).

The consequence is that "without any explicit regulation", in this scenario can arise (among Judges and Public Prosecutors as well) some "ugly temptation"; someone could be led to the idea that is more "convenient" to deal with only or mainly "the great figures", the cases of petty crimes, the cases that not imply any difficult investigation; the consequence is the putting beside the more complicated and grave ones: a sort of Law of Gresham – bad money drives out good.

What is happening, in front of such situation, is (more and more) that some Courts (or Public Prosecutors Offices) are adopting organizational rules that bind their members to deal with the cases according to "criteria of priority".

The phenomenon is just beginning to emerge. Thus, I can only give a sort of testimony.

My opinion is that the HCJ we are about to elect in a few days, shall take all possible initiatives in order to rationalize and lead to a "unicum" all these initiatives.

Тамара Тротман

Почетна обука судија у Холандији[28]

ТАМАРА ТРОТМАН
судија Апелационог суда у Хагу, председавајућа Фондације Судије за судије (Rechters voor Rechters)

И, као последње, обука је предуслов да судство буде поштовано и цењено, и вредно таквог поштовања. Поверење које грађани полажу у правосудни систем биће још јаче уколико судије буду располагале темељним и свеобухватним знањем које прелази границе области права и обухвата сва значајна подручја од друштвеног значаја, као и да поседују способности неопходне за рад у судницама и личне способности и разумевање које треба да им омогући да воде случајеве и баве се свим странама у таквим случајевима на прави и довољно сензибилан начин. Обука је, да резимирамо, од суштинског значаја за објективно, непристрасно и компетентно обављање судијских функција, као и за заштиту судија од непримерених утицаја.[29]

Прошлог викенда, током припремања ове презентације, направила сам паузу и одгледала филм, Мајкл Колхас (Michael Kohlhaas), заснован на причи Хајнриха фон Клаиста (Heinrich von Kleist), са дивним глумцем Мадсом Микелсеном (Mads Mikkelsen). То је један од филмова који дуго остаје у сећању.

Филм је о продавцу коња из шеснаестог века, Мајклу Колхасу, који је управо купио нове коње. Када је требало да пређе границу, два од његових коња су му одузета као залог од стране локалног племића који је тврдио да Колхас не поседује одговарајућу документацију за прелаз границе. Када је Колхас открио да је овај залог у потпуности арбитраран и наставио да захтева враћање својих коња, открио је да су коњи малтретирани и да је његов слуга који се овоме противио претучен.

28 Овај текст је заснован на презентацији са конференције одржане 4. јула 2014.

29 Мишљење број 4 Консултативног већа европских судија (CCJE (2003) op. N°4) дато Савету министара Савета Европе о адекватној почетној и континуираној обуци судија на националним и европском нивоу, §5.

Tamara Trotman

The initial training of judges in the Netherlands[28]

TAMARA TROTMAN
Judge at Court of Appeal in the Hague, Chair of Judges for Judges (Rechters voor Rechters)

Lastly, training is a prerequisite if the judiciary is to be respected and worthy of respect. The trust citizens place in the judicial system will be strengthened if judges have a depth and diversity of knowledge which extend beyond the technical field of law to areas of important social concern, as well as courtroom and personal skills and understanding enabling them to manage cases and deal with all persons involved appropriately and sensitively. Training is in short essential for the objective, impartial and competent performance of judicial functions, and to protect judges from inappropriate influences.[29]

Last weekend while preparing for this presentation I took a break and watched the movie, Michael Kohlhaas, based on the novella by Heinrich von Kleist, with this beautiful actor Mads Mikkelsen. It's a film that keeps lingering in one's mind.

It is about a sixteenth century horse dealer, Michael Kohlhaas, who just purchased new horses. When he has to pass a border, two of his horses were seized as collateral by a greedy local nobleman claiming that Kohlhaas does not have proper transit papers. When Kohlhaas discovers that this collateral was totally arbitrary, and proceeds to demand return of his horses, he discovers that the horses have been mistreated and that his servant who protested against this, has been beaten.

Kohlhaas then decides to take this case to court and sues the nobleman for the cost of medical treatment of his servant and for rehabilitation of his horses. But his legal protest proves futile because the judges choose to do family members a favour instead of doing justice. Kohlhaas persists

28 This text is based on the presentation given during the conference on 4 July 2014.

29 Opinion no 4 of the Consultative Council of European Judges (CCJE (2003) op. N°4) to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on appropriate initial and in-service training for judges at national and European levels, § 5.

Колхас одлучује да овај случај изнесе пред суд и тужи племића за износ трошкова медицинског лечења свог слуге и опоравак коња. Међутим, његов правни захтев се показао узалудним јер су судије одлучиле да члановима своје породице учине услугу, уместо да спроведу правду. Колхас истрајава у захтеву за одбрану својих права и ситуација потом ескалира на ужасан начин, ово је један веома крвав филм, и Колхас се претвара у „бесправног разбојника". Сматрам да је ово један очаравајући филм који би судије и тужиоци требало обавезно да одгледају.

Зашто започињем своју презентацију са заплетом овог филма? Разлог је што, када говоримо о значају обуке могућих судија, она се, у ствари, своди на испитивање питања како најбоље припремити појединце да испуне ову важну функцију у друштву на такав начин да сви грађани могу имати поверење у правни систем. Уосталом, као што је јутрос истакао холандски амбасадор, „независност судства осигурава право на правично суђење сваком појединцу и, стога, не представља привилегију судија већ гаранцију поштовања људских права и основних слобода".[30]

Чињенице и бројке о Холандији

Усредсредимо се на неке чињенице које се тичу холандског правосуђа.

Холандија има 16.8, скоро 16.9 милиона становника. У Холандији има око 2400 судија и оне чине 25% укупног броја људи који раде у судовима. Судије се именују на ту функцију за цео живот (=70 година), дакле када уђете у систем, унутра сте. Немамо судије поротнике и немамо систем пороте. Али, имамо судије заменике и ова група је састављена делимично од судија на обуци али углавном од правних професионалаца који су одређени да раде као судије са скраћеним радним временом док задржавају свој свакодневни посао и добијају дневнице за сваки дан који проведу у суду (279€ за окружни суд или 367€ за апелациони).

И, из разлога што знам да председница Друштва судија Србије, Драгана Бољевић, воли чињенице и писала ми је да каже да би данашња публика сигурно желела да зна колика је плата холандског судије на обуци, осврнућу се и на то питање.

Судије које се бирају први пут запослени су код суда и именовани као судије заменици. Минимална плата је 2454,83€. Како бисмо поставили ствари у перспективу, минимална зарада у Холандији је 1495,20€.

По завршетку целокупног програма обуке, биће именовани за судијз са минималном платом од 4900€ и максималном за прву годину у износу од 5254,53 €.

Од првог јануара 2013, наш целокупан правосудни рељеф се променио, идеја реформе правосудне мапе је што увећање судова омогућава већу специјализацију, што заузврат омогућава организацију рада у специјализованим малим тимовима.

Тако да, од 19 смо дошли на 11 окружних судова и од 5 апелационих на 4 и од 53 на 32 судска објеката. Сваки окружни суд се састоји од највише 5 сектора који увек укључују управно право, грађанско, кривично и сектор под-окружног права (спорови мале вредности), а неки окружни судови имају одвојено пето одељење за породичне и малолетничке случајеве.

Постоје три посебна трибунала у Холандији који су надлежни за посебне области управног права. И Врховни суд је највиши суд за области грађанског, кривичног и пореског права у Холандији.

Организација јавних тужилаштава одговара различитим типовима судова у Холандији. На нивоу Врховног суда, постоји Канцеларија општег јавног тужиоца и њен основни задатак је да Врховном суду пружа независна саветодавна мишљења.

Почетна обука носилаца правосудних функција пре 1. јануара 2014.

Дакле, враћамо се нашој теми.

Наша Правосудна академија, ССР, холандски центар за обуку и студије за правосуђе, одговорна је за почетну обуку. Од 1. јануара ове године, такође смо променили целокупан систем образовања за правосуђе.

Али, ово је како је најекстензивнији програм изгледао до тада:

Постојала су, у ствари, три начина да се постане судија:

1. Они који су тек завршили факултет, могли су започети овај шестогодишњи програм како би постали судије. После 72 месеца, дипломирали би и постали судије или јавни тужиоци почетници. Почетак би био исти и за једне и за друге (до црвене стрелице за 12 месеци на слици) и онда би било потребно одабрати да ли желе постати јавни тужиоци или судије. Уколико желе да постану судије, започели би са десетомесечним напредним кусром у јавном тужилаштву. Ако, пак, желе да постану судије, изабраће десетомесечни напредни курс за или управну или грађанску или кривичну секцију у суду. Овај студијски програм је похађало око 20% нових судија.
2. Преосталих 80% чине појединци са бар 6 година професионалног правног искуства који су заинтересовани за споредни улаз у правосуђе. По окончању процедуре избора, пратиће обуку док раде, која траје само једну годину.
3. И, постојао је и трећи начин за постајање судије, започет 2006, створен за талентоване чланове судског особља који су могли напредовати да постану судије. Они би пратили посебан програм сличан шестогодишњем програму, али збијен на четири године.

30 Преамбула Препоруке CM/REC (2010) 12.

in demanding his rights and the situation then escalates in a terrible way, it's a very bloody film, and Kohlhaas turns into a so-called "lawless desperado". I find it a fascinating film, a must see for judges and prosecutors.

Why do I start my presentation with the plot of this movie? That is because when we are talking about the importance of the training of prospective judges, it actually boils down to examining the question how to best prepare people to fulfil this important function in society in such a way that all citizens can have confidence in the justice system. After all, as was underlined this morning also by the Dutch Ambassador, "the independence of the judiciary secures for every person the right to a fair trial and therefore is not a privilege for judges, but a guarantee of respect for human rights and fundamental freedoms".[30]

Facts and figures about the Netherlands

Let's focus on some facts concerning the Dutch judiciary.

The Netherlands has 16.8 almost 16.9 million inhabitants. There are almost 2400 judges in the Netherlands and they form 25% of the total amount of staff working in the courts. Judges are appointed for life (=70 years), so when you're in, you're in. We don't have lay judges and we don't have a jury system. We do have substitute judges though, and this group consists partly of judges in training but mainly of legal professionals appointed to work as a judge on a part-time basis while keeping their ordinary job and that getting a per diem for every day in court (€ 279 for District Court or € 367 for Court of Appeal).

And because I know the JAS president Dragana Boljevic likes facts and she mailed me that the public today would definitely want to know how much is the salary is of Dutch judge trainees, I will shed some light on that issue as well.

The initial judges are employed by the court and they are appointed as substitute judges. The minimum salary is € 2454,83. To put things in perspective, Dutch minimal wages is € 1.495,20.

After finishing the whole initial training programme, you will be appointed as a judge with a minimum wage of €4900 and a maximum wage for that first year of € 5254,53.

Since the first of January 2013 our whole judicial landscape has changed, the idea behind the reform of the judicial map was that enlarging the courts enables more specialisation, which in turn makes it possible to organize the work in specialized, small-scale teams.

So we went from 19 to 11 District Courts and from 5 Courts of Appeal to 4 and from 53 to 32 court venues. Every District Court is made up of maximum of five sectors that always include Administrative Law, Civil Law, Criminal Law and Sub-district Law Sector (small claims court) and a

number of District Courts have a separate fifth department hearing family and juvenile cases.

There are three special tribunals in the Netherlands that are competent in specific areas of administrative law. And the Supreme Court is the highest court in the fields of civil, criminal and tax law in the Netherlands.

The organisation of the public prosecution service corresponds to the various types of law courts in the Netherlands. At the Supreme Court level, there is a Procurator General's Office and its main task is to provide the Supreme Court with independent advisory opinions.

Initial training of judicial officers before 1 January 2014

Alright back to our topic.

Our Judicial Academy, the SSR, the Dutch training and study centre for the judiciary, is responsible for the initial training. Since the first of January of this year, we have also changed our whole educational system for the judiciary.

But this is what the most extensive programme looked like until then:

There existed actually three ways of becoming a judge:

1. People who were just out of University could start on this six-year programme to become a judge. After 72 months you would graduate and then you would be a novice judge or prosecutor. Until the first of January 2014 we had

30 Preambule Recommendation CM/REC (2010) 12.

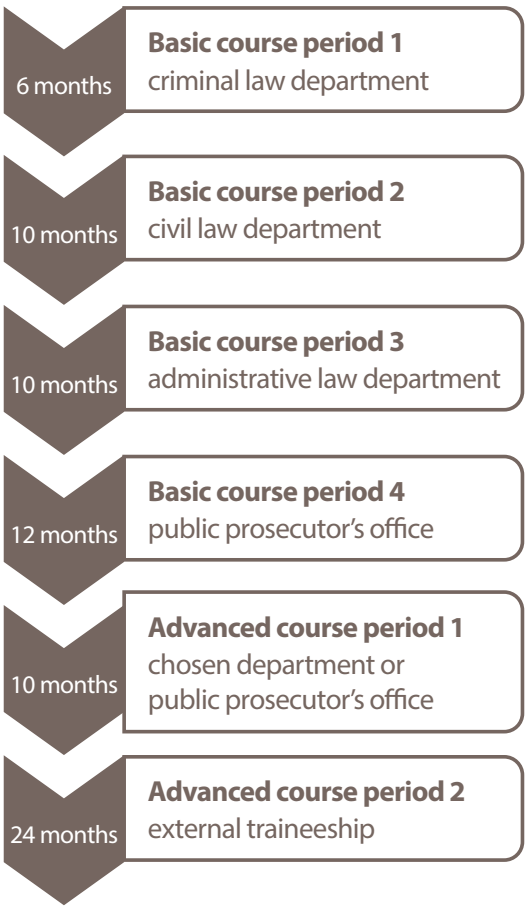

After 72 months (= 6 years!) graduation
Novice judge or prosecutor

Почетна обука судијских службеника од 1. јануара 2014.

Шта се променило?

Сада, као и некад, кандидати за функцију судије или јавног тужиоца морају имати диплому Правног факултета. Али сада, како би били примљени за почетну обуку, морају имати бар 2 године претходног радног искуства, тако да је, у ствари, „спољна обука" са самог краја некадашњег програма, пребачена на почетак новог. Зашто је то тако? Наравно, започело је као спровођење штедње. Али, после 57 година, дошло је време да се промени систем почетне обуке.

Зашто? Морало је да се направи за будућност. Постојао је осећај да судије које су завршиле програм нису довољно осетљиве за захтеве друштва.

Тако да је на захтев Савета за правосуђе ССР/Правосудна академија редизајнирала програм за судије, заједно са представницима судова.

Јавно тужилаштво је преузело иницијативу да само замени програм за јавне тужиоце, уз ССР које ће се служити као консултант.

Која су била упоришта нашег старог система?

Дуални систем обуке, који комбинује рад и учење, као и чињеница да је то био заиста широк програм у којем ће, посебно они који прате програм 6 година, имати прилике да упознају целокупну судску организацију (укључујући и јавно тужилаштво).

Мада, оно што није функционисало је чињеница да је систем обуке предуго трајао (6 година) и био углавном нефлексибилан. И, као што је речено, већина судија је практиковала бочни улаз у правосуђе са једногодишњим периодом обуке. Он се сматрао прекратким и са јако високим процентом неуспешности од 25%. Ово значи да су појединци на добрим пословима морали да прво дају отказе и онда започну са обуком, без икакве гаранције и са односом неуспеха од 1 напрема 4.

Тако да је нешто морало бити промењено и у вези са овим.

Трећа тачка која се сматрала слабом, била је чињеница да су тренери на програму били истовремено и оцењивачи, што са образовне тачке гледишта, није од велике помоћи. Ово пошто полазници не осећају слободу да разјасне оно што не знају а морају да науче ако претпостављају да ће тако нешто истовремено утицати на њихову оцену у негативном смислу. Систем такође подржава тренере да претворе судије који су на обуци у сопствене клонове, а то би се требало избећи пошто би судије требало да су слободне да нађу свој пут да постану судије.

Први кандидати су започели са новом обуком судијског програма у јануару 2014. Кандидати који су већ започели своје програме пре тог датума завршиће курс у складу са „старом" организацијом.

Нови програм за јавне тужиоце започет је априла 2014.

Током остатка презентације, фокусираћу се на обуку судија, али судије и јавни тужиоци на обуци деле исту филозофију учења:

Сваки полазник је одговоран за свој процес обуке:

- бар 2 године претходног радног искуства, потом 1,5 – 4 године обуке
- модуларни збир који узима у обзир постојеће знање, искуство и вештине кандидата
- дуално учење – ово значи да рад у пракси увек чини основу савладавања вештина и знања који се стичу.

Како започети програм обуке за судије

Оглашавање слободних места се врши на националном сајту за правосуђе[31] и избор се врши на локалном нивоу како би се осигурало да одабрани кандидат одговара суду у којем ће радити.

31 www.rechtspraak.nl

the same program for judges and prosecutors. The start would be the same for both (until the red twelve-month arrow in the figure) and then you would have to choose whether you would want to become a prosecutor or a judge. If you wanted to become a prosecutor, you would take a 10-month advanced course at the prosecutor's office. If you wanted to become a judge, you would choose a 10-month advanced course at either the criminal, civil or administrative section of the court. This study program was followed by about 20% of the new judges.

2. The other 80% would consist of people with at least 6 years of professional legal experience interested in a lateral entry into the judiciary. After a selection-procedure they would follow an on-the-job training period of just one year.
3. And, there was also a third way of becoming a judge, initiated in 2006, created for talented members of court staff, that could grow on to become a judge. They would follow a special program, similar to the six-year program, but condensed to four years.

Initial training of judicial officers since 1 January 2014

What changed?

Now and then, candidates to a position of a judge, or prosecutor, must have a law degree. But now to be admitted to the initial training, you have to have at least two years of prior work experience, so in fact the "external traineeship" from the end of the old study programme was relocated to the beginning. Why is that? Sure, it started out as a budget cut operation. But after 57 years it was also time to change the initial training system.

Why? It had to be made future proof. One had the feeling that the judges that finished the programme weren't sensible enough to the demands of society.

So on request of our Council for the Judiciary the SSR/ Judicial Academy has redesigned the judge programme together with representatives of the courts.

The Public Prosecution Service has taken the initiative to modify the public prosecutor programme itself, with SSR acting as a consultant.

What were the strong points of our old system?

The dual training system, combining working and learning and the fact that it was a really broad programme in which, especially the six year students, would get to know the whole court organisation (including the public prosecutor's office).

What didn't work though was that it was really long (six years) and relatively inflexible. And, as said, most of the judges made a lateral entry with this one-year training period. That was considered too short, with a high failure percentage of about 25%. Meaning that people with good jobs needed to quit their jobs first and then start the training without any guarantee and a 1 out of 4 failure rate.

So, something had to be changed about that as well.

The third point that was considered weak was that the trainers in the program were also the assessors, from an educational point of view that was not very helpful. Since people don't really feel free to make clear what they don't know and need to learn if they have the feeling that this will immediately influence their assessment in a negative way. This system also stimulates the trainers, to transform the judges in training into clones of themselves and that should be avoided as people should be free to find their own path in becoming a judge.

The first candidates have started the new courses of the judge programme in January 2014. The candidates who have already begun the programme before that date will complete the course in line with the 'old' structure.

The new public prosecutor programme started in April 2014.

During the rest of the presentation I will focus on the training of judges, but judges and prosecutors in training share the same learning philosophy:

Every trainee is responsible for his own learning process:

- at least 2 years of previous working experience, then 1,5 – 4 years training
- modular assembly taking into account the existing knowledge, experience and skills of the candidate
- dual learning. This means that work in practice always forms the basis for learning the skills and knowledge to be gained.

How to enter the judge trainee programme

Vacancies are published on the national website of the judiciary[31] and selection is done at a local level to ensure that the candidate chosen fits with the court in which s/he will work.

Candidates meeting the minimal requirement of two years legal experience will be admitted to a four year education programme, alternating training and internships in different work environments, to become a judge.

Candidates with more work experience will be accepted into a 15 month to three year training programme, tailor-made to their specific knowledge and experience. The selection procedure is identical for both programmes.

Once a position in a court is opened, candidates are advised to first carry out an orientation interview at their local court. A formal written application will follow, which will be assessed at national level by means of a set of psychological tests and interviews. The background check on candidate judges comprises the issuance of a certificate of good conduct by the Ministry of Security and Justice.

The final interview will be carried out by a national selection commission, consisting of twelve members, half of whom are judges and the other half external members.

31 www.rechtspraak.nl

Кандидати који испуњавају минималан услов од 2 године искуства рада у правној материји биће примљени на четворогодишњи програм обуке, са наизменичном обуком и практичним радом у различитим радним окружењима, како би постали судије.

Кандидати са већим радним искуством ће бити примљени на програм обуке у трајању од 15 месеци до 3 године, прилагођен њиховим специфичним знањима и искуствима. Процедура одабира је идентична за оба програма.

Онога тренутка када се место у суду отвори, кандидатима се саветује да прво оду на разговор о оријентацији у свом суду. Формална писмена пријава ће уследити, а она ће бити оцењивана на националном нивоу кроз одређени број психолошких тестова и разговора. Претходна провера кандидата за судију се састоји од издавања потврде доброг владања од стране Министарства безбедности и правде.

Завршни разговор ће обавити национална изборна комисија, коју чини дванаест чланова, од којих је једна половина судије а друга екстерни чланови.

По позитивној процени, имена успешних кандидата ће бити предата суду који је огласио отворено место, те је онда на том суду да започне са процедуром локалног избора, који се састоји од једног или више интервјуа пред Локалном комисијом за избор. Локална процедура се може разликовати међу судовима. Потом, на крају, званично именовање се врши Краљевим декретом, да ми имамо краља, по препоруци министра безбедности и правде.

Погледајте инфо-графику о новом програму.

Образовна филозофија новог програма обуке за судије

Које су основне тачке образовне филозофије нашег новог програма обуке?

Идеја је да се искористи постојеће знање и таленат као основ за програм и да се са њима створи стимулативно радно окружење. Свако је различит, тако да је свакоме потребан флексибилан програм.

Друга тачка је та да програм мора да одражава професију судије као независну професију у највећој могућој мери. Ово значи да се полазницима даје висок ниво одговорности и контроле над оним што уче и над начином на који уче. Лице које држи обуку је у позицији тренера а суд образовне установе.

Трећа тачка је та да је полазницима обуке дозвољено да раде заједно (наранџаста колона) у тимовима за образовна истраживања у којима могу да стекну знања и деле искуства где је неопходно. Такође могу представљати своје предлоге за унапређење организације. Верује се да ће ово допринети квалитету, флексибилности и пријемчивости програма.

Кључни део образовне филозофије је комбинација плаве и наранџасте колоне у програму почетне обуке.

Судија на обуци ради 4 дана недељно у свом суду (плаво), фокусирајући се на три делокруга „припрема рочишта", „судско рочиште", „пресуде и одлуке". Али, током целокупног програма, један дан недељно је повећен другим двема способностима „судовању, професионализацији, принципима" и „сарадњи, комуникацији, унутрашњем планирању", као што је приказано у наранџастој колони.

За ову компоненту судије на обуци се састају ван суда, у једној од грађевина Правосудне академије (SSR) заједно са члановима својих група полазника.

SSR је формулисала серију нивоа завршних вештина за ових пет вештина како би се одредило да ли је судија полазник достигао ниво независног функционисања као нови судија. Ове завршне вештине служе као вредносни стандарди при оцењивању судија полазника током трајања програма.

Бољи поглед на програм почетне обуке[32]

Онога тренутка када добију зелено светло од изборне комисије, полазници почетне обуке за судије попуњавају пријаву на конкурс за суд у којем ће радити.

Овде, у консултацији са ССР-ом, дужина трајања програма ће бити одређена (у трајању од најмање једне године и три месеца до најдуже четири године, у зависности од знања и искуства) и окружење за рад-обуку у којем ће судија испрва радити ће бити одабрано.

Потом, судија полазник обуке, заједно са свим осталим полазницима из целе земље учествоваће у централној уводној недељи, која обечежава почетак тромесечне прелиминарне фазе. Током уводне недеље, судија полазник ће бити упознат са организацијом и професијом.

Судија полазник ће потом имати прилику да ради у свом суду и у својој надлежности.

Током преосталог дела прелиминарне фазе, време ће бити посвећено вештини писања нацрта и пракси рочишта кроз симулације. Даље, судија на обуци ће учествовати у тиму за рад-обуку у односној надлежности, у којој ће развити сопствено усмерење и вештине, надмашујући границе окружења рада-обуке. Потом, кратка пракса у јавном тужилаштву ће бити обављена. На самом крају прелиминарне фазе, судија на обуци ће завршити само-оцењивање и израдити лични план учења.

Програм је изузетно занимљив током ова три месеца, студенти сагледавају пуно филозофских и деонтолошких тема. Идеја је да комбинација рада, обуке и размишљања о томе шта значи бити судија даје полазницима могућност да сами одговоре на питање „да ли је бити судија заиста права ствар за мене?"

Потом, започиње главна фаза програма (најмање једна година, највише три године и девет месеци). Главна

32 Текст базиран на информацијама са сајта ССР-а: www.ssr.nl

Upon positive judgement, the names of the successful candidates will be transmitted to the court that opened up the vacancy and then it is up to the court to start with the local selection procedure consisting of one or more interviews with the Local Selection Committee. This local procedure can differ among the courts. Then, at the end, the formal appointment will take place by Royal Decree, yes we have a king, upon recommendation by the Minister of Security and Justice.

Please have a look at the infographic of the new program.

Educational philosophy of the new judicial training programme

What are the key points of the educational philosophy of our new training programme?

The idea is to use existing knowledge and talent as the basis for the programme and create with that a stimulating learning environment. Everybody is different, so everybody needs a flexible programme.

Second point is that the programme has to reflect the profession of the judge as an independent profession in so far as possible. That means that trainees are given a high level of responsibility and control over what they learn and how they learn it. The trainer will function as a coach and the court will be the educational institute.

The third point is that the trainees are allowed to work together (in the orange column) in educational research teams in which they can acquire knowledge and share experiences where necessary. They can also present proposals for improvement to the organisation. It's hoped that this will contribute to the quality, flexibility and appeal of the programme.

Key part of the educational philosophy is the combination of the blue column and the orange column in the initial training programme.

A judge in training works 4 days a week in his or her own court (blue), focusing on the three competencies "preparing court session", "court session", "verdicts and decisions". But during the whole programme, one day a week is dedicated to the two other competencies "magistracy, professionalization, policy" and "co-operation, communication, intervision", as shown in the orange column.

For this component the judges in training meet outside of court in one of the buildings of the Judicial Academy (SSR) with the members of their peer group.

The SSR has formulated a series of final attainment levels on these five competencies in order to determine whether or not a trainee judge has reached a stage of functioning independently as a new judge. These final attainment levels serve as measurement standards when assessing trainee judges during the programme.

A better look at the initial training programme[32]

Once they are given the green light by the selection committee, entrants to the initial judicial programme will complete an intake at the court where they will work.

Here, in consultation with SSR, the length of the programme will be determined (at least one year and three months, at most four years, depending on knowledge and experience) and the work-training environment will be selected in which the trainee judge will work first.

Subsequently, the trainee judge, together with all other professional entrants in the country, will take part in a central induction week, which marks the start of the three-month preliminary phase. During the induction week, the trainee judge will be familiarised with the organisation and the profession.

The trainee judge will then get to work within his/her own court and jurisdiction.

Throughout the rest of the preliminary phase, time will be devoted to the craft of writing drafts and practising court sessions via simulations. Furthermore, the trainee judge will take part in a work-training team in the jurisdiction in question, in which the trainee judge will develop his/her own direction and competencies, transcending the boundaries of the work-training environments. Furthermore, a brief internship at the Public Prosecution Service will be completed. At the end of the preliminary phase, the trainee judge will complete a self-evaluation and a personal learning plan.

It's a very interesting programme these three months, the students look into lots of philosophical, deontological topics. The idea is that the combination of working, training and thinking about what it means to be a judge, gives the trainees the possibility answer for themselves the question: "Is being a judge really the right thing for me?"

Subsequently, the main phase of the programme will commence (minimum of one year, maximum of three years and nine months). The main phase will be completed within two or three work-training environments within the court. The first work- training environment lasts, depending on the trainees' experiences, at least six months and two years at the most. The length of the second work-training environment depends on the length of the programme and the personal learning plan. In this regard, it is also possible to switch between district courts and appellate bodies.

The first work-training environment is the same as the work-training environment in the preliminary phase. This will be a work-training environment in which the focus is on writing (civil law, administrative law).

Furthermore, on one day a week, attention will be paid to the learning process, the portfolio and the learning plan,

32 Text based on the information on the SSR-website: www.ssr.nl

фаза ће бити завршена кроз две или три целине рада и обуке унутар суда. Прва целина траје, у зависности од искуства полазника, најмање шест месеци и највише две године. Трајање друге зависи од укупног трајања програма и од личног плана учења. У овом смислу, такође је могуће правити промене између окружних судова и апелационих тела.

Прва целина рада и обуке је исто као одговарајућа у прелиминарној фази. У њој ће нагласак бити на писању (грађанско и управно право).

Даље, једног дана недељно, пажња ће се посветити процесу учења, портфолију и плану учења, као и истраживачким пројектима и вештинама које превазилазе окружење рада и обуке.

Судија на обуци ће такође испунити следеће праксе:

Друштво, европска/међународна, судови/апелациона тела и кратко/продужено стажирање у јавном тужилаштву у случају избора окружења рада и обуке у кривичној материји.

ССР наглашава да стимулативна атмосфера погодна за учење захтева да се програм одвија у сигурном окружењу. Оцењивање би требало да омогући да се судије развију, у највећој могућој мери, и изграде своје таленте. Према томе, предавање и оцењивање се третирају одвојено и оцењивање би требало да се врши на транспарентан и објективан начин.

Постоје две врсте тренера, који одговарају или плавој или наранџастој колони. Тако да имамо практичне тренере у плавој колони, а то су колеге судије и они помажу судијама на обуци да припреме судска рочишта, раде на пресудама и слично. У наранџастој колони, имамо основног тренера који проводи време са полазницима у разговору о томе шта су традиционалне судијске надлежности и шта „вештина судовања" значи. Судије-полазници такође морају научити о значају размишљања и консултовања са колегама како би створили одговарајуће пресуде.

Тренер би требало да се у потпуности усредсреди на улогу подучавања и развоја судије који је на обуци. Практични тренер и основни тренер дају материјал за осењивање: од њих се захтева да за дигитални портфолио и издавање потврде о садржини портфолија на свака три месеца попуне одређени број формулара који се односе на повратне информације и вредновање. Ова садржина је неопходна како би портфолио полазника обуке био што свеобухватнији.

Како би систем оцењивања био транспарентан и објективан, мора имати јасне критеријуме за осењивање, јасну процедуру и поуздање у конзистентност оцењивача у највећој могућој мери. Из овог разлога, оцењивачи пролазе обуку специјализованог стручњака ССР-а. Ово доприноси квалитету оцене.

У старом систему, оцењивање је вршено по завршетку сваке целине рада и обуке. Структура новог програма гарантује да кандидати неће бити оцењивани више него што је то, са проавног становишта, неопходно, с обзиром да су оцењивања стресан део програма.

Према томе, јесте тешко ући у систем програма обуке за судије, прво оцењивање се врши после девет месеци, па поново на самом крају. Свака три месеца, основни тренер, практични тренер и судија на обуци ће проценити и допунити лични план учења. По испуњењу сваке целине рада и обуке, вредновање при премештају ће се спровести са судијом на обуци, основним и практичним тренером.

Сертификати ће бити уручени за најуспешније испуњење појединачних модула.

Само у случају програма од четири године, постоји друго прелазно оцењивање и оно не може бити извршено раније од протека две године од претходног.

Свако оцењивање ће извршити комисија на основу дигиталног портфолија, који судија на обуци може користити током селокупног трајања свог програма како би имао евиденцију свог напредовања.

На крају програма, судија на обуци мора да испуни свих пет услова који се односе на пет тема: „припрема рочишта", „судско рочиште", „пресуде и одлуке", „судовање, професионализација, принципи" и „сарадња, комуникација, унутрашњи план".

Коначним оцењивањем се проверава да ли је судија на обуци задовољио све завршне нивое вештина и да ли је способан да независно функционише као нови судија.

Радови у току

Добро! То је, угрубо, наша идеја овог новог система почетне обуке, мислим да изгледа јако лепо на папиру, али као што је речено, тек смо почели, тако да су радови у току.

Мораће се детаљно проценити како би се видело да ли овај нови распоред почетне обуке функционише на начин на који се људи који су га креирали, судије и особље у Правосудној академији, надају да је случај.

Континуирана обука

Ок, скоро да сам дошла до краја своје презентације, али не пре него што кажем пар речи о континуираној обуци. Прочитала сам неколико чланака о обуци судија и делује да су судије група коју је посебно тешко едуковати. Зашто? Претпостављам да је разлог то што нам је изузетно тешко да другима покажемо да нешто не знамо. У реду, то вероватно долази са врстом посла којим се бавимо. Али, оно је проблематичније ако нисте спремни да критички погледате око себе и идентификујете, на искрен начин, недостатке у сопственом знању и вештинама.

Како бисмо овај процес учинили једноставнијим, континуирана обука је у Холандији обавезна. Сваки судија мора да добије 90 поена сваке 3 године. Холандски савет за правосуђе предлаже да се 10% користи за теме везане за европско право. Целодневни курс је 6 поена, тако да то, угрубо, значи да би континуираној обуци требало посветити пет дана годишње. Сваки судија слободно бира начин како ће прикупити ове поене. Према

as well as to research projects and the competencies that transcend the work-training environments.

The trainee judge will also complete the following internships:

Society, European/international, courts/appellate bodies and a brief/extended internship at the Public Prosecution Service if a criminal-oriented work-training environment is selected.

The SSR underlines that a stimulating learning atmosphere requires a programme to take place in a secure setting. The assessment should enable trainee judges to develop as well as possible and build on their talents. Therefore teaching and assessment are kept as separate as possible and the assessment should be dealt with in a transparent and objective way.

There are two types of trainers, corresponding to either the blue column or the orange column. So, we have practical trainers in the blue column, those are the colleague judges and they will help the trainee-judge prepare court sessions, work on how to write a verdict et cetera. In orange column, we have the core trainer and they will spend their time with the students talking about what are the judges' traditional and magisterial competences and what does "judgecraft" mean. The trainee-judges also have to learn the importance of reflection and peer consultation to form proper judgements.

The trainer should focus fully on the role of coaching and developing the trainee judge. The practical trainer and core trainer do provide input for assessment: they are required to complete a number of feedback forms and evaluation forms every three months for the digital portfolio and issuing approval of the contents of the portfolio. The latter is necessary to ensure that the portfolio represents the trainee judge as comprehensively as possible.

In order for the system of assessment to be transparent and objective, it must have clear assessment criteria, a clear procedure and as much consistent reliability amongst assessors as possible. For this reason the assessors are trained by a specialist expert from SSR. This also benefits the quality of the assessment.

In the old system, there would be assessment after the end of every work training environment. The new programme structure ensures that candidates are not assessed more than is necessary from a legal perspective, as assessments are stressful parts of the programme.

So it is difficult to get into the judicial training programme, then the first assessment is after nine months and then again at the end. Every three months, the core trainer, the practical trainer and the trainee judge will assess and update the personal learning plan. Upon completion of each work-training environment, a transfer evaluation will take place with the trainee judge, the core trainer and the practical trainer.

Certificates will be awarded for the successful completion of individual modules.

Only if you follow the long program of four years, there will be a second interim assessment, and that can't be more than two years after the previous one.

Each assessment will be carried out by an assessment committee based on the digital portfolio, which the trainee judge can use throughout his/her entire programme to maintain a record of his/her development.

At the end of the programme, the trainee judge must comply with all final terms with regard to the five themes: "preparing court session", "court session", "verdicts and decisions", "magistracy, professionalization, policy" and "co-operation, communication, intervision".

With the final assessment it is checked whether or not a trainee judge satisfies all of the final attainment levels and whether the trainee judge is able to function independently as a new judge.

Work in progress

Good! Then, that's roughly our idea of this new initial training system, I think it looks very good on paper, but as said, we've just started, so it's work in progress.

It will have to be assessed very closely to see if this new initial training curriculum works out the way the people that designed the programme, judges in combination with the staff of the Judicial Academy, hoped for.

Life-long education

Ok, I have almost come to the end of the presentation, but not before saying a few words on the in-service training. I've read several articles on the training of judges and it seems that judges are a particularly hard group to educate. Why? I guess because we all just have a very hard time showing others if we don't know something. All right, that probably comes with the kind of job we have. But, it is more problematic if you are also not prepared to critically look at yourself and identify, in an honest way, your own knowledge and skill gaps.

To make this process easier, the in-service training in Holland is mandatory. Every judge has to achieve 90 points every three years. The Dutch Council for the Judiciary recommends that 10% is used for European Law topics. A whole day course is 6 points, so that roughly means that five days every year should be dedicated to in-service training. Every judge is free in how to obtain these points. So one can choose to take courses at the SSR, the Dutch Judicial Academy. But one can also choose post-academic courses offered by the Universities or follow in-house courses that most courts organise.

The Dutch Judicial Academy, SSR also offers in-service training (including coaching and management development programmes) for judges, public prosecutors and legal staff, based on the principle that learning and continuing education remain essential throughout our careers. The SSR facilitates and encourages this ongoing process and is working very hard in trying to innovate the ways in how to

томе, може изабрати да похађа обуку у ССР-у, холандској Правосудној академији. Међутим, могу се изабрати постакадемске обуке које нуде универзитети или пратити обуке које организују многи судови.

Холандска Правосудна академија, ССП, такође нуди континуирану обуку (укључујући тренинг и управљање развојем програма) за судије, јавне тужиоце и несудеће особље, које се ослања на принцип да учење и континуриано образовање остају кључни током наших каријера. ССР олакшава и подстиче овај процес и труди се да уведе иновације у начине на које се знање преноси. На пример, рад са глумцима у симулацији суђења и растући број оваквих курсева укључује и додатке попут предавања на интернету и тестове који се раде на рачунару, које полазници могу радити у време и на месту које сами изаберу, користећи електронско окружење за учење „MIJN SSR".

Програм је изузетно широк, од курсева о техници доношења одлука или како тумачити експертске доказе до програма обуке о односу према жртвама у судници, или курсеве за размишљање, попут права и књижевности.

Тако да, заиста постоје интересантни програми за свакога и лично сматрам да је велика штета уколико неко не успе да добије тридесет поена сваке године.

Немојте престати да гледате у огледало

Судија би требало да предузме разумне кораке како би одржао и унапредио судијско знање, вештине и личне квалитете који су неопходни за правилно вршење судијских дужности, коришћењем у ову сврху предности обуке и других институција које би требало да су доступне, под судијском контролом, судијама. (Бангалор принципи судијског понашања, принцип 6.3)

Желела бих да завршим са својим доприносом овим адекватним Бангалор принципом.

Тако да, не заборавите да се погледате у огледало и размислите о овом принципу понекад. Уосталом, можете имати обавезних образовних принципа колико желите, али сте на крају увек Ви тај који ће морати да се погледа у огледало и покуша да задовољи тај принцип.

Важно је да је ова конференција о Обуци судија и јавних тужилаца у функцији квалитета правосудног система организована. И поновићу последњи пасус овог Бангалор принципа: (...) коришћењем у ову сврху предности обуке и других институција које би требало да су доступне, под судијском контролом, судијама.

То је оно што желим својим српским колегама!

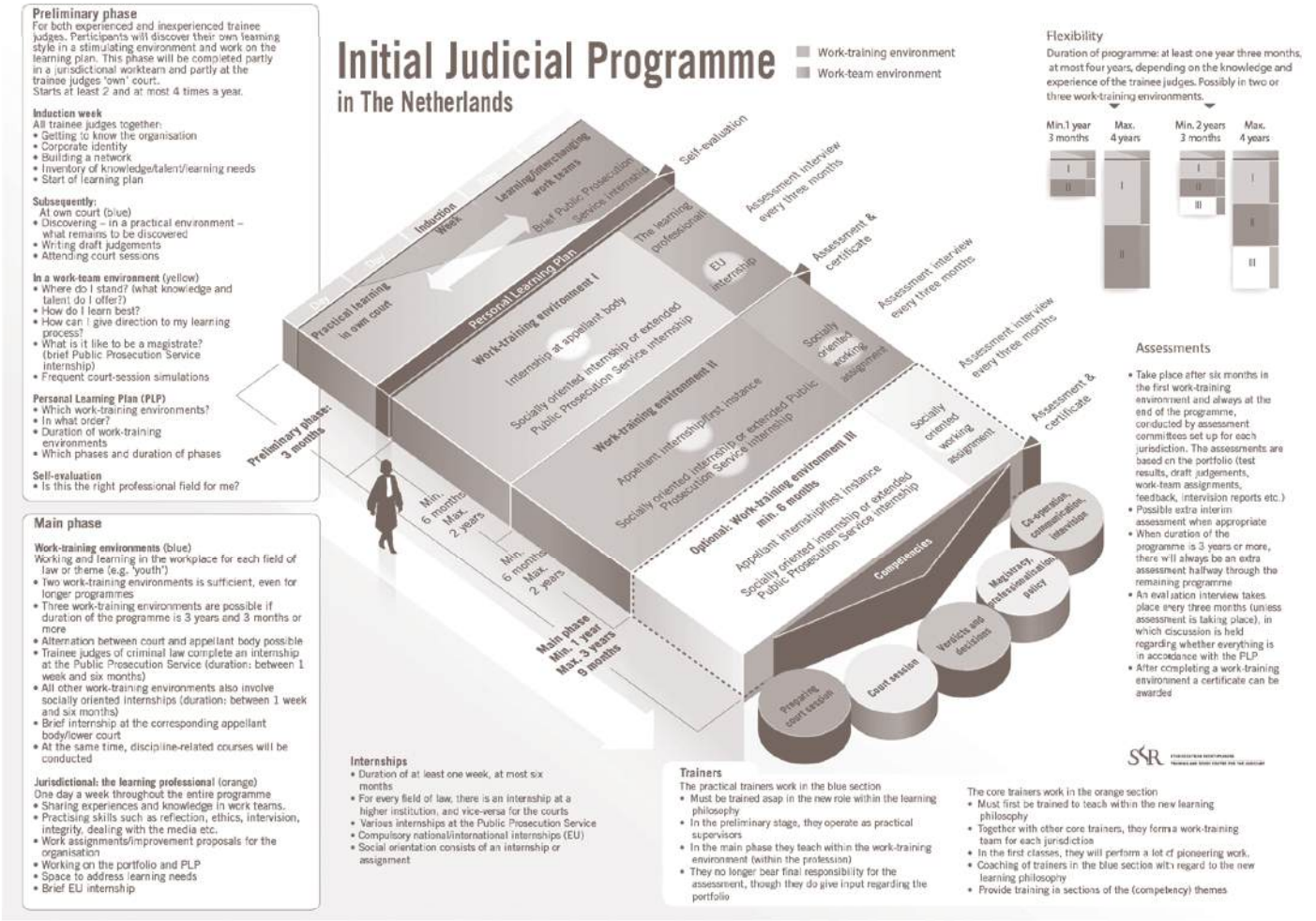

get knowledge across to people them. For example working with actors in court-simulation sessions and a growing number of their courses incorporate features such as online lectures and computer-based tests, which students can take at a time and location they choose themselves, using the ‚MIJN SSR' electronic learning environment.

The programme is very broad, from courses on the technique of decision-making or how to interpret expert evidence to training programmes on the treatment of victims in the court room, or more reflective courses as a Law and Literature.

So, there a really interesting programme for everybody and I personally think it's a shame if you are not able to fill these thirty points every year.

Don't stop looking in the mirror

A judge shall take reasonable steps to maintain and enhance the judge's knowledge, skills and personal qualities necessary for the proper performance of judicial duties, taking advantage for this purpose of the training and other facilities which should be made available, under judicial control, to judges.(The Bangalore principles of judicial conduct, Principle 6.3)

I would like to finish off my contribution with this appropriate Bangalore principle.

So don't forget to look at yourself in the mirror and think about this principle every now and then. After all you can have as much rules about mandatory educational points as you like, but at the end you are the one that has to look in the mirror and try to live up to this principle.

It is important that this conference on the Training of Judges and Public Prosecutors in the function of quality of the judicial system was organised. And I therefore repeat the last part of this Bangalore-principle: (…) taking advantage for this purpose of the training and other facilities which should be made available, under judicial control, to judges.

That is my wish for my Serbian colleagues!

Уве Бојсен

Правна обука немачких судија и јавних тужилаца

УВЕ БОЈСЕН
председавајући судија у пензији Федералног суда у Бремену, Немачка

1. Увод

Како бисмо разумели на који се начин немачке судије и тужиоци[33] обучавају, пре свега морамо бацити поглед на општи оквир правне обуке судија у Немачкој. Након тога, фокусираћемо се на професију судија и тужилаца. У трећем кораку, направићу запажања по питању континуиране обуке за судије и тужиоце, пре него што продискутујемо предности и мане система са специјалном школом за ове професије, какве проналазимо у другим земљама западне Европе. Коначно, додаћу нека уопштена размишљања шта би, на овом плану, требало урадити.

2. Правна обука у Немачкој

Немачки правни систем, све до каснијих фаза обуке, не прави разлику између различитих професији. Пре свега, сви студенти иду на универзитет и прикупљају разне бодове како би стекли право да полажу први правни испит на крају студија. Тренинг на универзитету није уређен на федералном нивоу, већ законима донетим од стране парламената различитих федералних држава.

Стога и форма варира од државе до државе. Завршни испит (односно први правни испит) састоји се од обавезног дела, који уређују федералне државе, и посебног дела, организованог од стране универзитета[34]. Уопштено говорећи, постоје писмени и усмени испит. У писменом делу испита, неопходно је решити правне спорове из различитих правних области, попут грађанске, кривичне, уставне или управне. Оно што је веома интересантно, и у

33 На обуку судија и тужилаца се примењују иста правила све до њиховог уласка у правни систем. Када, у овом тексту, говоримо о судијама, тужиоци се подразумевају, осим ако је другачије напоменуто.

34 Видети параграф 5а Немачког прописа о правосуђу

Uwe Boysen

Legal training for German judges and prosecutors

UWE BOYSEN
Retired presiding judge at the federal Court of Bremen, Germany

1. Introduction

In order to understand how German judges and prosecutors[33] are trained we will have to, first of all, take a look at the general framework of legal training in Germany. Then we will focus on the profession of judges and prosecutors. In a third step I will make some observations on continuous on the job training for our professions before discussing the advantages and disadvantages of having a special school for these professions as we find them in other western European countries. Finally I will add some general thoughts about what should be done in this field ideally.

2. Legal training in Germany

The German legal system does not differentiate between various legal professions until a very late stage. First of all law students go to university and pick up various credit points in order to be eligible for the first legal exam, taken at the end of university studies. Training at university is not governed by federal law, but by law passed by the different parliaments of the various federal states. And so the formats vary from federal state to federal state.

The final exam (or first legal exam) comprises a mandatory part, administrated by the various federal states, and a specialised part, organised by the university.[34] Generally speaking, you have a written and an oral exam. In the written part you are asked to solve legal cases in different areas of law, such as private, criminal, constitutional or administrative law. What is quite interesting and in contrast

33 For the training of judges and prosecutors the same rules apply until their introduction into the legal system. When, in this paper, speaking of judges prosecutors are also included unless otherwise mentioned.

34 See § 5a of the German judiciary act.

супротности са англо-саксонским правним системом, је чињеница да већина ових случајева морају бити решени сагледавајући изван перспективе судије, притом не стављајући се у позицију адвоката једне од заинтересованих страна. Усмени испит угрубо прати исти шаблон. И овде је у фокусу решавање конкретног спора, пре него давање простора теоријским дискусијама.

Како не постоје стриктна правила када би требало прикупити бодове, не можемо дати прецизну процену времена потребног за завршавање правних студија на универзитетском нивоу. Али пре пријављивања првог испита, неопходно је завршити минимум три и по године универзитетске обуке. Већини студената, ипак, треба више времена, углавном пет и више година.[35]

Након првог испита следи период практичне обуке, приправнички стаж, у трајању од две године. Током овог периода приправници већ добијају месечне накнаде од стране државе. Ове накнаде варирају од државе до државе, али се крећу, отприлике, у висини од око 1.000 евра. Током ове две године, студенти права морају да прођу кроз различите правне професије, почевши са периодом обуке у грађанском и кривичном суду, након чега следи стаж у адвокатској канцеларији и поред тога одређено време проведено у некој администрацији, на пример – у полицијској управи, на универзитету, у канцеларији локалних власти или организацији за социјално осигурање, али и у управном суду[36].

3. Пут правосудне професије

По окончању те две године приправничког, студенти се упућују на други правни испит.[37] Ово им даје право да аплицирају за позицију судије, тужиоца или адвоката.[38] Наравно, не може свако постати судија. Ту је и поступак провере који варира од једне до друге локалне администације. У највећем броју случајева, оцене добијене на два правна испита представљају показатеље који се користе при избору судија.

Овде су неопходне две сугестије. Пре свега, оцене не одражавају у потпуности способност одређене особе да постане добар судија. Друге аспекте, попут друштвених квалификација или знања других научних предмета, би требало узети у обзир, што је, чини се, случај у српском праву. Вештине комуникације су такође, по мом мишљењу, од виталног значаја за успешну правосудну каријеру. Друго, да се приметити да уобичајени пут до судијске професије води директно од правног образовања до посла. Постоји само мало број судија који имају искуства у раду у другим правним областима, попут адвокатуре.

Друга посебност која, на неки начин, кореспондира овој чињеници је судијски статус. Обично су за прве три године на фукцији они препознати као судије на проби[39], што значи да могу бити отпуштени. Очито је да је овај посебан статус у супротности са независношћу судија од утицаја правосудне управе, на коју се позива немачки Устав, као и устави других земаља. Ипак, ово је питање које је све до скора било слабо расправљано у немачкој правној теорији[40], делом због чињенице да велика већина ових судија касније бива изабрана за судије са сталном судијском функцијом. Међутим, моје запажање је да се посебно млађе судије – с правом или не – осећају веома несигурно и под стресом током овог пробног периода и теже да се понашају у складу са оним што сматрају стандардном процедуром, често не обраћајући довољно пажње на право странака којих се тиче.

4. Континуирана правна обука

Осврнимо се сада на то како је континуирана обука судија уређена у Немачкој. Као што смо могли да видимо немачке судије не добијају посебну правосудну обуку у раним стадијумима њихове каријере. Исто тако, не постоје ни специјалне школе за судије. Оно што постоји јесте организација под називом Правосудна академија, која нуди курсеве из различитих, како правних тако и социолошких, области које се сматрају корисним за свакодневну судску праксу. Ови курсеви трају од једне до две недеље и не наплаћују се. Учешће је апсолутно на добровољној бази. Не постоје никаква оцењивања нити тестови. О темама се одлучује пред специјалном комисијом академије у чији рад су укључени представници разних министарстава правде и удружења судија.

По мом мишљењу овакав систем је веома вредан, али и препун недостатака, пре свега због тога што велики број судија, услед обима посла, не похађа ове курсеве. Поред тога, похађање курсева се, колико ја знам, не препознаје при конкурисању за унапређење. Правосудна академија је нешто што вреди имати, али нема никаквог утицаја на правосудне каријере.

35 Према Савезном министарству правде (Bundesjustizamt), у Немачкој је 2012. године 7636 студената права успешно положило први правни испит. За други испит, број је 8994.

36 Видети параграф 5б Немачког прописа о правосуђу

37 За садржај ових тестова видети параграф 5д Немачког прописа о правосуђу

38 Видети параграф 5 Немачког прописа о правосуђу

39 Ово се не односи на тужиоце који су у Немачкој државни службеници и не уживају исту независност коју имају судије, што је са правом критиковано

40 Тренутно се расправља о предлогу за измену овог статуса увођењем новог система по коме би кандидати за судијску функцију пролазили кроз период од 5 година, сличан службеничком у англо-саксонском систему, где би припремали предмете али не би били надлежни за коначну одлуку. Лично гајим озбиљне сумње у погледу ове идеје и њене имплементације, пошто би довела до огромних промена у процесном праву.

to the Anglo-Saxon system is the fact that most of these cases have to be dealt with out of the perspective of a judge and not that of a lawyer representing one of the parties involved. The oral exam follows roughly the same pattern. Here, too, the ability to solve a specific case is focussed on rather than giving room for theoretical discussions.

Since there are no strict rules on when to achieve your various credits, we cannot give an exact estimate on the length of time it takes to finish your studies of law at the university level. But before applying for your first exam you will have to go through a minimum of 3 and a half years of university training. A majority of students, however, take longer, mostly 5 years or more.[35]

After the first exam there is a practical training period, internship, lasting two years. During this time law trainees already get a monthly allowance paid for by the state. This again varies from federal state to federal state, but approximately amounts to 1.000 Euros. During this two year period law students have to go through different legal professions, starting with a training period at a civil and a criminal court, continuing with a stint in a law office run by a lawyer and also including a certain time in any kind of administration which, for example, maybe a police force, a university, a local government office or a social security organism, but also an administrative court, to only name a few.[36]

3. The path to the judicial profession

When having finished this 2 year trial period students are asked to pass their second legal exam.[37] This gives them the right to apply for the position of judge, prosecutor or lawyer.[38] Of course, not everyone can become a judge. And so there is a screening procedure which varies from local legal administration to local legal administration. Normally, the grades achieved in the 2 legal exams are the most common indicators used for choosing a judge.

Here, two comments are necessary: First of all, grades do not completely reflect the capability of a person to become a good judge. Other aspects, e.g. social qualifications or knowledge of other scientific subjects should be taken into account, as seems to be the case in Serbian law. Communication skills also are, in my opinion, vital to a successful judicial career. Secondly you will have noticed that the normal path to become a judge goes directly from legal education to the job. There are very few judges who have an outdrawn experience in other legal fields, e.g. as lawyers.

Another particularity which, in some ways, corresponds to this fact is the judges' status. For, usually, the first 3 years on the job they are known as judges on trial[39], that is to say they can be sacked. It is evident that this special status is in contrast to the independence of judges from interference by the judicial administration called for by the German constitution as well as in other countries. However, this is an issue which until recently is seldom reflected in German legal theory[40], perhaps owing to the fact that a large majority of these judges are later made judges for life, as is the German term. However, my perception is that especially young judges – rightly or wrongly – feel very unsecure and under stress during this trial period and tend to conform too much to what they hold to be standard procedures without sometimes giving adequate consideration to the rights of the parties concerned.

4. Continuous legal training

Let us now take a look how training on the job is done for judges in Germany. As we have seen German judges do not get special training for the judicial system at an early stage in their legal career. Neither is there a special school for judges. What we do have is an organism called the judicial academy which offers courses on various legal as well as social science subjects, held to be useful for daily judicial practice. These courses last from one to two weeks and are free of charge. Participation is absolutely voluntary. No grades are given and no exams passed. Subjects are decided upon by a special committee of the academy including representatives from the various ministries of justice and of judges associations.

In my opinion this system is quite valuable, but deeply flawed because very many judges due to their work load do not take part in these courses. Furthermore, participation, as far as I know, does not get special recognition when applying for a promotion. The judicial academy is something nice to have, but has no bearing on judicial careers.

5. Pros and cons of the German system

The German system is held together by a fiction, the fiction of every law student having adequate skills in all or almost

35 According to the federal office of justice (Bundesjustizamt) in 2012 7636 law students successfully passed their first legal exam in Germany. For the 2nd exam the figure was 8994.

36 See § 5b of the German judiciary act.

37 For the contents of the exams see in more detail § 5d of the German judiciary act.

38 § 5 of the German judiciary act.

39 This does not apply to prosecutors who are in Germany civil servants and do not enjoy the same independence that judges have, something rightly criticised.

40 Currently under discussion is a proposal for changing this status, introducing a new system in which applicants for the job of judge go through a 5 year period, similar to that of a clerk in the Anglo-Saxon system, preparing cases, but not responsible for the final decision. Personally I have considerable doubts whether this is a good idea and how it can be implemented, since it would call for massive changes in procedural laws.

5. Добре и лоше стране немачког система

Немачки систем се одржава на фикцији, и то фикцији да сваки студент права поседује адекватно знање из сваке или скоро сваке области права када положи два поменута теста. Несумњиво, постоје и неке предности овакве поставке: сваком студенту права би, у принципу, требало омогућити увид у различите правне професије током другог дела његове обуке. У пракси, међутим, ово је прилично површно, тако да након другог теста, велике компаније праве специјалне аранжмане за њихово правно особље, како би их припремили за посао у њиховој организацији. За судије не постоји ништа слично, осим неколико курсева за почетнике у појединим федералним државама. Ја бих, стога, дао предност нечему попут судијске школе у почетним фазама обуке.

Међутим, морају се истаћи и битне мане овакве институције. Социолошки, постоји опасност да судије постану нека врста самосталне јединке, која би изгубила додир са друштвом и друштвеним проблемима, већ би само одражавала сопствену радну етику, не преиспитујући своје стандарде у односу са друштвеним и политичким развојем. Међутим, оваква критика се умногоме може упутити и немачком систему. Да закључимо, сматрам да би требало раније раздвојити оне студенте који желе да граде каријеру као судије и оне које занимају друге правне професије.

6. Одређена закључна размишљања о улози судија

Судије су у обавези да познају право земље. Али ово, очигледно, није довољно. Морају бити свесни своје одговорности према целокупном друштву са једне и мањинама са друге стране, како би испунили „обећање" закона у плуристичком друштву, стављајући посебан акценат на људска права и њихово укључивање у дневну праксу. Ово мора бити започето у раној фази њихове обуке, како не би упали у замку тражења најлакшег начина за излазак из друштвено-правног проблема са којим се сусретну. Стога је познавање међународног права императив, поготово у државама које су још увек у процесу учења о концепту владавине права и процедурама за његову заштиту.

all legal areas when having passed their two exams. There are, undoubtedly, some advantages to this setup: Every law student in principle should have gained an insight into very different legal professions During the second part of his or her training. In practice, however, this remains pretty superficial, so that after the second exam large companies make special arrangements for their legal staff in order to prepare them for their job in the organisation. For judges there is no such thing, apart from a few courses for beginners in various federal states. I, therefore, would favour something similar to a judges' school at an earlier stage of training.

But, there also is an important point to be made against such an institution. Sociologically there is the danger of judges becoming a corps of their own, losing touch with society and social problems, only reflecting their proper work ethic and not questioning their own standards in relation to social and political developments. But this criticism also applies by and large to the German system. So, in conclusion, I would favour an earlier separation between law students who want to pursue a career as judge and those considering another legal profession.

6. Some final thoughts on the role of judges

Judges are under the obligation of knowing the law of the land. But this clearly is not enough. They must be made aware of their responsibility towards society as a whole and towards minorities in order to fulfil the promise of law in a pluralistic society, putting special emphasis on human rights and incorporating them into their daily practice. This has to start at an early point of their training so that they don't fall into the pit of just looking for the easiest way out of a legal / social problem they have to deal with. Therefore the knowledge of international law is imperative, especially in countries which are still learning about the rule of law and the procedures to safeguard it.

Герхард Рајзнер

ГЕРХАРД РАЈЗНЕР
председник Окружног суда у Флоридсдорфу, Беч, Аустрија, председник Међународног удружења судија, некадашњи председник Консултативног већа европских судија Савета Европе

Пре свега бих хтео да се захвалим свима који су допринели одржавању ове конференције. Претпостављам да је ово веома битан догађај. Ово нам даје прилику да поредимо различите системе, да учимо једни од других и, на крају, изаберемо најбоље, односно оно што највише одговара за сопствени систем. Позван сам да говорим о аустријском систему, тако да овога пута нећу са вама поделити своје међународно искуство, према коме, у овом тренутку, многе земље покушавају да (ре)организују обуку судија. Али оно што морам да споменем, са интернационалне тачке гледишта, јесте да не постоји идеални систем. Систем који савршено функционише у једној земљи, може бити потпуно неадекватан другој. Сходно томе, ваша идеја да позовете учеснике из различитих система је савршена полазна основа за изналажење оптималног решења за функционални модел обуке који би био скројен по вашем систему, српском систему. Прављење система обуке који би ваљано функционисао, између осталог, зависи од система образовања (у којој мери је потребно унапредити образовање стечено на факултету), од начина избора кандидата за судије (који су предуслови, да ли се тражи претходно професионално искуство и које), како је структура судског система и судијска каријера организована у земљи (степен специјализације). Општи циљ је имати обучене судије, са изузетним познавањем закона и судске праксе, али исто тако и другим способностима које судија мора да поседује.

Но, вратимо се на аустријски систем. Како се постаје судија у Аустрији. Наравно, неопходно је завршити правни факултет. Најмање 90 одсто судија су „каријерне судије", што значи да, након студија, похађају иницијалну обуку, на крају које полажу испит, али већина њих не поседује никакво претходно искуство у другим правним професијама. Друга могућност да се постане судија, дата је адвокатима и универзитетским професорима грађанског и кривичног права. Судије недавно успостављених управних судова су до сада имале одвојене каријере.

Gerhard Reissner

GERHARD REISSNER
President of the District Court of Floridsdorf, Vienna, Austria, President of International Association of Judges, former President of Consultative Council of European Judges at Council of Europe

May I first of all thank everybody who contributed that this conference can take place. I guess it is a very important event. It gives the opportunity to compare different systems, to learn from each other and in the end to pick out the best, which is most convenient for the own system. I am invited to speak about the Austrian system, so I am not going to share my international experience with you, according to which at the moment many countries are trying to (re-)organize the training of judges. But what I have to mention from the international point of view: there is no ideal system. What fits perfectly in one country may not fit at all in another country. Therefore your idea to invite speakers coming from different system is the perfect starting point to come to an optimal solution for a well working system tailored for your system, the Serbian system. To create a well working system of training depends among other things on the university system in the country (how far is it necessary to amend the knowledge students get there), on the way how candidates to become a judge are selected (what are the preconditions, is there a requirement of previous professional experience of which kind), how the structure of the court system and the carrier of judges is organized in the country (degree of specialization). The overall goal is to have best trained judges, perfectly knowing the law and the jurisprudence but also equipped with all the other abilities judges have to have.

But let's come to the Austrian system. How do you become a judge in Austria. Of cause you have to have studied law at the university. At least 90 percent of the judges are "carrier judges", which means that after university they undergo a training to become judges and in the end pass an exam, but most of them have no previous practical experience in another legal profession. The other possibility to become a judge is provided for lawyers or university professors for civil or criminal law. Till now there is a separate carrier for judges of the recently established administrative courts. Almost all of these judges had previously been high

Скоро све ове судије су претходно биле високо рангирани државни службеници у администрацији савезне републике, или једне од девет федералних држава (Länder).

Пракса у суду је неопходна уколико неко жели да постане било судија, било адвокат или нотар. Постојала је обука у суду, могло би се рећи пракса, у трајању од 9 месеци, која је пре две године смањена на 5 месеци услед финансијских ограничења. Постоји општа сагласност да је ово прекратак период, али још увек нема политичке воље за враћање дужине трајања ове обуке у пређашње стање. Сви који су успешно завршили студије права имају право да похађају ову практичну обуку у суду. Држава има обавезу да плаћа 1035 € месечно, током трајања праксе.

Током ране фазе ове обуке, приправник се може изјаснити да жели да постане судија. У том случају приправник подлеже посебном надзору и обично се време трајања обуке продужава са 5 месеци на период од годину дана. Током ове обуке, кандидат се не упућује само код једног судије, већ код више њих са различитим надлежностима. Редовно се полази од првостепеног суда, након чега следе другостепени судови, водећи рачуна да део обуке буде проведен у кривичној, а део у грађанској материји. Кандидату су поверени одређени припремни послови попут припрема пресуда, проучавања литературе и судске праксе за решавање правних питања која се могу јавити у конкретном спору, а поред тога помажу на саслушањима и у истрази. Уз ову практичну обуку, једном недељно кандидати похађају семинаре, на којима се дискутује о основним аспектима грађанског и кривичног права. Сваки судија коме је додељен неки кандидат мора поднети извештај о његовом учинку и способностима.

Да би се добио званичан статус кадидата за судију (Richteramtsanwärter; судијски сарадник), неоходно је изабрати најбољу особу међу онима који су конкурисали и, пре тога, прошли наведену праксу у судовима. Приправници морају написати пресуде у грађанским и у кривичним предметима. Поред тога, морају проћи испит код предавача код кога су похађали недељне семинаре о грађанском и кривичном праву и усмени испит код председника Вишег апелационог суда – у Аустрији имамо четворостепени систем, где су у трећем степену четири виша апелациона суда (Oberlandesgerichte). Председници ових судова су надлежни за организовање судске праксе за адвокате, судије и нотаре, као и за континуирану четворогодишњу обуку кандидата за судије. Узевши у обзир поменуте испите, процене судија код којих су кадидати били распоређени и усмени испит, председник Вишег апелационог суда рангира кандидате, за које сматра да су способни за обављање судијске функције,након чега их Министарство правде именује. Број именовања је ограничен. Ово је део државног буџета који усваја парламент, а који притом узима у обзир за којим ће се бројем судија и тужилаца јавити потреба у наредном периоду.

Овим почиње припремна фаза, односно припремна обука. У питању је заједничка обука за судије и тужиоце. Председници виших апелационих судова су надлежни за организацију и ове обуке. Поново, већи део ове обуке је организован у виду стажирања са паралним похађањем семинара и курсева. Минимална дужина трајања обуке је четири године, али период судске праксе, који је већ одрађен пре именовања на место кадидата за судију, се урачунава у те четири године. На крају ове припремне обуке, следи велики завршни испит. Састоји се од писменог дела – један дан је потребно решити кривични предмет, а другог дана грађански – и усменог од стране већа судија и других експерата (факултетски професори, искусни правници, итд). Сваки кадидат који успешно положи овај испит може конкурисати за судију, ако се упразни позиција. Биће именован онај кандидат који се сматра најбољим за конкретну позицију.

Дакле, да би неко постао судија, на редован начин, мора завршити студије, проћи припремну обуку у трајању од четири године и на крају положити испит. Испит који сваки адвокат мора да положи да би добио дозволу за бављење адвокатуром, јесте еквивалент испиту који полажу судије. Дакле, адвокат који жели да конкурише за судијску позицију није у обавези да полаже судијски испит, већ мора да прође само припремну обуку, мада се већи део обуке за нотаре и адвокате урачунава у потребну обуку за судије. Ипак, неопходно је имати минимум годину дана праксе у суду, осим у случају да Министарство правде суспендује ову обавезу – Министарство обавезу праксе може суспендовати ако постоји потреба за именовањем судија и тужилаца због одређених околности, које се, нажалост, редовно јављају. Већина кандидата из реда адвоката не жели превише да скраћује овај период од годину дана, због тога што осећају потребу да прикупе искуства из практичног судијског рада, поред њиховог претходног адвокатског искуства. Претпостављам да кроз овакав начин приступа судијској функцији не прође више од 5% судија.

Који је, дакле, садржај ове припремне обуке? Главни део обуке је пракса, те се кандидати поново упућују у различите судове и друге институције током овог периода. Пракса у одређеним институцијама/судовима је обавезна, док код неких кандидати могу изабрати између више опција или су прикључени раду неких одговарајућих институција, које имају сталну потребу за одређеним бројем кандидата који пружају подршку раду (примера ради, као подршка у припреми предмета за судије Врховног суда).

Обавезна је пракса у кривичном већу првостепеног суда, грађанском већу првостепеног суда, најмање шест месеци у тужилаштву, минимум четири месеца у адвокатској или нотарској канцеларији, три недеље у установи за извршење кривичних санкција и две недеље у институцији за подршку жртвама.

Поред ових обавезних делова, постоји богат портфолио других позиција: Виши апелациони суд, Врховни суд, Министарство правде, служба за условне казне, институције које се баве ментално оболелим особама, пореска служба, правна служба банке или неко друго слич-

ranking civil servants in the administration of the Federal State or one of the nine Länder.

In any case if you want to become a judge, a lawyer or a notary you need to have practice in court. There was a period of 9 months of training in court, internship you can say, which was reduced two years ago, because of financial restrains to 5 months. There is broad consensus that this is too short, but so far the political will to re-establish the previous length of this training does not exist. Everybody who successfully finished law studies at the university has a right to attend this practical training in court. The state has to pay 1035 EUR a month during this period of practice.

At a very early stage of this training you can declare that you intend to become a judge. In this case you get a special observation during this training period and, normally in this case the 5 months are extended to up to one year sometimes. During this period the candidate is assigned not only to one judge, but to several judges, judges with different jurisdictions. Normally you start at the first instance court, then a second instance courts, there should be part of this period in a criminal court and a part in a civil court. The candidate is entrusted with some preparatory work, preparing decisions, studying literature and case law to solve legal questions, which occur in a concrete file, they assist in the hearings and in investigations. In addition to this practical training once a week the candidates have a training seminar, where the central parts of criminal and civil law aspects are presented and discussed. Every judge to whom a candidate is assigned has to give a report about the performance and abilities of the candidate.

To get the official status of a candidate to become a judge (Richteramtsanwärter; trainee judge) the best persons have to be selected among those, who have applied for this position and had undergone the special way of passing their court practice as described before. These persons have to write a judgment in a civil and a judgement in a criminal case. They also have to pass an examination by the teachers of the weekly courses in civil and in criminal law and there is a hearing at the President of the Upper Court of Appeal – We have four level system in Austria the third level are the four upper courts of appeal (Oberlandesgerichte). The presidents of these courts are in charge of organizing the court practices for all the lawyers, judges and notaries and the are in charge of the ongoing (four years) training for the candidates to become a judge. Taking into account the above mentioned examinations, the evaluations of the judges to whom the candidates have been assigned, and the hearing the President of the Upper Court of Appeal ranks the candidates, who he find capable to become a judge and the Minister of Justice appoints them. The number of appointments is limited. It is part of the annual states budget adopted by the parliament and takes into account how many judges and prosecutors will be needed in the near future.

This starts the preparatory phase or preparatory training as you may call it. It is a common training for judges and prosecutors. It is also organized by the presidents of the upper courts of appeal. Again most of this training is done as internship and parallel to it there are seminars, courses and so on. The minimum length of this training period is four years but the period of court practice, which you have already had before the appointment as an official candidate to become a judge counts for this four years period. In the end of this preparatory training there is a big final exam. It consists of a written part – one day you get to solve a criminal case, one day you get to solve a civil case – and then an oral exam by a panel of judges and other experts (university professors, experienced lawyers etc). Every candidate who successfully passed this exam can apply for a position of a judge if there is a vacancy. The person who is considered the best for this vacant position should be appointed.

So, to become a judge on this most common track you have to pass the university, you have to have this exam in the end of the preparatory training and you have this four years of preparatory training. The exam which every lawyer has to pass in order to get a permit to practice as a lawyer is seen as equivalent to the exam for judges. So, if you are a lawyer who wants to apply for the position of a judge, you don't need to make the judges exam, but what is needed is the preparatory training period, although most of the training for lawyers or notaries counts as part of the preparatory training period for judges. But still, there is one year minimum which you have to have internship really in courts, except if the minister of justice gives a suspension from this requirement, which may be done if there is need to get judges or prosecutors due to certain circumstances, which unfortunately almost every time occur. Most candidates coming from the lawyers' side don't want to reduce this period of one year too much, because they feel the need to get some experience in the practical side of the work of a judge in addition to their experience as previous lawyers. I guess that not very much more than 5% of judges come through this second possible track of carrier to become a judge:

So what is the content of this preparatory training? The main part again is internship and the candidate again is assigned to several different courts and other institutions during this period. There are mandatory ones and others where the candidate can choose between different possibilities or is attached due to the need of the respective institutions, which regularly need a certain number of candidates to support them (e.g. assistance to prepare cases for the justices of the Supreme Court).

The mandatory assignments are: criminal cases section at the first level courts, civil cases section at the first level courts, at least six months of prosecution service, four months minimum at lawyers' office or an office of a notary, three weeks in detention administration and two weeks in an institution, which supports victims of crime.

In addition to these mandatory parts there is a rich portfolio of other positions: you can go to Upper Court of Appeal, to the Supreme Court, to the Ministry of Justice, to the probation service, to institutions, which deal with mentally handicapped persons, even to a tax consultant or in the legal department of a bank or a similar enterprise

но правно лице са листе Министарсва правде, које би требало да доприносе разумевању економије. У свакој од ових могућности постоји максимална дужина трајања праксе, како би се задржала разноврсност широког спектра искустава стечених током обуке. Током сваке фазе, судија, адвокат или ко год да је надлежан у датој институцији, има обавезу да вреднује учинак кандидата и достави своје препоруке и коментаре на крају праксе.

Други део обуке је више теоријског типа. Председник Вишег апелационог суда организује редовне семинаре и кусеве. Од региона зависи да ли ће се једном недељно организовати једнодневни семинари (Беч) или по неколико дана на месечном нивоу (остале аустријске регије). У све четири области, три пута током периода обуке, кандидати морају похађати четворонедељну интензивну обуку у једној од две правосудне школе, о којима ћу касније говорити. Током ових предавања, обраћа се посебна пажња на оне области права са којима се кандидати вероватно неће сусретати током регуларне праксе. Те посебне области су, рецимо, банкрот, интелектуална својина, међународно породично право, пореско право, посебни проблеми са извршењима и тако даље.

Део обуке такође обухвата комуникацијске способности, симулације суђења итд. Редовно се организују и екскурзије, наиме кадидати имају право да, једном током трајања обуке, узму учешће у екскурзији до Стразбура, и понекад Луксембурга, где се састају са аустријским судијама и упознају са радом Европског суда за људска права и Европског суда правде. На неким семинарима намењеним континуираној обуци судија, неколико места обезбеђено је и за кандидате, како би имали прилику да сарађују са искуснијим судијама.

Улогу у обуци има и удружење судија. Сваких пола године, на курсевима намењеним кандидатима, удружењу је дозвољено да презентује идеје, новости и напредовања у области правосуђа, као и да изнесе своје ставове о томе. Удружење судија организује семинар на тему људских права, у трајању од три дана, као и семинар о владању и етици судија. Семинар о етици судија је организован од стране удружења судија због тога што су судије те које би требало да преносе ове идеје и обавезе, како би кандидати што боље прихватили ове веома битне теме.

Ово ме доводи до теме предавача. Ко су предавачи на курсевима и семинарима? Већина су искусне судије које осећају потребу и преданост да раде додатни посао за који нису адекватно плаћени. Ту су, такође, и експерти који нису из правосудне бранше. Ти експерти долазе поготово из струке која је неправне природе. Уколико је донет нови закон, а није јасно значење одређених одредаба, на семинаре се позивају аутори закона, па се тако долази до веома интересантних дебата. Предавачи се оцењују. Након сваког семинара, учесници су позвани да попуне упитник, како би се добила повратна информација о предавачима и организаторима. С времена на време, организоване су и обуке за предаваче, што је, такође, лепо прихваћено и даје добре резултате.

Поменуо сам да постоје две правосудне школе. У близини Беча, у Швехату, и на западу земље у Кицбилу, држава поседује два објекта која су оспособљена за организацију семинара који трају дуже од једног или пар дана. У тим објектима учесници могу остати дужи период времена. Опремљени су свом техничком опремом потребном за ефикасну најсавременију обуку. Али не постоји трајни састав предавача. Чак и директори ових школа њима управљају као додатак свом редовном судијском послу. Већина курсева је организована за запослене у суду (секретари, извршитељи, судијски сарадници), али и поменута три дуготрајна семинара која су намењена кандидатима за судије. Понекад се у школама одржава и континуирана обука. Организатори семинара су председници виших апелационих судова, Министарство правде, итд. Они користе ове објекте који се зову Правосудне школе (Justizbildungszentrum).

У свакој обуци за судије, било да се ради о почетној или континуираној обуци, преовладавају судије, што је у складу са мишљењима Консултативног већа европских судија (ЦЦЈЕ, посебно Мишљење 4).

За континуирану обуку постоје три организатора – удружење судија, председници виших апелационих судова и Министарство правде. Али чак и ако Министрство организује обуку, то раде у дослуху са удружењем судија. Дакле, постоји веома добра сарадња између ова три иницијатора обуке. Да би се ова сарадња одржала, формирана комисија за координацију обука организованих од стране Министрства, удружења судија и председника виших апелационих судова. Многа поменута правила нису уређена законом, већ представљају праксу, што је једна од мана. Када буде дошло до промене у политичком систему – а видели сте у суседној земљи како брзо може доћи до промене власти и система – тада можда ни овога свега неће више бити. Ми смо веома задовољни тренутним стањем, али, наравно, покушавамо и да га заштитимо.

Континуирана обука, такође, обухвата широк спектар тема. Обука на тему нових закона је само једна од њих. Обезбеђују се обуке за судије које желе да промене своју област деловања (на пример, из кривичног у породично право или из грађанског у извршну материју, итд.), ту је и посебан наставни програм за судије у породичним споровима, као и за оне судије које су укључене, или би то желеле, у рад судске управе, а поред тога, ту је и широк спектар неправничке обуке. Води се дебата о степену обавезности континуиране обуке судија. Тренутно, дужност судије да унапређује своје знање је побројана међу свим осталим дужностима које судија има у обављању своје функције. Разматрали смо, и удружење судија се залаже, да направимо неку врсту система оцена, попут вашег у Србији, вероватно не за једногодишњи период, већ за период од две-три године, али да сачувамо право судија да бирају коју ће обуку похађати. Већ сада, почетком сваке године, судије добијају детаљан програм свих семинара и обука, које могу одабрати. Дакле, ми желимо да предвидимо одређени број сати или дана, за пе-

out of a list adopted by the Ministry of Justice, which should contribute to the understanding of economy. Of cause for each of this possibility there is a maximum possible period of assignment to keep the concept of wide spread variety of experiences in the training period. At each stage, the judge or lawyer or whoever is in charge of the respective institution has to evaluate the performance of the candidate and give his comment at the end of the assignment.

The other part of the training is more theoretical. The presidents of the Upper Courts of Appeal organize regular seminars and training courses. It depends on the region if they take place weekly for one day (Vienna) or monthly for more then one day's period (other districts of Austria). In all four districts three times during the training period candidates have to attend a four week intense training at one of the two Justice Schools, which I will describe later. In these three special training courses especially those fields of law are taught, which very unlikely every candidate would experience during his/her regular assignments. Special fields of law like bankruptcy, intellectual property, international family law, tax law, special problems of law enforcement etc…

Parts of the training also include communication skills, mock trials etc. Regularly excursions are organized and once during the training period each candidate can participate in an excursion to Strasbourg and sometimes also to Luxemburg, where they meet the Austrian Judges and learn to now the Court of Human Rights and the Luxemburg Court. In some seminars of the in-service training for judges a small number of places are also reserved for candidates, which provides the possibility to meet experienced judges on these occasions.

There is also a role for our judges association. Every half a year the association is allowed to present the ideas, the news and new developments in the justice field and the position of the association on these developments in the training courses of the candidates. The judges association organizes a seminar on human rights, which is a three days seminar, and there is a special seminar on conduct and ethics of judges. This special seminar is done by the judges association because it should be the judges who transmit these requirements and these ideas, which leads to a better acceptance of these very important subjects.

This brings me to the issue of trainers. Who are the trainers in this courses and seminars? Many of them are experienced judges, judges who feel themselves committed to this task even if they do this extra work with a totally inadequate extra pay. But there are also experts from outside the judiciary. Especially regarding the soft skills such experts are used. If there is a new law, and sometimes if you read it, you don't understand what the legislator meant with the new provisions, sometimes those who drafted the law are invited and sometimes there are very interesting debates coming out in such events. The trainers are evaluated. After each seminar the participants are asked to fill in a questionnaire, to get a feedback for the trainers and the organizers. From time to time, for the judges, who are used as trainer train-the-trainer- seminars are organized, which is also quite well accepted and there are good results by that.

I mentioned two justice schools. Near Vienna in Schwechat and in the west of the country in Kitzbühel we have state owned venues which enable to organize training courses, which take longer then only one or a few days. There the participants could be hosted and stay for a longer period of time. There is all the technical equipment available, which you need for effective state of the art training. But there is no permanent body of trainers. Even the directors of these schools do the management of the facilities in addition to their work as judges. Most of the courses are organized for the staff of the courts (secretaries, enforcement agents, Rechtspfleger, but also the above mentioned three long-time courses, which the candidates to become a judge have to attend during their training period are organized there. Sometimes it is also used for the in-service training. The organizers of the courses are the presidents of the Upper Courts of Appeal, the Ministry of justice etc. They use the facilities provided by these training centers called Justice Schools "Justizbildungszentrum".

The content of every training of judges, be it training of the candidates, be it in-service-training of judges is really dominated by judges, which follows the opinions of the Consultative Council of European Judges (CCJE especially Opinion 4).

For the in-service training there are three organizers of training – it is the Judges Association, it are the presidents of the four upper appellate courts and it is the ministry of justice. But even when the ministry is the organizer this happens always in close contact with the judges association. So, there is a very good coordination between these three initiators of training. To foster this co-operation a body was established to coordinate the training between ministry, association and the presidents of the appellate courts. Many hereof is not in the law, it is practice, which is one of the weaknesses. When there may be a change in the political system, – and as you have seen in a neighboring country how quickly it can happen that government and the system changes -, then maybe all this is gone. We are quite satisfied how it is at the moment, but of course we try to protect it.

Also the in-service training has a broad range of topics. Training on new laws is only one of it. We provide seminars for judges, who want to change their field of activities (e.g. from criminal law to family law, from civil law to enforcement law etc.), we have a special curriculum for family law judges and for judges who are involved in court management or want to get involved and there is a broad scope of soft-skill training. There is an ongoing debate in how far in-service training of judges should be mandatory or not mandatory. At the moment the duty of a judge to update his/her knowledge is enumerated among all the other duties which judges have in a general way. We debate – and judges association is in favor – that we come to a kind of point system, as you have here in Serbia, probably not for a one year period but perhaps two or three years but to keep the opportunity for judges to choose, which training they

риод од две до три године, које судије морају посветити обуци. Да ли је судија похађао убуку или не, узима се у обзир приликом вредновања рада судија. Па тако, у обрасцу за вредновање постоји рубрика где се уписује да ли је, где и коју обуку судија завршио.

Надам се да сам испунио свој задатак да вам пружим кратак увид у аустријски систем обуке. Верујем да смо генерално говорећи на добром путу по овом питању. Постојећом праксом, гарантовано је право судија да учествују у организовању обуке и њеном садржају. То би могло бити унапређено законским прописивањем. Велика предност обуке кандидата за судије и тужиоце је свакако испреплетаност практичних искустава, које кандидати стичу кроз праксу, и теоријског знања, које у међувремену стекну кроз разне семинаре, курсеве и екскурзије. И последње, али не и мање важно је широк спектар различитих тема које су садржане у обуци, од права до ванправних материја, од економије до етике, и тако даље.

Како сам био укључен у израду Мишљења број 4 о почетној и континуираној обуци судија, усвојеног од стране Консултативног већа европских судија, молим вас да ми дозволите да завршим са наглашавањем четири начелне идеје садржане у овом акту, а које могу бити од користи за рад ове конференције:

1. Обука је од суштинског значаја за квалитет правосуђа. Заједно са независношћу она је одлучујући фактор за поверење у правосуђе.
2. Мишљење број 4 се не одређује према постојању правосудне академије. Препознати су бројни системи обуке и свака држава мора одабрати оно што највише одговара њеном систему.
3. Апсолутно је неопходно да судство има значајну улогу у организовању обуке и њеном садржају. Потребно је оформити независно тело које би се бавило питањем обуке, како се тиме не би бавило Министрство. Неопходно је обезбедити средства за рад тог независног тела.
4. На крају Мишљења истиче се битност међународне сарадње, компарације и размене знања.

Верујем да је ова конференција веома добар пример такве активност, намењене управо тој врсти размене знања, и уверен сам да ће уродити плодом. Много вам хвала што сте ми пружили прилику да учествујем.

attend. Already now at the beginning of each year judges get a detailed program of all training events in the coming year and can select what they want to attend. So we want to foresee a certain number of hours or days in a period of two or three years, which judges should have to use for training. Already now the fact if a judge uses training facilities or not is considered when judges are evaluated. So there is a part in the evaluation form if, where and what kind of training a judge had done.

I hope I fulfilled my task to give you a short glance on the Austrian training situation. I guess overall we are on a good way in this respect. In the existing praxis it is guaranteed that the judges themselves have the say in organizing the training and its content. It could be improved by putting this into the law. A big advantage of the training of the candidates to become judges or prosecutors is certainly the close interlink between practical experience candidates get in the internship and the theoretical knowledge which they learn in between in the many seminars, courses and excursions. And last but not the least it is the large range of different topics which are content of the training from law to soft skills, from economy to ethics etc.

Having been involved in the drafting of Opinion No 4 on initial and in-service training of judges adopted by the Consultative Council of European Judges please allow me to close by underlining four principle ideas of this Opinion which may be useful for your considerations in this conference at the end of my presentation:

1. Training is absolutely essential for the quality of justice. Together with the independence it is the decisive element of the trust in the judiciary.
2. Opinion No 4 has no statement for an academy or against an academy. A number of systems of training have been identified and each system has to choose what fits best.
3. It is absolutely necessary that the judiciary itself has the say on the content and organizing of the training. There should be an independent body and not the ministry. The necessary funds have to be provided.
4. At the end of the Opinion the importance of international comparison, international exchange of views, and international cooperation is mentioned.

I guess that this very conference is a good example for such an activity, for such an exchange and I am convinced that it will lead to fruitful results. Thank you very much that I had the possibility to participate in it.

Симон Габорјо

Синтеза предлога садржаних у излагању Симон Габорјо: Београд, 4. јул 2014.

Предлози сачињени уз поштовање иницијатива удружења судија и тужилаца у Србији и свих осталих делатника заинтересованих за та питања

I - Извући консеквенце из одлуке Уставног суда од 6. фебруара 2014: нов пут регрутовања и обуке судија и тужилаца у Србији

I-1 Диверзификација модалитета регрутовања судија и тужилаца:

- Модалитет с почетном обуком на Правосудној академији која претходи избору од стране надлежних Правосудних савета,
- Један модалитет с почетном обуком на Правосудној академији која следи обавезно након селекције од стране Правосудних савета.

I-2 Нов подстицај за Правосудну академију

- Академија више неће бити једина приступна тачка професији судије или тужиоца, већ ће у ширем смислу представљати подршку том приступу,
- Академија ће бити стављена у службу једне више фокусиране почетне обуке судија и тужилаца, модулисане према начинима регрутовања,
- У оквиру другог модалитета (cf. supra), обука ће моћи да варира у погледу садржаја, чак и трајања, у зависности од искуства и квалификација лица која су изабрали Правосудни савети.

I-3 Јаки захтеви као подршка тој обнови

- Двоструки аспект обуке, почетне и континуиране, не сме се губити из вида, с обзиром да су оба једнако значајна,
- Почетна и континуирана обука мора бити богата, диверзификована и отворена према неправничким дисциплинама као што су хуманистичке науке,
- Као део једног обимног програма фокусираног на правосудну културу, она конкретно мора тежити,
- Уз истицање да судија или тужилац мора да научи да буде „треће лице" међу грађанима,

Simone Gaboriau

Synthese des propositions contenues dans l'intervention de Simone Gaboriau: Belgrade, 4 juillet 2014

Propositions faites dans le respect des initiatives des associations de magistrats en Serbie et de toutes autres forces vives s'intéressant à ces questions.

I - Tirer les conséquences de la décision de Cour Constitutionnelle du 6 Février 2014 : une voie nouvelle pour le recrutement et la formation des magistrats en Serbie

I-1 Diversifier les modalités de recrutement des magistrats :

- Une modalité avec formation initiale par l'Académie de justice précédant la sélection par les Conseils de justice compétents,
- Une modalité avec formation initiale à l'Académie de justice suivant, obligatoirement, la sélection par les Conseils de justice.

I-2 Un souffle nouveau pour l'Académie de justice

- L'Académie ne sera plus un point d'entrée unique dans la profession de magistrat mais plus largement, un accompagnement de cette entrée,
- L'Académie sera mise au service d'une formation initiale des magistrats plus ciblée et modulée en fonctions des modes de recrutement,
- Dans le cadre de la seconde modalité (cf.supra), elle pourra varier dans son contenu, voire sa durée, selon l'expérience et les qualifications des personnes sélectionnées par les Conseils de justice.

I-3 Des exigences fortes à l'appui de ce renouveau

- La double composante de la formation, initiale et continue, ne doit pas être perdue de vue, chacune étant d'égale importance,
- La formation initiale et continue doit être riche, diversifiée et ouverte sur les disciplines non juridiques telles que les sciences humaines,
- S'inscrivant dans un vaste programme centré sur la culture judiciaire, elle doit notamment tendre à,
- étant souligné qu'il faut, pour le magistrat, apprendre à être un "tiers" parmi les citoyens,

фаворизовању:

1. Осетљивости на правосудни хуманизам,
2. Развијању професионалне културе независности и непристрасности,
3. Генерално, успостављању поверења (грађана, „самопоуздања" и међународног поверења),

разради педагогије која омогућава да се изграде:

1. Неопходни професионализам, с вишеструким компонентама (коришћење правних алатки у служби правосудног поступка – методологија одлучивања – брига о кохерентности судске праксе – нужност суочавања с управљањем сопственим кабинетом…)
2. Неопходној одговорности судија и тужилаца (која иде уз независност) уз подстицање етичког рефлекса и указивање на све деонтолошке оријентире,
3. Упознавању с начелима европског права (Европска конвенција о људским правима) и развијању способности његовог коришћења током вршења правосудних функција.

Примедба: све ове препоруке, које нису исцрпне, можда су већ узете у обзир на Правосудној академији.

Одит Правосудне академије, који би обавиле све заинтересоване стране, пожељан је како би се боље сагледале неопходне промене.

I-4 Неопходност размишљања о новом статусу за Правосудну академију

- Неопходност да јој се да статус јаке независности,
- Неопходно размишљање о оснивању једне „школе" (образовног института) искључиво посвећеног обуци судија и тужилаца,
- Озбиљно размислити о питању именовања једног судије или тужиоца на место директора или председника тог института за специфичну обуку.

II - Неопходност суштинског промишљања питања правосуђа (То је важно да би се обезбедили услови за отвореност организације за обуку судија и тужилаца)

- Развијати подршку Универзитета о овим питањима,
- Предвидети оснивање једне регионалне „фондације" која би окупила земље које имају капацитет за то како би се иницирало једно заједничко размишљање о тим питањима правосуђа.

III - Не губити из вида неопходност дубинских структурних реформи:

- Ревизија Устава: реформа Правосудних савета како би ови постали независни од политичке власти, измена процеса именовања судија и тужилаца тако да се отклони интервенција парламента, укидање регрутовања судија и тужилаца на период од три године приликом првог именовања, итд… (видети извештај[41] и његову актуализацију[42], као и препоруке[43] дате након међународног семинара о квалитету правосуђа у Србији 2012) (видети и бројна мишљења Венецијанске комисије, а међу њима и последње CDL-AD(2013)005),
- A minima, у најскоријој будућности приступити, поново, избору представника судија и тужилаца у Правосудне савете, с обзиром да су избор из 2011. ништавни (видети потпуну разраду разлога у тексту излагања у коме је преузета анализа актуализације одита). (То се намеће утолико пре што су након одлуке Уставног суда њихова овлашћења проширена).

41 Извештај о ситуацији правосуђа у Србији „Садашња ситуација правосуђа у Србији није евро-компатибилна" ауторке Симон Габорјо и Ханса-Ернста Бочера (Hans-Ernst Boettcher) почасних судија представљен на конференцији-дебати у Београду од 29. јуна 2012, а могу се наћи на адреси: http://www.syndicat-magistrature.org/situation-de-la-justice-en-serbie.html

42 Од 31. октобра / 6. новембра 2012, може се наћи на inKritV n°1 2013 француска верзија с.12 до 27 енглеска верзија с.28 до 44

43 Simone Gaboriau, Hans-Ernst Böttcher, Gerhard Reissner, видети странице 78 до 80.

favoriser:

1. la sensibilisation à l'humanisme judiciaire,
2. l'émergence d'une culture professionnelle de l'indépendance et de l'impartialité,
3. d'une façon générale l'installation de la confiance (citoyenne, "auto confiance" et internationale),

développer une pédagogie permettant de construire:

1. l'indispensable professionnalisme, avec ses multiples composantes (manier l'outil juridique au service de la démarche judiciaire – méthodologie de la décision – souci de la cohérence de la jurisprudence – nécessité de faire face à la gestion de son cabinet…)
2. la nécessaire responsabilité des magistrats (corolaire de l'indépendance) en stimulant le réflexe éthique et dispensant tous les repères déontologiques,
3. la familiarisation avec les principes du droit européen (Convention Européenne des droits de l'homme) et la capacité à les utiliser au cours de l'exercice de la fonction judiciaire.

Remarque: l'ensemble de ces préconisations, qui ne sont pas exhaustives, pouvent être déjà prises en considération au sein de l'Académie de justice.

Un audit de l'Académie de justice, réalisé par l'ensemble des parties intéressées, étant souhaitable afin de mieux cerner les évolutions nécessaires.

I-4 La nécessité de réfléchir à un nouveau statut pour l'Académie de justice

- La nécessité de lui conférer un statut d'indépendance forte,
- Une indispensable réflexion à la création d'une "école" (un institut de formation) exclusivement consacrée à la formation des magistrats,
- Se poser sérieusement la question de la désignation d'un magistrat comme directeur ou président de cet institut de formation spécifique.

II - L'indispensable réflexion de fond sur les questions de justice (Cela est important pour donner des matériaux d'ouverture à l'organisme de formation des magistrats)

- Développer l'appui des Universités serbes sur ces thèmes,
- Envisager la création d'une "fondation" régionale qui pourrait réunir les pays en capacité de le faire afin d'engager une réflexion partagée sur ces questions de justice.

III - Ne pas perdre de vue la nécessité des réformes structurelles en profondeur:

- La révision constitutionnelle: réforme des Conseils de justice pour les rendre indépendants du pouvoir politique, modification du processus de nomination des magistrats de telle façon qu'il écarte l'intervention du parlement, suppression du recrutement des magistrats pour une période de trois ans lors de la première nomination etc… (voir l'audit[41] et son actualisation[42], ainsi que les recommandations[43] ayant suivi le séminaire international sur la qualité de la justice en Serbie en 2012) (voir aussi les nombreux avis de la commission de Venise dont le tout dernier CDL-AD(2013)005),
- A minima, dans l'immédiat, procéder, à nouveau, aux élections des représentants des magistrats aux Conseils de justice, les élections de 2011 étant frappées de nullité (voir le développement complet des raisons dans le texte de l'intervention reprenant l'analyse de l'actualisation de l'audit). (Cela s'impose d'autant que les conseils de justice voient, à la suite de la décision de la Cour Constitutionnelle, l'étendue de leurs pouvoirs augmenter).

41 Audit sur la situation de la justice en Serbie "La situation actuelle de la justice en Serbie n'est pas euro-compatible" par Simone Gaboriau et Hans-Ernst Boettcher magistrats honoraires présenté à la conference–debat de Belgrade du 29 juin 2012, consultable: http://www.syndicat-magistrature.org/situation-de-la-justice-en-serbie.html

42 Des 31 octobre / 6 novembre 2012, consultable in KritV n°1 2013 version française p.12 à 27 et version anglaise p.28 à 44

43 Simone Gaboriau, Hans-Ernst Böttcher, Gerhard Reissner, consultable pages 78 à 80.

Обука судија и јавних тужилаца у функцији квалитета правосудног система

Training of judges and public prosecutors in the function of